

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΕ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19

1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1966

ΑΡΙΘ. 19

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ «ΟΥΜΑΝΙΣΤΙΚΟΥ», 'Η ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟΥ ΙΔΕΩΔΟΥΣ ΕΞ ΕΠΟΨΕΩΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ

Β'

Διὰ τὴν ἐπιβαλλομένην στάσιν ἔναντι τῆς κλασσικῆς παιδείας χαρακτηριστικὸν εἶναι τὸ παράδειγμα τῶν μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Οὗτοι εἶχον ἐμποτισθῆ μετὰ τὰ νάματα τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, φοιτήσαντες εἰς τὰς φιλοσοφικὰς καὶ ρητορικὰς σχολὰς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τὰ συγγράμματά των εἶναι πλήρη χωρίων τῶν ἀρχαίων κλασσικῶν συγγραφέων καὶ φιλοσόφων.

Ὁ Μέγας Βασίλειος καὶ ὁ Γρηγόριος Ναζιανζηνὸς διατηροῦν ἀλληλογραφίαν μετὰ τοῦ ἐπιφανοῦς ρήτορος Λιβανίου. Ἀμφότεροι στέλλουν πρὸς αὐτὸν χριστιανοὺς νεανίας πρὸς ἐκπαίδευσιν καὶ μάλιστα τόσον πολλοὺς, ὥστε ὁ Λιβάνιος ἔγραψεν, ὅτι ἡ σχολὴ του «ἐπληρώθη» ἐξ ὀλοκλήρου ὑπὸ Καππαδοκῶν¹.

Ὁ Μ. Βασίλειος ἐν τῇ πραγματείᾳ αὐτοῦ «Πρὸς τοὺς νέους, ὅπως ἂν ἐξ ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων» θέλει νὰ δείξῃ, ὅτι ἡ σπουδὴ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων εἶναι ὑπὸ ὀρισμένης προϋποθέσεως ἀναγκαία καὶ ὠφέλιμος, καθ' ὅσον συντελεῖ εἰς τὴν πληρεστέραν κατανόησιν τῆς Γραφῆς καὶ προπαρασκευάζει διὰ τὴν μέλλουσαν ζωὴν. «Οὐκ ἄχρηστον ψυχαῖς μαθήματα τὰ ἔξωθεν δὴ ταῦτα... Ἡμεῖς τε, ἦν σωφρονῶμεν, ὅσον οἰκεῖον ἡμῖν καὶ συγγενὲς τῇ ἀληθείᾳ παρ' αὐτῶν κομισάμενοι, ὑπερβησόμεθα τὸ λειπόμενον. Καὶ καθάπερ τῆς ῥοδωνιάς τοῦ ἄνθους δρεψάμενοι τὰς ἀκάνθας ἐκκλίνομεν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων λόγων ὅσον χρήσιμον καρπωσάμενοι, τὸ βλαβερὸν φυλαζόμεθα... Εἰς ταύτην (δηλ. τὴν ἀρετὴν) πολλὰ μὲν ποιηταῖς, πολλὰ δὲ συγγραφεῦσι, πολλῶ δὲ ἔτι πλείω φιλοσόφοις ἀνδράσιν εἴρηται, τοῖς τοιούτοις τῶν λόγων μάλιστα προσεκτέον... Πᾶσα ἡ ποιήσις τῷ Ὁμήρῳ ἀρετῆς ἔστιν ἔπαινος, καὶ πάντα αὐτῷ πρὸς τοῦτο φέρει ὅ,τι μὴ ἀρεργον...

1. Γρηγ. Ναζ., ἐπ. 236. Μ. Βασίλειος, ἐπ. 335 - 360. Karl Weiss, Die Erziehungslehre der drei Kappadozier (Ein Beitrag zur pädagogischen Pädagogik), Freiburg im Breisgau 1903, σελ. 161.

Τοὺς μὲν οὖν τῶν λόγων, οἳ τὰς τῶν καλῶν ἔχουσιν ὑπόθεσιν, οὕτως ἀποδεχόμεθα. Ἐπειδὴ δὲ καὶ πράξεις σπουδαῖαι τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν ἢ μνήμης ἀκολοιῦθαι πρὸς ἡμᾶς διασώζονται, ἢ ποιητῶν καὶ συγγραφέων φυλαττόμεναι λόγοις, μηδὲ τῆς ἐντεῦθεν ὠφελείας ἀπολειπόμεθα... Οὐ πάντα ἐξῆς παραδεκτέον ἡμῖν, ἀλλ' ὅσα χρήσιμα... Τοῖς ἐπιμελῶς ἐξ ἐκάστου τὴν ὠφέλειαν ἀθροίζουσιν, ὥσπερ τοῖς μεγάλους τῶν ποταμῶν, πολλαὶ γίνεσθαι πολλαχόθεν αἱ προσθήκαι πεφύκασι. Τὸ γὰρ καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ κατατιθεῖσθαι οὐ μᾶλλον εἰς ἀργυρίου προσθήκην ἢ καὶ εἰς ἡντιναοῦν ἐπιστήμην ὀρθῶς ἡγεῖσθαι ἔχειν τῷ ποιητῇ προσήκεν»². Ἡ πραγματεία αὕτη τοῦ Μ. Βασιλείου ἐξετιμῆθη πολὺ ἤδη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἀναγεννήσεως, διὰ τοῦτο καὶ ἐκδοθεῖσα λατινιστὶ τὸ πρῶτον τὸ 1459 ἐπανεξεδόθη εἰς 20 ἐκδόσεις μέχρι τοῦ ἔτους 1500³. Εἰς τὴν πράξιν ὁ Μ. Βασίλειος αἶχεν ἐτι εὐρυτέρας ἀντιλήψεις περὶ τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων, ἐντριφῶν καὶ εἰς τὸν Ὀμηρον καὶ τοὺς λοιποὺς ποιητὰς καὶ φιλοσόφους⁴. Καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Μ. Βασιλείου Γρηγόριος Νύσσης ἔλεγεν: «Ἔστι γὰρ τι καὶ τῆς ἐξω παιδεύσεως εἰς τὴν τεκνογονίαν τῆς ἀρετῆς οὐκ ἀπόβλητον»⁵.

Ὁ Γρηγόριος Νάζιανζηνὸς ἀφηγεῖται μὲν δυσμενῶς τὰς ἀναμνήσεις του διὰ τὸν Ἰουλιανόν, ὅστις ἦτο συμμαθητὴς του ἐν Ἀθήναις καὶ εἰς τὸν ὅποιον διέβλεπε τὸν ἐμπαθεῖ ἔχθρον τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀλλ' οὐδὲν κακὸν λέγει περὶ τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων⁶. Μάλιστα ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος διεκήρυττεν, ὅτι εἶναι καλόν, ἵνα ἡ χριστιανικὴ παιδείσις ὑπηρετεῖται ὑπὸ τῆς «μαθήσεως τῶν παρ' Ἑλλησι λόγων» διὰ τῆς κατ' ἐκλογὴν ἀναγνώσεως καταλλήλων τεμαχίων ἐκ τῶν ἀρχαίων κειμένων, πεζῶν καὶ ἐμμέτρων καὶ διὰ τῆς ἐξ αὐτῶν συλλογῆς παντὸς χρησίμου στοιχείου⁷. Ὁ αὐτὸς ἱερός πατήρ δὲν διστάζει νὰ εἴπῃ τὰ ἐξῆς: «Οἶμαι δὲ πᾶσιν ἀνομολογεῖσθαι τῶν νοῦν ἐχόντων παίδευσιν τῶν παρ' ἡμῖν ἀγαθῶν εἶναι τὸ πρῶτον· οὐ ταύτην μόνην τὴν εὐγενεστέραν καὶ ἡμετέραν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐξωθεν, ἣν πολλοὶ Χριστιανῶν διαπτύουσιν ὡς ἐπίβουλον καὶ σφαλερὰν καὶ Θεοῦ πόρρω βάλλουσαν, κακῶς εἰδότες... οὕτω καὶ τούτων (ἦτοι τῶν ἐξωθεν σοφῶν) τὸ μὲν ἐξεταστικόν τε καὶ θεωρητικόν ἐδεξάμεθα· ὅσον δὲ εἰς δαίμονας φέρει καὶ πλάνην καὶ ἀπωλείας βυ-

2. Migne 'E.Π. 31, 564 - 589.

3. Δ. Μπαλάνου, Πατρολογία, Ἀθήναι 1930, σελ. 298.

4. Δ. Μπαλάνου, Οἱ πατέρες καὶ συγγραφεῖς τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, Ἀθήναι 1949, σελ. 72.

5. Migne 'E.Π. 44, 336.

6. Ἐσσελιγγ, Βυζάντιον καὶ βυζαντινὸς πολιτισμὸς, μτφρ. Σ.Κ. Σακελλαροπούλου, ἔκδ. τρίτη, σελ. 22 - 23.

7. Migne 'E.Π. 35, 933-37, 1580, 1581. Φαίδωνος Κοουκουλέ, Βυζαντινῶν βίος καὶ πολιτισμὸς, τόμ. Α', I, Ἀθήναι 1948, σελ. 39.

θόν, διεπτύσαμεν... Ο ὕκουν ἀτιμαστέον τήν παι-
δευσιν ὅτι τοῦτο δοκεῖ τισιν, ἀλλά σκαιούς
καὶ ἀπαιδεύτους ὑποληπτέον τοῦς οὕτως
ἔχοντας»⁸.

᾿Ωσαύτως ὁ Ἴωάννης ὁ Χρυσόστομος εἶχε σπου-
δάσει τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν ρητορικὴν, χρηματίσας μαθητῆς
τοῦ φιλοσόφου Ἀνδραγαθίου καὶ τοῦ περιφήμου τότε ῥήτορος Λι-
βανίου⁹. Ἡ κλασικὴ του μόρφωσις καὶ τὰ ἔμφυτα αὐτοῦ χαρίσμα-
τα ἀνέδειξαν αὐτὸν μέγαν καὶ ὡς συγγραφεὶα καὶ ἀπαραμίλλον ὡς
ῥήτορα. Οὗτος θεωρεῖται ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν ῥήτωρ τῆς Ἀνατολικῆς
Ἐκκλησίας καὶ εἰς τῶν σπουδαιότερων ρητόρων τοῦ κόσμου,
δικαιῶς ἐπικληθεὶς Χρυσόστομος¹⁰.

Καὶ καθ' ἑλοὺς τοῦς βυζαντινοὺς χρόνους εὐρέθησαν πλεῖστοι
ἐκκλησιαστικοὶ ἄνδρες, οἵτινες διεκρίθησαν καὶ διὰ τὴν κλασ-
σικὴν μόρφωσιν αὐτῶν. Οἱ πολλοί, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Βυ-
ζάντιος Λεόντιος, ἐθαύμαζον τὴν ἐθνικὴν παιδείυσιν¹¹.

Ὁ Ἴωάννης ὁ Δαμασκηνὸς τὸν ἠ' αἰῶνα ἡσχολεῖτο
καὶ μὲ τὴν μελέτην τῶν κλασικῶν γραμμάτων. Οὗτος διὰ τῆς
«Πηγῆς τῆς Γνώσεως» παρέσχε πλῆρες σύστημα τῆς καθ' ἑλοῦ δι-
δασκαλίας τοῦ Χριστιανισμοῦ τῇ βοήθειᾳ τῆς λογικῆς καὶ τῆς ὄντο-
λογίας τοῦ Ἀριστοτέλους¹². ᾿Ωσαύτως ἀναφέρει τὸν Εὐριπίδην,
κάμνει δὲ ὑπομνηματισμοὺς καὶ εἰς τὸν «Ὀμηρον»¹³. Ἐν τῷ προσι-
μίῳ τοῦ μνημονευθέντος ἔργου αὐτοῦ ὁ Δαμασκηνὸς λέγει περὶ τῶν
ἀρχαίων σοφῶν τὰ ἑξῆς: «Καὶ πρῶτον τῶν παρ' Ἑλληνισι σοφῶν
τὰ κάλλιστα παραθήσομαι, εἰδῶς, ὡς εἴ τι μὲν ἀγαθὸν, ἄνωθεν παρὰ
Θεοῦ τοῖς ἀνθρώποις δεδῶρηται, ἐπειδὴ πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ
πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθεν ἐστὶ καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ Πατρὸς τῶν
φώτων».

Καὶ ὁ Μέγας Φώτιος εἶχε τεραστίαν κλασικὴν μόρφωσιν.
Ἡ Μυριόβιβλος (Βιβλιοθήκη) αὐτοῦ εἶναι γνωστὴ εἰς τοὺς
διεθνεῖς φιλολογικοὺς κύκλους, διότι ἐξετάζει 280 βιβλία τῆς χρι-
στιανικῆς καὶ τῆς θύραθεν φιλολογίας, δίδουσα πληροφορίας περὶ
αὐτῶν καὶ παρέχουσα συντόμους ἢ ἐκτεταμένους περιλήψεις αὐτῶν.
Εἶναι ὄντως θαυμαστὴ ἡ ὑπὸ τοῦ Φωτίου γνῶσις τῶν θύραθεν
συγγραφέων, ἱστορικῶν, ρητόρων, ἱατρῶν, μυθιστοριογράφων¹⁴.

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

8. Migne Ἐ.Π. 36, 508, 509. Φ. Κουκουλέ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 39 - 40

9. Σωκράτους, Ἐκκλ. Ἰστ. 6, 3 Σωζομένου, Ἐκκλ. Ἰστ. 8, 2.

10. Δ. Μπαλάνου, Πατρολογία, σελ. 374 - 375.

11. Migne Ἐ.Π. 86², 2285. Φ. Κουκουλέ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 41.

12. Ν. Λούβαρι, Ἡ φιλοσοφία ἐν τῷ Βυζαντίῳ ἐν Μεγ. Ἑλλ. Ἐγ-
κυκλοπαιδείᾳ, τόμ. 7, σελ. 914α - 914β. Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησια-
στικὴ Ἱστορία, Ἀθήναι 1948, σελ. 308.

13. Ἐσσελιγγ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 196.

Ἐκλεκτὲς σελίδες ἀπὸ τὸν Ἱ. Χρυσόστομο

Η ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΙΕΡΕΩΝ ΚΙ' ΟΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΤΟΥΣ ΣΕΒΩΜΑΣΤΕ ΕΣΤΩ ΚΙ' ΑΝ ΕΧΟΥΝ ΚΑΠΟΙΑ ΨΕΓΑΔΙΑ

(Ἀπὸ τὴν ὁμιλία στὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο).

Ἄς κάνουμε τὰ πάντα μὲ τρόπο, πού νά μπορούμε νάχωμε μαζί μας τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιο· κι' ἄς ἀποδίνουμε κάθε τιμὴ σ' αὐτοὺς πού ἔχουν ἀναλάβει τὸ λειτούργημα τῆς ἱερωσύνης.

Γιατὶ εἶναι πολὺ μεγάλη ἡ ἱερατικὴ ἀξία. «Ὦν ἂν ἀφῆτέ, φησιν, ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι». Ὅποιους συγχωρέσετε, θάναί συγχωρημένοι. Γι' αὐτὸ κι' ὁ Παῦλος ἔλεγε· «πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπέικεθε»¹. Νά πείθεσθε καὶ νά ὑπακούετε στοὺς ἀρχηγούς σας, καὶ νά τοὺς ἀπονέμετε πάντα περίσσια τιμὴ. Γιατὶ σὺ μὲν γιὰ τὰ δικά σου μονάχα πράγματα φροντίζεις· κι' ἂν τὰ τακτοποιήσης καλὰ, δὲν δίνεις σημασίαν γιὰ τοὺς ἄλλους. Ὁ ἱερέας ὅμως, κι' ἂν οἰκονομήσῃ καλὰ τὴν ζωὴ του, ἂν δὲν φροντίσῃ προσεκτικὰ καὶ γιὰ τὴν δική σου—πού πάει νά εἰπῆ γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ καθενὸς—θά πάῃ στὴ φωτιὰ τῆς Κόλασης· καὶ συχνά, ἐνῶ ἀπὸ τὰ δικά του ζητήματα δὲν προδόθηκε, καταστρέφεται ὅμως ἀπὸ τὰ δικά μας· ἂν δὲν τακτοποιήσῃ καλὰ ὅλα τὰ χρέη, πού εἶναι σχετικὰ μ' αὐτὸν καὶ τὴν ἀποστολή του.

Ζέροντας λοιπὸν τὸν μεγάλο τους κίνδυνο, νά τοὺς φέρεσθε μὲ πολλὴ συμπάθεια· πράγμα πού κι' ὁ Παῦλος ἐννοοῦσε λέγοντας, ὅτι «ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν»· κι' ὄχι ἀπλᾶ, ἀλλ' «ὡς λόγον ἀποδώσοντες»², γιατί θά δώσουνε λόγο γι' αὐτές. Γι' αὐτὸ καὶ πρέπει νά τοὺς περιποιούμαστε πολὺ. Ἄν ὅμως μαζί μὲ τοὺς ἄλλους περισπασμούς πού ἔχουνε τοὺς στενοχωρεῖτε καὶ σεῖς, τότε δὲν θά πηγαίνουν καλὰ οὔτε καὶ τὰ δικά σας πράγματα. Γιατὶ ὅσων καιρὸ εἶναι εὐχαριστημένος ὁ καπετάνιος, βρίσκονται σ' ἀσφάλεια καὶ οἱ ἐπιβάτες· ἂν ὅμως στενοχωριεταὶ ἀπὸ τῆς βρισιῆς τοὺς κι' ἀπὸ τὴν κακὴν τοὺς συμπεριφορὰν, δὲν μπορεῖ ν' ἀγρυπνᾷ μὲ τὸν ἴδιον τρόπο, οὔτε καὶ νά διατηρῆ τῆς ἱκανότητές του, καὶ χωρὶς νά τὸ θέλῃ τοὺς βάζει σ' ἀμέτρητα κακά.

1. Ἐβρ. γ', 17.

2. Ἐβρ. γ', 17.

Παρόμοια κι' ὁ ἱερέας, ἂν μὲν ἀπολαβαίνει τὴν ὑπόλειψή σας, θὰ μπορέσῃ νὰ βολέψῃ καλὰ καὶ τὰ δικά σας ζητήματα· ἂν ὅμως τοὺς συμπεριφέρεστε κακόκεφα, θὰ τοὺς παραλύσετε τὰ χέρια τους καὶ θὰ τοὺς κάμετε, ἔστω κι' ἂν εἶναι ἑξαιρητικά γενναῖοι, νὰ τοὺς καταπιоῦνε μαζί σας τὰ κύματα. Σκέψου καλὰ, τί λέει ὁ Χριστὸς γιὰ τοὺς Ἰουδαίους· «Ἐπὶ τῆς Μωϋσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. Πάντα οὖν, ὅσα ἐὰν εἴπωμεν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε»³. Στὴν καθέδρα τοῦ Μωϋσῆ ἐκάθισαν οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. Ὅλα λοιπὸν ποὺ σᾶς λένε νὰ κάνετε, νὰ τὰ κάνετε. Τώρα ὅμως εἶναι ἀδύνατο νὰ εἰποῦμε, πὼς ἐπάνω στὴν καθέδρα τοῦ Μωϋσῆ ἐκάθισαν οἱ ἱερεῖς, ἀλλὰ ἐπάνω στὴν καθέδρα τοῦ Χριστοῦ. Γιατί τὸ κήρυγμα ἐκείνου διαδεχθῆκε. Γι' αὐτὸ λέει κι' ὁ Παῦλος· «Ὑπὲρ Χριστοῦ πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν»⁴. Γιὰ τὸν Χριστὸ πρεσβεύομε, ἐπειδὴ μεσιτεῖει ὁ Θεὸς διὰ μέσου ἡμῶν.

Δὲν βλέπετε, πὼς ὅλοι πειθαρχοῦν στοὺς λαϊκοὺς ἄρχοντες ἂν καὶ εἶναι συχνὰ πολὺ καλύτεροι, κι' ὡς πρὸς τὴ ζωὴ κι' ὡς πρὸς τὴ σύνεση, ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἀποφασίζουν γι' αὐτούς; Κι' ὅμως γι' αὐτὸν ποὺ τοὺς ἔδωκε τὴν ἐξουσία τίποτα ἀπ' αὐτὰ δὲν στοχάζονται, παρὰ σέβονται τὴν βασιλικὴ ἀπόφαση, κι' ἄς εἶναι ὅποιοσδήποτε αὐτὸς ποὺ κατέχει τὴν ἐξουσία. Καὶ τοὺς φοβοῦνται τόσο πολὺ, μολονότι ἄνθρωπος τοὺς ἐχειροτόνησε. Ὅταν ὅμως ὁ Θεὸς χειροτονεῖ ἐμεῖς καταφρονᾶμε τὸν χειροτονούμενο· καὶ τὸν κατηγοροῦμε· καὶ τὸν λουζομε μὲ χίλιες δυὸ ντροπές· κι' ἐνῶ μᾶς ἔχει ἀπαγορευθῆ νὰ κρίνωμε τοὺς ἀδελφούς μας, ἀκονίζομε κατὰ τῶν ἱερέων τὴν γλῶσσα μας. Καὶ πὼς θὰ μπορέσωμε ν' ἀπολογηθοῦμε γι' αὐτὰ, ὅταν τὸ δοκάρῃ μὲν ποὺ ἔχομε στὰ μάτια μας δὲν τὸ βλέπωμε, ἐξετάζομε ὅμως, μὲ περίσσια περιέργεια καὶ φαρμακερά, τὸ μικρὸ σκουπιδάκι τοῦ ἄλλου;⁵ Δὲν ξέρεις, πὼς μ' αὐτὴ σου τὴν κρίση κάνεις σκληρότερη τὴν ἀπόφαση καὶ γιὰ τὸν ἑαυτὸ σου;

Καὶ τὰ λέω αὐτὰ, ὄχι ἀπὸ ἀδικαιολόγητην ἀνοχή σ' αὐτούς ποὺ ἔχουν ἀναλάβει τὴν εὐθύνη καὶ τ' ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης· κάθε ἄλλο· μάλιστα καὶ τοὺς λυποῦμε πολὺ καὶ κλαίω γι' αὐτούς· δὲν ἰσχυρίζομαι ὅμως, πὼς καὶ γι' αὐτὸ εἶναι σωστὸ νᾶναι

3. Ματθ. γγ', 2, 3.

4. Β' Κορινθ. ε', 20.

5. Ματθ. ζ', 3. Λουκ. στ, 41.

στά στόματα τοῦ καθενὸς ἀπ' αὐτοὺς ποὺ εἶναι ὅλως διόλου ἀκατάρτιστοι κι' ἀπλοϊκοί. Γιατί κι' ἂν εἶναι ἡ ζωὴ τους ὅλως διόλου διαβλημένη, σὺ ὅμως, ἂν προσέχης στὸν ἑαυτό σου, διόλου δὲν θὰ βλαβῆς στά ἔργα ποὺ σοῦ ἐπέτρεψε καὶ ποὺ τ' ἀνάθεσεν ὁ Θεός.

Γιατί ἂν ἔκαμε τὸ θαῦμα ν' ἀκουσθῆ ἀνθρώπινη φωνὴ ἀπὸ γαϊδούρι, κι' ἂν μεταχειρίσθηκε τὸ μάγο γιὰ νὰ χαρίσῃ πνευματικές εὐλογίες, κι' ἂν ἐνέργησε, μὲ τὸ στῶμα ζῶου καὶ μὲ τὴν ἀκάθαρτη γλῶσσα τοῦ Βαλαάμ, πρὸς χάριν τῶν Ἑβραίων, ποὺ τὸν εἶχανε δυσαρεστήσει, πολὺ περισσότερο θὰ τὸ κάμη γιὰ μᾶς, ποὺ τὸν εὐλογοῦμε καὶ τὸν δοξάζουμε. Κι' ἔστω κι' ἂν εἶναι φαῦλος κι' ἀνάξιος ὁ ἱερέας, θὰ κάνη τὰ πάντα, ποὺ εἶναι ἔργο δικό του καὶ λειτούργημά του, καὶ θὰ μᾶς στείλῃ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιο.

★

Γιατί κι' ἓνας ποὺ εἶναι καθαρὸς κι' ἀμόλευτος, δὲν τὸ ἐπι-καλεῖται καὶ δὲν τὸ φέρνει, χάρις στὴν καθαρότητά του ἄλλ' ἢ χάρη τοῦ Θεοῦ εἶναι αὐτὴ ποὺ κατορθώνει τὰ πάντα. «Πάντα γάρ, ὡμῶν ἔστιν, εἴτε Παῦλος, εἴτε Ἀπολλῶς, εἴτε Κηφᾶς»⁶. Γιατί—λέει—τὰ πάντα γιὰ σᾶς γίνοντα ὅποιος καὶ νὰ τὰ κάνη, εἴτε ὁ Παῦλος, εἴτε ὁ Ἀπολλῶς, εἴτε ὁ Κηφᾶς. Γιατί αὐτὰ ποὺ εἶναι ἐμπιστευμένα στὸν ἱερέα, μονάχα ὁ Θεὸς μπορεῖ νὰ τὰ δωρίζῃ κι' ὅπου κι' ἂν κατορθώσῃ νὰ φθάσῃ ἡ ἀνθρώπινη φιλοσοφία, καὶ πάλι θὰ φανῆ κατώτερη ἀπὸ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ.

★

Καὶ δὲν τὰ λέω αὐτὰ γιὰ νᾶμαστε ἀνάμελοι στὴ διακυβέρνησι τῆς ζωῆς μας, ἀλλὰ ἂν τύχῃ νᾶναι ἀπρόσεκτος κάποιος ἀπὸ τοὺς πνευματικούς μας προεστούς, σεῖς ποὺ εἶστε ἀρχόμενοι νὰ εἶστε προσεκτικοί, καὶ νὰ μὴν πληθαίνετε τὰ κακὰ γιὰ τοὺς ἑαυτοὺς σας.

Καὶ γιατί μιλοῦ γιὰ τοὺς ἱερεῖς; Οὔτε ἄγγελος, οὔτε ἀρχάγγελος δὲν μπορεῖ νὰ παρέμβῃ διόλου, σ' ὅτι ἐχάρισεν ὁ Θεός· ἀλλὰ ὁ Πατέρας, ὁ Υἱός καὶ τὸ ἅγιο Πνεῦμα οἰκονομοῦνε τὰ πάντα, ὁ δὲ ἱερέας δὲν κάνει τίποτε ἄλλο, παρὰ νὰ δανεῖζῃ τὴ γλῶσσα του καὶ νὰ δίνῃ τὸ χέρι του. Γιατί θάτανε κι' ἄδικο πρᾶγμα, γιὰ τὴν κακία τρίτου, νὰ παραβλάπτωνται στά σύμβολα τῆς σωτηρίας τους, ὅσοι τὰ πλησιάζουν μὲ πίστη. Ζέροντας λοιπὸν ὅλα αὐτὰ, καὶ τὸν Θεὸν ἄς φοβούμεστε κι' ἄς ἔχωμεν εὐλάβεια καὶ ὑπόληψη στοὺς ἱερεῖς του, κι' ἄς τοὺς ἀποδίνωμε κάθε τιμὴ, γιὰ νὰ μᾶς ἀνταμείψῃ ὁ Θεὸς καὶ γιὰ τὰ ἔργα μας καὶ γιὰ τὴν περιποίησιν καὶ γιὰ τίς φροντίδες μας γιὰ ἐκείνους.

Ἀπόδοσις ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

6. Α' Κορινθ. γ', 21, 22.

Ἡ πρώτη μου λειτουργία

ΤΗΝ ΕΖΗΣΑ ΣΑΝ ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ

Ἀπὸ τότε ποὺ φύτεψες μέσα μου τὴν ἱερὴ λαχτάρα νὰ γίνω λειτουργὸς σου ἢ σκέψι μου, νικήτρια τῶν περιορισμῶν τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου, ἔτρεχε μπροστά. Ζοῦσε ὅλο τὸ μεγαλεῖο κι' ὅλη τὴν ἱερὴ συγκίνηση τῆς μεγάλης στιγμῆς.

Ἡ πρώτη μου Λειτουργία! Τὴν πότιζα μὲ τὴ νοσταλγία καὶ τὸ ἱερὸ δέος. Ἦταν ἡ κεντρικὴ ἐστία, ποὺ ἔρριχνε τὴ φωτεινὴ δέσμη τῆς στήν ὑπαρξί μου. Ἱερὴ καὶ ἁγία ὥρα. Σταθμὸς στὴ φτωχὴ μου ζωὴ. Ἡ πρώτη προσφορὰ τῆς θυσίας. Ἡ πρώτη ἀναφορὰ τῶν τιμίων δώρων.

Ἡ ἀνθρώπινη φύσι μας μᾶς δεσμεύει. Δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ζήσουμε ἀκέραιο τὸ μεγαλεῖο τῆς στιγμῆς. Ἡ νεανικὴ ὅμως φαντασία καὶ τὰ νεανικὰ ὄνειρα δὲν ἀνέχονται περιορισμούς. Ἀκράτητα τρέχουν. Πηδοῦν ἀνεμπόδιστα τοὺς φραγμοὺς τῆς ὕλης καὶ ζοῦν μὲ ἐξωκόσμια πιστότητα καὶ καθαρότητα τὰ γεγονότα.

Ἔτσι ἔζησα ἀπὸ πρὶν τὴν πρώτη μου Λειτουργία. Γλυκὸ ὄνειρο. Τὸ πιὸ γλυκὸ. Ὅσα σχετίζονταν μ' αὐτὴν ἔπαιρναν μέσα μου μιὰ ἰδιαίτερη λάμψι. Τὰ σκαλοπάτια τοῦ ἱεροῦ Βήματος μοῦ φαίνονταν σὰν ν' ἀποτελοῦσαν μέρος τῆ ἱστορικῆς κλίμακος, ποὺ εἶδε ὁ Ἰακώβ¹. Ὁ ἱερὸς χῶρος σὰν τὸ πνιγμένο σὲ ζόφο καὶ γνόφο θεοβάδιστο ὄρος².

Λαχταροῦσα καὶ δίσταζα καὶ προσδοκοῦσα. Ζοῦσα μὲ τὴν προσδοκία τῆς στιγμῆς, ποὺ θὰ ἀξιωνόμουνα νὰ δανείσω τὰ χέρια καὶ τὴν καρδιά καὶ τὰ χεῖλη σὲ σένα. Νὰ κρατήσω καὶ νὰ σοῦ ἀναφέρω τὰ δικά σου δῶρα. Νὰ ὑπηρετήσω στὴν ἀναίμακτη ἱερουργία.

Ἔτσι ἡ πρώτη μου Λειτουργία δὲν εἶναι ἓνα γεγονός τῆς ζωῆς μου ἀπομονωμένο, ποὺ τὸ ἔζησα τὴ συγκεκριμένη ἡμερομηνία. Ἔχει μιὰ βαθειὰ προέκτασι στὸ παρελθόν. Μιὰ ρίζα. Κι' αὐτὴ τὴ ρίζα τὴν ἀπλωσε στὴ ζωὴ μου τὸ δικό σου χέρι. Τὸ ἴδιο χέρι, ποὺ μὲ κράτησε καθὼς ἀνέβαινα τὰ σκαλοπάτια, γιὰ νὰ προσφέρω τὴ θυσία.

Εὐλογημένη ρίζα.

Εὐλογημένα νεανικὰ ὄνειρα. Μοῦ ἔδωκαν ὅ,τι τίποτα ἄλλο στὴ ζωὴ μου δὲν μπόρεσε νὰ μοῦ δώσῃ. Τὸν παλμό. Τὴν ἀνάτασι. Ἐριψάν φῶς στὴν πορεία μου.

1) Γενέσ. κη, 12.

2) Ἐξέδ. κεφ. ιθ' καὶ κ'.

‘Η πρώτη μου Λειτουργία! ‘Η μεγάλη μέρα τῆς ζωῆς μου.
Μπροστά στήν ‘Αγία Τράπεζα. Μπροστά σου.

«Εἰ γάρ τις ἐνοήσειεν, ὅσον ἐστίν, ἄνθρωπον ὄντα καί ἐτι σαρκί
καί αἵματι περιπεπλεγμένον, τῆς μακαρίας καί ἀκηράτου φύσεως
ἐκείνης ἐγγύς δυνηθῆναι γενέσθαι, τότε ὕψεται καλῶς, ὅσης τοὺς
ἱερεῖς τιμῆς ἢ τοῦ Πνεύματος ἤξιωσε Χάρις»³.

Δὲν μπόρεσα ἀκόμα νὰ σταθμίσω στὸ ἀκέραιο τὴν τιμὴ καὶ τὴ
Χάρι. Μὲ δένει ἡ ἀνθρώπινη φύσι μου. Οὔτε κατάρθωσα νὰ ὑλο-
ποιήσω τὰ αἰσθήματα ποὺ ἄφησε μέσα μου ἐκείνη, ἡ πρώτη μου
Λειτουργία.

Τὸ μυστήριο ἐπιβλητικὸ μπροστά μου. Οὐδέποτε στὴ ζωὴ μου
ἐνοιωσα τόσο ἔντονα πὼς σέρνω κοντά μου, μαζί μου, τὴν ὑλικό-
τητα. Χρειάστηκε ἀπ’ τὴν πρώτη στιγμή νὰ παλαίψω. Μὲ τὴ στε-
νότητα τοῦ νοῦ, ποὺ δὲν ἦταν σὲ θέσι ν’ ἀγκαλιάσῃ τὸ αὐτὸ λό-
γον». Μὲ τὴν ἀδυναμία τῆς καρδιάς, ποὺ δὲν ἦταν ἱκανὴ νὰ ζήσει
καὶ νὰ ἐκφράσῃ μὲ χτύπο δυνατὸ τὴν παρουσία σου. ‘Ενοιωσα τὴν
ώρα ἐκείνη, πὼς στὸ ἅγιο θυσιαστήριό σου ἔφερα ὄχι ἓνα ἄγγελο,
ἀλλὰ ἓνα ἄνθρωπο, τὸν ἑαυτό μου.

Πιστεύω πὼς εἶναι αὐτὸ δικὴ σου οἰκονομία.

Πῶς θὰ ἄντεχα, Κύριε, ἂν στὴν πρώτη μου Λειτουργία, πα-
ρουσιαζόταν στὰ μάτια μου γυμνά τὰ γεγονότα; ‘Αν ἔβλεπα ἐσένα
τὸν ἴδιο; Τοὺς δορυφόρους σου ἀγγέλους; ‘Αν παρακολουθοῦσα
μὲ κάθε λεπτομέρεια τὸ ἔργο τοῦ ‘Αγίου Πνεύματος; Τὸ αἶμα θὰ
πάγωνε στὶς φλέβες μου. Θὰ μὲ τύφλωνε ἡ ἔκπαγλη λάμψη⁴.

‘Αν δὲν μπόρεσα νὰ ἐρευνήσω μὲ τίς ὑλικές μου αἰσθήσεις τὸ
μυστήριο, τὸ πλησίασα, ὅσο μποροῦσα, μὲ τὴν καρδιά. ‘Ενοιωσα
τὴν παρουσία σου καὶ τὴν παρουσία τοῦ Πνεύματός σου τοῦ ‘Αγίου.
Μίλησα μαζί σου μὲ ἀπλότητα, μὲ δέος. ‘Επανελάβα τὰ λόγια
μὲ τὰ ὁποῖα, εἴκοσι αἰῶνες τώρα, συνοδεύουν οἱ ἱερεῖς σου τὴν προσ-
φορὰ τοῦ μυστηρίου. Τὰ ἴδια λόγια, ποὺ ἔλεγαν οἱ ἀπόστολοι
(κλῶντες κατ’ οἶκον ἄρτον)⁵. Τὰ ἴδια λόγια, ποὺ βγῆκαν ἀπ’ τὰ
δικά σου τὰ χεῖλη τὴν ἱστορικὴ βραδυὰ τοῦ μυστικοῦ Δείπνου.

Ποτισμένος ἤμουνα μὲ συγκίνησι ἱερὴ στὴν πρώτη μου Λειτουρ-
γία. Τὴν κάθε μου κίνησι τὴν ἔκανα μὲ δέος. Καὶ τὸν κάθε λόγο τὸν
πρόφερα μὲ συστολή. Αἰσθανόμουνα, ὅσο κι’ ἂν δὲν εἶχα τὴ δύναμι
νὰ τὸ ἐπαληθεύσω μὲ τίς αἰσθήσεις μου, πὼς «ἐπὶ τοὺς οὐρανούς

3) ‘Ιωάν. Χρυσοστ., Περὶ ἱερωσύνης III ε’.

4) ‘Εξόδ. λγ’, 20.

5) Πράξ. β’, 46.

μετανέστην» και «γυμνή τῆ ψυχῇ και τῷ νῷ καθαρῷ περιέβλεπον τὰ ἐν οὐρανοῖς»⁶.

★

Ἡ πρώτη μου Λειτουργία! Δὲν θὰ τὴν λησμονήσω ποτέ!

Ὅμως, Κύριε, πόσο ζυμωμένοι εἴμαστε με τὴν προσκαιρότητα! Οἱ ἀναμνήσεις μένουν. Ἀλλὰ τὰ αἰσθήματα ὑποχωροῦν. Φτερά εἶναι και τὰ παίρνει ὁ ἄνεμος. Τίς σταγόνες τῶν δακρῶν τίς ἐξαιμίζει ὁ βορρῆας τῆς ρουτίνας.

Ὅλες οἱ Λειτουργίες εἶναι ἀπαράλλακτες. Ἐπανάληψι τῆς ποθητῆς ἐπικοινωνίας. Παρουσία στὴ σύγχρονη ζωὴ μας τοῦ Γολγοθᾶ. Ὅποιο λόγο εἶχε ἡ πρώτη μου Λειτουργία στὴ ζωὴ μου και στὴ ζωὴ τῶν ἀδελφῶν μου ἔχει και ἡ δεύτερη και ἡ ἑκατοστὴ και ἡ χιλιοστὴ. Ὅμως τὰ αἰσθήματα δὲν εἶναι τὰ ἴδια. Ἐνα ἀόρατο χέρι κλέβει κάθε φορά ἓνα κομμάτι ἀπ' τὸ θησαυρὸ τῆς καρδιάς μου.

Θᾶθελα πολὺνὰ διατηροῦσα σ' ὅλη μου τὴ ζωὴ τὰ πρῶτα αἰσθήματα. Ν' ἀνεβαίνω τὰ ἱερά σκαλοπάτια γιὰ νὰ προσφέρω τὴν ἀναστασιμὴ θυσία» ὅπως τὰ ἀνέβηκα τὴν πρώτη φορά. Ν' ἀπαγγέλω τίς λειτουργικὲς εὐχὲς ὅπως τίς ἀπήγγειλλα γιὰ πρώτη φορά. Ν' ἀπλώνω τὸ χέρι, γιὰ νὰ εὐλογήσω τὰ τίμια δῶρα, ὅπως τὸ ἀπλώσα γιὰ πρώτη φορά.

Τὸ θέλω πολὺ. Ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ βγῶ ἀπ' τὰ μέτρα μου. Ἀπ' τὰ κοινά, ἀνθρώπινα μέτρα. Δὲν ἔχει τὴ δύναμι, ἴσως και τὴν ἀντοχὴ, ἡ καρδιά μου νὰ ζήσει γιὰ πολὺ χρόνο τὴν ἴδια ἔντασι τῶν αἰσθημάτων. Νὰ φορτιστῇ με τοὺς ἴδιους, ἰσχυροὺς, κραδασμοὺς τῶν συγκινήσεων. Θὰ σπάσει. Ὅπως σπάει τὸ μπαλόνι, ὅταν φορτιστῇ πέρα ἀπ' τὴν ἀντοχὴ του.

Τὰ αἰσθήματα ὑποχωροῦν, τὸ ξέρω. Κι' εἶναι κάτι ἀπόλυτα φυσικὸ γιὰ μένα. Μπαίνουν στὴν ἱστορία μου. Στὸ χῶρο τῶν ἀναμνήσεων. Δὲν μ' ἐμποδίζει ὅμως κανένας νὰ κρατήσω τὴ συναίσθησι. Και νὰ τὴν τροφοδοτήσω ὥστε ν' αὐξηθῇ μέσα μου.

Μπορῶ νὰ καλλιεργήσω στὴν καρδιά μου τὴν ἐπίγνωσι τῶν μεγαλειῶν και τῆς φοβερότητος τῶν λατρευτικῶν στιγμῶν. Νὰ ζῶ ὅλο και πιὸ πολὺ τὴν παρουσία σου, Χριστέ μου. Νὰ σκάβω ὅλο και πιὸ βαθειὰ στὸ μυστήριο τῆς σαρκώσεώς σου και τῆς θῆς θυσίας σου, πού ζωντανεῖει μπροστά μου κατὰ τὴν ὥρα τῆς θείας λατρείας.

Με τὸν τρόπο αὐτὸ θὰ φρεσκάρω τὰ βιώματά μου. Θὰ ζῶ με ἀνανεωμένη διάθεση τὴν κάθε στιγμή. Ἡ κάθε μου Λειτουργία, ἡ ἀπαράλλακτα ἴδια με τίς προηγούμενες, θ' ἀφίνη στὴν καρδιά μου κάτι, πού δὲν τὸ ἄφησαν οἱ προηγούμενες. Τὴ βαθύτερη ἐπίγνωση και τὴν πιὸ πλατεῖα ἱκανοποίησι και χαρά.

Βρίσκω μιὰ ἀναλογία σὲ τούτη, τὴ γῆϊνη, τὴν καθημερινή μας

6) Ἰωάν. Χρυσοστ., Περὶ ἱερωσύνης III δ'.

ζωή. Οἱ ἄνθρωποι χαίρονται ἔντονα τὴν πρώτη συνάντηση μὲ πρόσωπα ἀγαπημένα, πού ἡ ὄρμη τῆς νοσταλγίας τὰ ἔφερε πίσω ἀπ' τὴ μακρινὴ ξενητιά. Χαίρονται καὶ κλαῖν. Ποτίζουν μὲ τὸ μῦρο τῶν ματιῶν τους τὴν εὐλογημένη μέρα καὶ συνοδεύουν τὸ καλωσόρισμα μὲ τὸν ἰσχυρὸ χτύπο τῆς καρδιάς των. Οἱ μέρες περνοῦν, οἱ συγκινήσεις παραμερίζουν, τὰ δάκτυρα στεγνώνουν. Μὰ αὐτὸ δὲν μειώνει καθόλου τὴ χαρά. Ἀντίθετα, αὐτὴ ἡ κατοχὴ, αὐτὴ ἡ μόνιμη συγκατοίκησι μὲ τὰ νοσταλγημένα πρόσωπα, δημιουργεῖ μιὰ κατάστασι, πού τὴν ὀνομάζουμε εὐτυχία.

Ἀπὸ τὴ συγκίνηση στὴν εὐτυχία.

Αὐτὴ θέλω νὰ εἶναι καὶ ἡ δική μου πορεία, μετὰ ἀπ' τὴν συγκλονιστικὴ συνάντηση, πού εἶχα μαζί σου στὴν πρώτη μου Λειτουργία. Νὰ ζήσω τὴν εὐτυχία τοῦ δούλου, πού γνώρισε τὴν ἀπελευθέρωσή του. Τὴν εὐτυχία τοῦ ἁμαρτωλοῦ, πού ἤρθε σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸ Ἀυτρωτὴ του. Τὴν εὐτυχία τοῦ παιδιοῦ, πού δέχτηκε καὶ ἔδωκε τὸν ἀσπασμὸ στὸν πατέρα. Τὴν εὐτυχία τοῦ Λειτουργοῦ, πού πρόσφερε τὸν ἑαυτὸν του στὴν ὑπηρεσία τοῦ Θεοῦ του.

*

Ἡ πρώτη μου Λειτουργία στὴ γῆ! Χωρὶς νὰ βγῶ ἀπ' τὰ ἀνθρώπινα καλούπια. Ἔζησα τὴν ἐπικοινωνία μαζί σου μέσα στὸ «γνόφο» τοῦ μυστηρίου. Στάθηκα μπροστά σου. Σοῦ μίλησα. Δέχτηκε τὴ Χάρι. Χωρὶς νὰ μπορέσω νὰ βάλω τὸ δάκτυλο, νὰ ψηλαφήσω. « Δι' ἐσόπτρου καὶ ἐν ἀνίγματι » ⁷.

Αὐτὴ τὴν ἐπαφὴ τὴν ὀνειρεύτηκα ἀπ' τὰ παιδικὰ μου χρόνια. Κι ἡ ἀγάπη σου μοῦ τὴ χάρισε.

Ἐξακολουθῶ νὰ ζῶ μ' ἓνα ὄνειρο, πού νευρώνει τὴν ἱερατικὴ ζωὴ μου. Νοσταλγῶ τὴ στιγμή, πού θὰ ἐπικοινωνήσω μαζί σου ὄχι στὴ σκιά τοῦ μυστηρίου, ἀλλὰ στὸ πλούσιο φῶς τῆς βασιλείας σου. Τότε θὰ ἔχω ἀποθέσει τὸ σάρκινο ροῦχο μου. Ἡ ψυχὴ μου ἐλεύθερη θὰ πετάξῃ κοντά σου. Γιὰ νὰ σὲ ἀπολαύσῃ «πρόσωπον πρὸς πρόσωπον». Γιὰ νὰ σὲ λατρεύσῃ στὴν ἀγνῆ οὐράνια ἀτμόσφαιρα, πού δὲν θὰ τὴν μολύνουν οἱ ἀνθρώπινες μικρότητες κι' οἱ ἁμαρτωλοὶ λογισμοί.

Τὴν ὀραματίζομαι τὴ συνάντησι ἐκείνη καὶ τὴ νοσταλγῶ.

Δὲν τὴν περιμένω ἀπ' τὴ δική μου ἰκανότητα. Τὴ ζητῶ ἀπ' τὴ δική σου ἀγάπη. Ποῦ δέχτηκε ν' ἀπαντήσῃ στῶν παιδικῶν μου χρόνων τὸ ὄνειρο. Ποῦ συγκατέβηκε νὰ μὲ δεχθῆ στὴ χορεία τῶν Λειτουργῶν τοῦ φρικτοῦ θυσιαστηρίου.

Μπροστά σ' αὐτὸ τὸ θυσιαστήριο ἱκετεύω. Μὴ ἀπορρίψῃς τῶν ὀρίμων μου χρόνων τὸ ὄνειρο. Μὴ κλείσης στὴ φτωχὴ μου ψυχὴ

7) Α' Κορ. ιγ', 12.

ΠΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΩΤΕΡΟΝ ΦΩΣ ΣΤΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑ ΜΑΣ

Ἱστορικὴ ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ.

Β'.

Αὐτὴ τῆ λάμψι τοῦ μεγαλείου ποῦ ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸ Πρόσωπο τοῦ Θεανθρώπου ἀξιώθηκαν νὰ δοῦν με τὰ μάτια τὰ ψυχικὰ ποῦ (καθαρίσθηκαν) με τὸ δάκρυ τῆς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως καὶ τὸ «Αἷμα τοῦ Χριστοῦ» (Ἰω. α', 7), καὶ οἱ δύο ἐδῶ κρατοῦμενοι τῶν ὁποίων τὰς μαρτυρίας σχετικῶς με τὴν ἀνάβλεψιν δημοσιεύομεν συνέχεια. Στὴν ἄγνοια ἀποδίδουν τὴν πτώσι τους. Με τὰ ὀλίγα δὲ ποῦ γράφουν γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐν Χριστῷ λύτρωσιν, δείχνουν τὴν ἐπίδοσί τους στὰ ἱερὰ γράμματα ποῦ μελέτησαν με τὴν βοήθεια καὶ τοῦ κατηχητῆ τους. Βλέπουμε καὶ δῶ νὰ ἐπαναλαμβάνεται ἡ σκηνὴ τοῦ Αἰθίοπος Κανδάκη με τὸν Εὐαγγελιστὴ Φίλιππο, ποῦ γιὰ νὰ τὸν στείλῃ ὁ Θεὸς προφανῶς συνέβαλε καὶ τὸ γεγονός ὅτι ὁ εὐνοῦχος κρατοῦσε στὰ χέρια του ἀνοιχτὴ τῆ Βίβλο καὶ διάβαζε τὸν προφήτη Ἡσαΐα (πραξ. η', 26-40). Ἔτσι καὶ ἐδῶ μία Βίβλος δοσμένη στὰ χέρια τῶν κρατούμενων θαυματουργεῖ, τράβηξε κοντὰ στὸν κρατούμενο τὸν ἀποσταλμένο τοῦ Θεοῦ γιὰ νὰ γίνῃ κι' αὐτὸς ἓνας μικρὸς Φίλιππος. Κι' ὅπως ἐκεῖ ὁ εὐνοῦχος κατηχημένος τῶρα ποῦ ἐπέστρεψε στὴν πατρίδα του Αἰθιοπία, ἔγινε κήρυκας τοῦ Εὐαγγελίου, ἔτσι κι' ἐδῶ, ὁ κρατούμενος, ποῦ καὶ κατὰ τῆς πατρίδας του εἶχε στραφῆ, τῶρα ἀντίθετα παρακαλεῖ τὸν Θεὸ νὰ γίνῃ ὄργανο ἐπιστροφῆς στὸ Χριστὸ καὶ

τοῦ Παραδείσου τίς πύλες. «Πάριδέ μου τὰ πταίσματα». Καὶ δός μου τὴ χαρὰ νὰ σὲ συναντήσω στὴ φωτεινὴ βασιλεία, μαζὶ μ' αὐτούς, ποῦ στοὺς τόσους αἰῶνες σὲ ἔχουν διακονήσει ταπεινά.

Ἡ πρώτη μου Λειτουργία στὴ γῆ, μοῦ χάρισε μιὰ εὐλογημένη προκαταβολὴ τῆς χαρᾶς, ποῦ ἐπιφυλάσσεις, σ' ὅσους σὲ συναντήσουν στὸν οὐρανό. Καὶ τῆς μοναδικὰ ἀγνῆς καὶ ἀληθινῆς εὐτυχίας.

Τολμῶ νὰ ἐμπιστευθῶ στὰ πόδια σου τὴ νοσταλγία μου. Σὺ «τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἀρχὴ καὶ τέλος»⁸, ἀξιώσέ με νὰ πῶ με τοὺς ἀγίους σου «ἀλληλοῦία· ὅτι ἐβασίλευσε Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ»⁹.

Ἄρχιμ. ΝΙΚΟΔ. ΓΚΑΤΖΙΡΟΥΛΗΣ
Ἱεροκέρυξ Ἰ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

8) Ἄποκ. κβ', 13.

9) Ἄποκ. ιθ', 6.

ἄλλων πλανημένων, ἀνά δυνηθοῦν κι' αὐτοὶ νὰ γνωρίσουν, νὰ πλησιάσουν καὶ νὰ σωθοῦν».

Ἴδου γιατί χρειάζεται τὸ πλεῖστον φῶς τῆς Γραφῆς, γιὰ νὰ ἀποκτήσουν μικροὶ κι' μεγάλοι τὴν «ἐπίγνωσιν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀγάπης του» (Κολ. α', 10—14). Αὐτὸ τὸ φῶς πρέπει καὶ χωρὶς καμμία καθυστέρησι, νὰ τὸ προβάλουμε ὅλοι μας ποῦ ἔχουμε πάρει τὴν ὑπεύθυνα θέσι μετὰ τὴν ἱερὰ ἀποστολή, γιὰ νὰ φωτισθοῦν καὶ νὰ ἀναδειχθοῦν τίμιοι πολῖται, νομοταγεῖς καὶ ὑπερασπισταὶ τῶν πατρῶν.

Εἶναι ἡ Βίβλος ποῦ μετὰ τὸ φῶς τῆς θείας Ἀποκαλύψεως παρέχει ἄφθονον ἀποδεικτικὸν ὕλικὸν καὶ ὁδηγεῖ στὴ συνειδητῆ πίστι. Ἡμεῖς ἐδῶ μετὰ τὴν μικρὰν εἰσηγήσειν μας ποῦ προστάξαμε τῶν μαρτυριῶν, ἐτονίσσαμεν τὴν ἱστορικὴν ἔρευνα, ποῦ ἐδόθη καὶ κάποια ἔννοια ἀπολογητικῆς μορφῆς στὸ Θεολογικὸ πρόβλημα, καὶ γιὰ νὰ ἐπαναλάβωμεν ὅτι ἡ Γραφικὴ καὶ ἡ ἐν γένει ἐν Χριστῷ Ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ ἱκανοποιεῖ πλήρως, ὥστε νὰ στρέψῃ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τοῦ φωτισμένου ἀναγνώστου πρὸς τὸν λατρευτὸν Θεὸν Πατέρα καὶ Σωτῆρα Χριστόν.

α' Ἀπὸ δώδεκα ἐτῶν ἄρχισαν νὰ μελετῶ τὰ Θεῖα καὶ ἱερὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα με διδάξαν οἱ γονεῖς μου καὶ τὰ βιβλία τῆς ἐκκλησίας. Γνώριζα, ὅτι ὑπάρχει Θεὸς καὶ Χριστός, ἀλλὰ δὲν ἐγνώριζα κατὰ βάθος τὴν μεγαλοπρεπῆ ἀγάπην καὶ μέριμνα τὴν ὁποῖαν ἔχει πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, διότι ἤμουν καταποντισμένος στὰς ματαιὰς ἀπασχολήσεις καὶ προτροπὰς τῆς φθαρτῆς Κοινωνίας. Τῷ 1948 εὐρισκόμην στρατιώτης. Διέπραξα ἓνα ἁμάρτημα κατὰ τῆς Πατρίδος καὶ ἦταν ἐπόμενο νὰ με κλείσουν φυλακὴ. Καὶ οὕτως ἔγινε. Τῷ 1949 μετέχθηκα στὶς φυλακές. Κι' ὅταν ἤλθα ἐδῶ ἔμαθα πὼς εἶχε ἰδρυθῆ τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον. Ἐπρεξά ἀμέσως νὰ μάθω σὰν νὰ με κάλεσε κάποιος φίλος ἔμπιστος. Καὶ πράγματι ἦταν ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινὸς φίλος, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ποῦ ἐσταυρώθη καὶ ἔχυσε τὸ τίμιον Αἷμα του ἐπάνω στὸ Σταυρὸ στὸν «Γολγοθᾶ». Μόλις εἶδα αὐτὸ τὸ ἐδάφιον ποῦ ἀναφέρεται εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον (ιε', 13-14), ἄρχισε ἡ καρδιά μου νὰ θερμαίνεται καὶ νὰ ἐρευνᾷ μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσίωσι τὴν Ἀγίαν Γραφήν. Φωτιζόμενος καὶ ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, γνώρισα ὅλον τὸν πολυτίμον θησαυρὸν ποῦ περιέχει ἡ Ἁγία Γραφή. Αἰσθάνθηκα τὸ βάρος τῆς ἁμαρτίας μου καὶ ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ σωθῆ ὁ ἄνθρωπος μόνος του εἰμὴ μόνον διὰ τῆς χάριτος, τὴν ὁποῖαν παρέχει ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς δωρεάν, ἀμὰς συνεζωοποίησε καὶ συνανέστησε καὶ μὰς συνεκάθησεν ἐν τοῖς ἐπ' οὐρανίοις, διὰ νὰ δεῖξῃ εἰς τοὺς ἐπερχομένους αἰῶνας, τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ» (Ἐφεσ. β', 5-7). Τώρα δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ μεριμνῶ διὰ τίποτε, τὰ ἔχει ἐτοιμάσει ὅλα ὁ Κύριος δι' ἐμὲ (Λουκ. κβ', 29). Εὐχαριστῶ

τὸν Θεὸν ποῦ με ἤξιωσε νὰ τὸν γνωρίσω καὶ νὰ ζήσω εἰς Αὐτὸν καὶ Αὐτὸς ἐν ἐμοί. Εὐγνωμονῶ καὶ τὴν μητέρα πατρίδα καὶ τὴν Ἐκκλησίαν γιὰ τὰ μέσα τὰ ὁποῖα διαθέτει γιὰ νὰ γνωρίσωμεν τὸν προσρισμὸν, ποῦ ἔχομεν ἐδῶ στὴ γῆ. Παρακαλῶ τὸν Κύριον νὰ με βοηθήσῃ καὶ φωτίσῃ με τὸ Ἅγιον Πνεῦμα του, γιὰ νὰ δυνηθῶ νὰ μεταδώσω τὸν λόγον του καὶ στοὺς ἄλλους ἀδελφούς μου, διὰ νὰ ἐπιστρέψουν ἀπὸ τὴν ὁδὸν τῆς ἀπωλείας καὶ νὰ ἔλθουν ἐδῶ στὸ Φῶς τοῦ Κυρίου, νὰ δυνηθοῦν καὶ αὐτοὶ νὰ γνωρίσουν, νὰ πλησιάσουν καὶ νὰ σωθοῦν. Καὶ οὕτω νὰ κληρονομήσωμεν ὅλοι μαζὶ τὴν αἰώνιον βασιλείαν καὶ συμβασιλεύσωμεν μετὰ τὸν Κύριον μετὰ τὴν χάριν του...».

★

«Ὡς ἄνθρωπος ποῦ ἔζησα εἰς τὴν κοινωνίαν, ἐπίστευσα, εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἀλλὰ δὲν ἐγνώριζα τὰς ὑποχρεώσεις μου πρὸς τὸν Θεόν. Τώρα ὅπου ἦλθα εἰς τὴν Φυλακὴν μου δόθηκε ἡ εὐκαιρία, διὰ τοῦ Χριστιανικοῦ Ὁμίλου καὶ ἀνέγνωσα τὴν Ἅγιαν Γραφὴν καὶ μετὰ τὴν συνεχῆ διδασκαλίαν τοῦ ἀγαπητοῦ μας διδασκάλου καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, ἔμαθα τὰ καθήκοντά μου, ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ Πατρός. Ὁ Θεὸς καὶ ὡς πατὴρ ζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς τὰ τέκνα του πίστιν ἀμετάβλητον, πρὸς τὸν Μονογενῆ υἱόν του, ὅπου ἐθυσιάσθη διὰ τῆς ἰδικῆς μας ἁμαρτίας, ὅπως λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης «ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου» (Ἰωάν. α', 29). Διότι εἶναι ἀδύνατον εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ συγχωρηθῇ καὶ νὰ σωθῇ μόνος του, διὰ τῶν ἔργων, ἀλλὰ μόνον διὰ τῆς πίστεως εἰς τὸ ἐξιλαστήριον καὶ ἅγιον Αἷμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅπου ἐσταυρώθη ἐπάνω στὸν Γολγοθᾶ καὶ ἀνέστη, διὰ νὰ μᾶς συμφιλιώσῃ μετὰ τὸν Πατέρα μας τὸν Θεόν, ποῦ μέχρι τὴν ὥρα ποῦ εἴμεθα ἄπιστοι, εἴμεθα ἐχθροὶ μετὰ τὸν Θεόν καὶ ἀνίκανοι διὰ τὴν αἰώνιον βασιλείαν. Καὶ ἀφοῦ ὁ Κύριος διὰ τοῦ τιμίου Αἵματός του, μᾶς ἐκαθάρισε ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, διὰ νὰ μᾶς παρουσιάσῃ λευκοὺς πρὸς τὸν Θεόν (Ἐφεσ. β', 15-16), πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ διατηρήσωμεν καθαρὰν τὴν συνείδησίν μας, διὰ νὰ γίνωμεν ἀδελφοὶ Χριστοῦ καὶ παιδιὰ τοῦ Θεοῦ, κατὰ υἰοθεσίαν καὶ νὰ γίνωμεν καὶ κληρονόμοι τῆς αἰωνίου βασιλείας, συγκληρονόμοι τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Θεὸς ὡς δίκαιος, τιμωρεῖ τὴν ἀδικίαν, ἀλλὰ εἶναι καὶ μακρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ περιμένει τὸν κάθε ἁμαρτωλὸν νὰ μετανοήσῃ καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν δίκαιον δρόμον, διότι δὲν θέλει τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ. Καὶ μᾶς παρακαλεῖ διὰ τοῦ υἱοῦ του καὶ διὰ τοῦ λόγου του καὶ μετὰ τὰς Γραφάς, ὅπως μᾶς λέγει ὁ ἴδιος «ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς...διὰ νὰ ἔχετε ζωὴν αἰώνιον». (Ἰωάν. ε', 39). Ἀλλὰ διὰ τοὺς πιστοὺς, ὁ Θεός, ὡς Πατὴρ, ἔχει ἀγάπην καὶ μᾶς εἰσακούει καὶ ἀνταποδίδει διὰ τῶν προσευχῶν ἐκεῖνα ποῦ εἶναι σύμφωνα μετὰ τὸ θέλημά Του, ὅπως μᾶς λέγει «πρῶτα νὰ ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καὶ ἔπειτα θὰ Σᾶς δοθοῦν ἅπαντα τὰ ὑλικά ἀγαθά». Ἀλλὰ καὶ ὡς παιδιὰ τοῦ Θεοῦ, εἴμαστε καὶ ἀδελφοὶ

ᾠ Από τὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἁγίου Ὄρους

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ - ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ

ΜΟΝΑΣΤΑΙ ΑΓΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ

Τὸ ἐκ τῆς Ἁγίας Λαύρας τῶν Καλαβρύτων πατριωτικὸν κήρυγμα τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ, πρὸς κατάλυσιν τῆς θεοστυγοῦς τουρκικῆς δουλείας, καὶ ἐπανάκτησιν τῆς θεοφιλοῦς ἐλευθερίας τῶν Ὀρθοδόξων, ἐξήγγειρε καὶ τὸ ἅγιον Ὄρος τοῦ Ἁθῶ. Ὡς εἰς ἄνθρωπος, οἱ ἐν αὐτῷ μονάζοντες μαθόντες τὴν ἐξέγερσιν τῶν Πανελλήνων, τὸν ἀπαγχονισμὸν τοῦ Πατριάρχου, τοῦ πνευματικοῦ ἡγέτου αὐτῶν καὶ πρώην συμμαναστοῦ Γρηγορίου τοῦ Ε΄, καὶ προαισθανόμενοι τὸ σκοτεινὸν μέλλον των, συνῆλθον καὶ ἐπέλαβον καὶ αὐτοὶ τὸ τοῦ Πατρῶν Γερμανοῦ καὶ τῶν ἐν ἁγία Λαύρα συναθροισθέντων πρώτων ἐθνεγερετῶν, τὸ : «ἐλευθερία ἢ θάνατος». Καὶ ὤμοσαν, ὡς ὀλόκληρον τὸ ἔθνος, νὰ καταστείλουν τὸ σύμβολον τῆς τυραννίας, τῶν βεβηλώσεων τῶν ἱερῶν καὶ τῶν ἐστιῶν, τοῦ παιδομαζώματος, τῶν φόνων, τῶν ἀπαγχονισμῶν, καὶ κάθε ἔργου τῆς θεομισήτου δουλείας, νὰ καταβιβάσουν τὴν ἡμισέληνον καὶ νὰ ἀναστείλουν τὸ σύμβολον τῆς θεοφιλήτου ἐλευθερίας, τὸν τίμιον σταυρόν. Ἔδωσαν τὸν ὄρκιον των πρὸ τῆς Προστάτιδος τοῦ Ἁγίου Ὄρους, τῆς Κυρίας Θεοτόκου, καὶ ἅπασαι αἱ ἱεραὶ Μοναί, ἀπαξάπαντες οἱ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, διαφόρου ἐθνικότητος, ἐπεστρατεύθησαν καὶ ἐτάχθησαν ἐθελουσίως ὑπὸ τὸν Γενικὸν ἀρχιστράτηγον, καὶ πρῶτον διοικητὴν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, Κασσάνδρα καὶ Θεσσαλονίκης, τὸν μέγαν πατριώτην, τὸν ἐκ Σερρών Ἐμμανουὴλ Παππαῦ. Μετὰ ἐνεάμηνον ὅμως ἡρωϊκὴν καὶ πολύνεκρον αὐτοῦ ἀντίστασιν ἐν Κασσάνδρᾳ καὶ ἀλλαγῶν, («Τρεῖς Ἱεράρχαι» ἔτ. 1963 φύλ. Μαΐου-Ἰουνίου-Αὐγούστου) καὶ λόγῳ τῶν συνεχῶν διαβολῶν, συκοφαντιῶν καὶ τῆς ἐχθρικῆς στάσεως ἐναντι τῆς ἀγωνιζομένης Ἑλλάδος, τῶν πολυπληθῶν ἐν Θεσσαλονικῇ Ἑβραίων, ἐμπόρων καὶ μὴ, ἀνεδουλώθη ὀλόκληρος ἡ Χαλκιδικὴ Χερσονήσος διὰ τῆς εἰσβολῆς ἐπτακοσίων καλῶς ὀπλισμένων Ὀθωμανῶν, καὶ αἱ ἱεραὶ Μοναὶ κατελήφθησαν, καὶ ἦσαν ἔρημοι κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ πρώτου ἔτους (1821) τῆς ἐλευθερίας. Ὁ ἀπροσδόκητος οὗτος ἀνεμοστρόβιλος, καὶ ὁ αἰφνίδιος θάνατος τοῦ ἀρχιστρατήγου, ἔρριψαν τοὺς ἀγιοφείτας μοναχοὺς, ὡς πρόσφυγας, ἀνά τὰ διάφορα μέρη τοῦ ἀπεγνωσμένως

κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ ἀφοῦ εἴμεθα ἀδελφοὶ πρέπει νὰ ἔχωμεν καὶ ἀγάπην, ὁ εἰς πρὸς τὸν ἄλλον, ὅπως μᾶς λέγει εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον (ἠὰ συγχωρῶμεν τὰ πταίσματα ἀλλήλων, διὰ νὰ συγχωρῆ καὶ ὁ πατὴρ ὁ οὐράνιος ἐμᾶς) (ς', 12)...

Ἄρχιμ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

ἀγωνιζομένου Ἔθνους. Πρῶται ἐδέχθησαν, ὡς πλησίον κείμεναι, καὶ ἐφιλοξένησαν τοὺς ἀγωνιστὰς μοναχοὺς, ἡ νῆσος Σκίαθος καὶ Σκυῖρος, ἐν αἷς μεγάλην κτηματικὴν περουσίαν εἶχον αἱ ἱεραὶ Μοναί, ὡς λ. χ. τὸν Νεόφυτον, Μακάριον, Εὐθύμιον καὶ Μελέτιον τῆς Μεγίστης Λαύρας, τὸν ἱερομόναχον ΘΕΟΦΑΝΗΝ (᾿Η φωνὴ τοῦ Χριστοῦ) ἔτ. 1963 σελ. 596-597 καὶ 612-613), γραμματέα τοῦ Ἐμμανουὴλ Παππᾶ, μετέπειτα Ἀ΄ Γραμματέα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, καὶ τέλος ἐπίσκοπον Μαντινείας καὶ Κυνουρίας.

Καὶ ἡ νῆσος Εὐβοία ἐδέχθη πατριώτας μονάζοντας, ὡς τὸν ἐξαφανισθέντα, τὸν νεομάρτυρα Καλλίνικον (ἐνθ' ἀνωτέρω φύλ. Ἰουλίου—Αὐγούστου), Προηγούμενον τῆς Μονῆς Ἰβήρων.

Αἱ νῆσοι Σαλαμίς, Ἀίγινα, Πόρος (᾿Η φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας) ἔτ. 1963 φύλ. Ἰουλίου καὶ Σ/βρίου) καὶ ἡ Ὑδρα (᾿Εκκλησία) ἔτ. 1952 φύλ. 8-9 μηνὸς Ἀπριλίου, ἄΤρεῖς Ἱεράρχαι) ἔτ. 1963 φύλ. Ἰουνίου—Αὐγούστου) εὐχαρίστως, φιλικῶς, ὑπεδέχθησαν ἀγιορείτας, ὡς τὸν Ἀβράμιον καὶ τὸν Γέροντα Ζαχαρίαν (᾿Αγιορειτικὴ Βιβλιοθήκη) ἔτ. 1964 σελ. 399-402) τῆς Μεγίστης Λαύρας καὶ Ξηροποτάμου, τὸν Καθηγούμενον τῆς Μονῆς Διονυσίου Στέφανον, καὶ τοὺς Ἰβηρίτας Ἀνθιμον, Ἀνανίαν, Βενέδικτον καὶ Παναγιώτην, ὡς καὶ τὸν Ἐσφιγμένιτην Δανιὴλ, τὸ Ναύπλιον καὶ ἡ Ζάκυνθος.

Ἡ Τρίπολις ἤκουσε τὰ δεινοπαθήματα τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Χαλκιδικῆς, ἐκ τῶν χειλέων τοῦ Γερασίμου τῆς Μονῆς Γρηγορίου, ἡ δὲ Κορινθία ἐκ τοῦ ἱερομόναχου Ἰωακείμ τῆς Μονῆς Ξενοφώντος.

Ἐν Μικρομάνη, καὶ εἰς τὸ χωρίον Ἀσίταγα, ἐκοιμήθη εἰς τὸ ἐκεῖ Μετόχιον τοῦ Μοναστηρίου, ὁ Προηγούμενος τῆς Μονῆς Βατοπεδίου Διονύσιος, μὴ ἀξιώθεις νὰ ἴδῃ τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεράν. Τὸ Μέγα Σπήλαιον τῶν Καλαβρῦτων ἐνέγραψεν εἰς τὰς ἱερὰς δέλτους αὐτοῦ, τὸ Μοναχολόγιον, τὸν ἀδελφὸν ἐν Χριστῷ, (Βλέπε, ᾿Ορθόδοξος Τύπος) ἔτ. 1963 φύλ. Σ/βρίου—Ὀκτωβρίου) Παμβῶ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παντοκράτορος.

Τῆς ἐπαναστάσεως, τῶν κακουχιῶν, τῶν θυσιῶν τοῦ πρώτου ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου, μετέσχον, λίαν προθύμως, καὶ οἱ, ἐν Χριστῷ ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, Σέρβοι μονάζοντας ἐν ἀγιωνύμῳ Ὄρει ἐν τῇ Μονῇ Χελανταρίου, ὡς ὁ λόγιος Γέροντας τῆς Σκήτης τῆς Εὐαγγελιστρίας, (᾿Η φωνὴ τοῦ Χριστοῦ) ἔτ. 1963 φύλ. Σ/βρίου) Νικόδημος.

Ἐκ τοῦ ἐνσκήψαντος τυφῶνος, διὰ τῆς τουρκικῆς εἰσβολῆς, ἔπαθον καὶ οἱ τοῦ ἀγίου Παντελεήμονος (ἦτοι τῆς ἐπικαλουμένης σήμερον, τῶν Ρώσων), διαφόρων ἐθνικοτήτων μοναχοὶ αὐτῆς, ὡς ἐκ τῆς Ἱστορίας μαρτυρεῖται, καὶ τῶν διαφόρων διασωθέντων ἐγγράφων πιστοποιεῖται.

Τὸ ἐπόμενον ἀνέκδοτον ἔγγραφο μᾶς παρέχει πληροφορίας

περὶ τοῦ ἐκ τοῦ χωρίου Τσερωτᾶ (Τζιροτᾶ καὶ Τσερονοτᾶ) τοῦ δήμου Λευκασίας, τῆς ἐπαρχίας Καλαβρῦτων καταγομένου καὶ μονάζοντος ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος ἱερομονάχου ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ, τοῦ κοινοβιάρχου τῆς Μονῆς Βενεδίκτου, καὶ τοῦ συγκοινοβιάτου αὐτῶν Παρθενίου, καταφυγόντων εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς θρησκείας καὶ ἐπισκόπου Ἀνδρούσης Ἰωσήφ ἐκ Ναυπλίου κατὰ τὸ 1824 καὶ ἀπευθύνεται πρὸς τὰς ἐν Καλαβρῦτοις Ἀρχάς, ἥτοι τὸν Ἐπαρχον καὶ τοὺς δημογέροντας. Εἶναι ἀξιόλογον διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν ἱερῶν Μονῶν, τοῦ ἁγιωνύμου Ὁρους, καὶ τὴν Μονὴν τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος.

Ἔχει ὡς ἔπεται :

Ἀριθ. 186.

Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Θρησκείας

Πρὸς

τοὺς πανευγενεστάτους κυρίους Ἐπαρχον καὶ Δημογέροντας τῶν Καλαβρῦτων.

Γνωστοποιεῖ ὅτι ὁ ἱερομόναχος ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ τοῦνομα, καταγόμενος ἀπὸ Τζερωτᾶ, χωρίον τῆς ἐπαρχίας σας, ἐσυγκοινοβία εἰς τὸ κοινόβιον τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ρώσων ὅπου κεῖται εἰς τὸ ἅγιον Ὅρος. Ὁ κοινοβιάρχης αὐτοῦ κύριος ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ καὶ οἱ λοιποὶ ὁσώτατοι πατέρες, μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ ἁγίου Ὁρους, κινήθωντων τῶν πραγμάτων μας, κατέφυγον ἐνταῦθα εἰς Πελοπόννησον. Ἡ δὲ Σεβαστὴ Διοίκησις εὐλαβηθεῖσα τὸν ὀριακὸν βίον τῶν εἰρημένων πατέρων, ἐδιώρισε πόρον τῆς ζωῆς αὐτῶν ἐν μονίδριον τῆς ὑπεραγίας Χειματήσης, ἐπωνομαζόμενον. Ὁ εἰρημένος ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, τῇ γνώμῃ τοῦ Κοινοβιάρχου αὐτῶν, ἀνεχώρησε καὶ ἔλαβεν ἐκ τῶν Μοναστηριακῶν πραγμάτων, δύο κουτιὰ ἁγίων λειψάνων, μίαν ἱερατικὴν στολήν, καὶ ὅσα ἄλλα φαίνονται ἐν τῷ περικλειομένῳ καταστοίχῳ ὅστις ἐκατόκησεν εἰς τὸ χωρίον Τζερωτᾶ, ἔνθα ἐπλήρωσε τὸ κοινὸν χρέος. Τὰ εἰρημένα πράγματα τοῦ ἱεροῦ Μοναστηρίου του, εὐρίσκονται εἰς χεῖρας τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀθανασίου. Οἱ εἰρημένοι πατέρες ἀνεφέρθησαν περὶ τούτου εἰς τὸ ἱερὸν Ὑπουργεῖον τοῦτο, παρακαλοῦντες νὰ ἐφοδιασθῇ ὁ παρὼν ἱερομόναχος συγκοινοβιάτης αὐτῶν κύριος ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ, διὰ νὰ παραλάβῃ τὰ δίκαια τοῦ Μοναστηρίου του.

Ὅθεν ἡ πανευγενεὶά σας λαβόντες τὸ παρὸν θέλει μετακαλέσῃτε ἐκ τοῦ χωρίου Τζερωτᾶ τὸν Ἀθανάσιον αὐτάδελφον τοῦ ρηθέντος καλογήρου, καὶ ἐπιτάξτε αὐτὸν νὰ παραδώσῃ ἅπαντα τὰ Μοναστηριακὰ δίκαια κατὰ τὸ κατάστιχον εἰς χεῖρας τοῦ παρόντος ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ. Θέλει ὑποχρεώσητε μεγάλως τὸν ... κύριον ὑπερασπιζόμενοι καὶ διαφθεντεύοντες τὰ δίκαια αὐτῶν τῶν πατέ-

ρων, οἵτινες ζῶσι ζωὴν ἀγίαν καὶ ἡ εὐχὴ τούτων θέλει στερεώσῃ τοὺς εὐλογημένους οἴκους σας. Θέλει μεταχειρισθῆτε καὶ βίαν εἰς αὐτοὺς ἂν παρακούσωσιν, ὡς χρέος των ἀπαραίτητον εἰς τὸ νὰ ἀποπληρῶνητε ταχέως τὴν διαταγὴν τῆς Διοικήσεως.

Ἐγναίνετε ἐν Κυρίῳ φίλτατα τέκνα.

Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Θρησκείας

† Ἀνδρούσης Ἰωσήφ

Τῆ 7ῃ Ν/βρίου
1824, ἐν Ναυπλίῳ.

Ὁ ὑπογράφων ὑπουργὸς καὶ ἐπίσκοπος Ἀνδρούσης Ἰωσήφ (ἔτ. 1770-1844), κατήγετο ἐκ Τριπόλεως, διετέλεσε βουλευτὴς διαφόρων Ἐθνικῶν Συνελεύσεων, Ὑπουργὸς τοῦ Δικαίου (= Δικαιοσύνης) καὶ τῆς Θρησκείας ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1822 καὶ μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 1825. Τελευταίως ἐτιμῆθη ὑπὸ τοῦ μακαριστοῦ ἐπισκόπου Μεσσηνίας Χρυσοστόμου (Δασκαλάκη) διὰ μαρμαρίνης προτομῆς, στηθείσης (ἔτ. 1961) ἐν Ἀνδρούσῃ. Ἄς προστεθῆ ὅτι τῆς αὐτῆς τιμῆς ἔτυχε καὶ ὁ μέγας πατριώτης καὶ ἡγέτης τῶν Μακεδόνων, καὶ πρῶτος Διοικητὴς τοῦ Ἄθω Ἐμμανουὴλ Παππᾶς, τοῦ ἀνδριάντος αὐτοῦ στηθέντος, δι' ἐράνων τῶν διδασκάλων, ἐν τῇ πλατεῖᾳ τῆς Ἐλευθερίας τῶν Σερρῶν, καὶ ἀποκαλυφθέντος πρὸ ἡμερῶν.

Ἄς σημειωθῆ ὅτι πρὸ 30ετίας ἐμόναζον ἐν ἀγίῳ Ὄρει (βλέπε, Ἱστορία τῶν Καλαβρῦτων, ὑπὸ Γεωργίου Παπανδρέου Γυμνασιάρχου σελ. 141 καὶ ἐξῆς) πλεῖστοι Καλαβρυτινοὶ ἐξ εἴκοσι καὶ πλέον χωρίων, ὡς λ.χ. ἐκ Κερτζέζης ὁ Γερβάσιος (Παπαστεφάνου), ἐξ Ἀγριδίου-Αροανείας οἱ ἀγιογράφοι Ἰωάσαφ, Βαρλαάμ, Θεοδόσιος καὶ Γεώργιος (Μαραγκοί), ἐκ Βραχνίου ὁ Προκόπιος (Κανελλόπουλος), ἐκ Τσορωτᾶ ὁ Ἀντώνιος (Κισσόπουλος) καὶ ἄλλοι ἐξ ἄλλων Κοινοτήτων.

Ἐκ τίνος οἰκογενείας τοῦ Τζορωτᾶ ἦσαν οἱ ἀδελφοὶ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ καὶ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ;

Πότε ἐνεγράφη ὁ Γρηγόριος εἰς τὴν Μονὴν τῶν Ρώσσων ;

Ὁ κοινοβιάρχης ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ καὶ ὁ συγκοινοβιάρχης ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ πόθεν κατήγοντο, πότε ἐνεγράφησαν καὶ πότε ἀπέθανον ;

Οἱ ἐκ Καλαβρῦτων λόγιοι μοναχοὶ ἐν Ἄθῳ, ὡς ὁ βιβλιοφύλαξ τῆς Μονῆς Ἰβήρων, φιλίστωρ καὶ ἀκάματος Ἀρχιμανδρίτης Ἀθανάσιος (Καραλής) ἐκ Τσορωτᾶ, ὡς καὶ οἱ ἐν Χριστῶ ἀδελφοὶ τῆς Μονῆς Παντελεήμονος (τῶν Ρώσσων) λόγιοι καὶ ἐλληνομαθεῖς, δύνανται νὰ ἀπαντήσουν εἰς τὰς ἄνω ἐρωτήσεις ἐρευνηνῶντες τὰ ἀρχεῖα τῶν Μονῶν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἄνω ἀνεκδότου σελίδος τῆς ἱστορίας τοῦ Ἄθω.

Ἄλλὰ καὶ οἱ περὶ τὴν ἱστορίαν τῶν Καλαβρῦτων ἐνασχολούμενοι, καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Τσορωτᾶ, δύνανται νὰ συμπληρώσουν τὰ ἄνω.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ
ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΑΙΓΙΝΗΣ
«ΓΝΩΡΙΣΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΟΥ»

Γιὰ τὴν εὐσπλαγχνία.

Εὐσπλαγχνία εἶναι ἡ εὐαισθησία μιᾶς ψυχῆς ἀγαθῆς, ποὺ ἀγαπᾷ τὸν πλησίον της. Ἡ εὐσπλαγχνία εἶναι μέγιστη ἀρετὴ, σὰν μιὰ κίνηση ψυχῆς ποὺ θέλει τὸ καλὸ τοῦ γείτονά της, κι' ἀγωνίζεται καὶ κοπιᾶζει γι' αὐτό. Καὶ εἶναι μέγιστη ἀρετὴ, γιατί ἐξομοιώνει τὸν ἄνθρωπο μὲ τὸν Θεό.

Ὁ εὐσπλαγχνος ἄνθρωπος μιμείται τὸ παράδειγμα τοῦ Σωτήρα μας Ἰησοῦ, ποὺ εὐσπλαγχνίσθηκε κι' ἐλύτρωσε τὸν κόσμο ἀπὸ τὴν τυραννία τῶν κακῶν, ἀπὸ τὴν δυστυχία ἀπὸ τὰ πάθη, ἀπὸ τὴν κακοτυχία, καὶ τὴν ἄγνοια καὶ τὴν ἀμάθεια. Ὁ συμπονετικὸς ἄνθρωπος συμπάσχει κι' αὐτοὺς μαζί μ' ὅσους ὑποφέρουν, καὶ λογαριάζει σὰν δικό του πάθος καὶ σὰν δικό του πόνο, τὸν πόνο καὶ τὸ πάθος τοῦ πλησίον του. Ὁ εὐσπλαγχνος, ὅπως ὁ ἀγαθὸς ἐκεῖνος Σαμαρείτης ποὺ ἐλέησε αὐτὸν ποὺ ἔπεσε στὰ χέρια τῶν ληστῶν καὶ τὸν ἔσωσε ἀπὸ τὸν χαμό του, παρόμοια εἶναι κι' αὐτὸς πρόθυμος νὰ τρέξη σὲ βοήθεια τοῦ κάθε ἀναγκασμένου, καὶ κάνει ὅτι μπορεῖ γιὰ νὰ τὸν συντρέξη. Κι' εὐχαριστιέται κάνοντας ἀγαθοεργία· καὶ τὸν πλημυρίζει χαρὰ, ὅταν μπορῆ νὰ γιαιτρεύη τὰ πάθη τοῦ κόσμου ποὺ ὑποφέρει. Ὁ εὐσπλαγχνος ἐπιθυμεῖ νὰ παίρνη ἐπάνω του τὴν δυστυχία τοῦ κόσμου, καὶ νὰ σκορπίζη τὴν χαρὰ καὶ τὴν ἀγαλλίαση παντοῦ καὶ σ' ὅλο τὸ πρόσωπο τῆς γῆς.

Ὁ εὐσπλαγχνος ἀγαπᾷ τὸν ἄνθρωπο, καὶ εἶναι ἕτοιμος σὰν ἀληθινὸς μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, νὰ θυσιάσθῃ, γιὰ νὰ βασιλέψῃ στὸν κόσμο εἰρήνη καὶ χαρὰ· καὶ σκορπᾷ ἀφειδώλευτα τ' ἀγαθὰ του, κι' ἐπικαλεῖται καὶ τὴν ἀρωγὴν κι' ἄλλων φιλάν-

“Ὡστε ἐκ τοῦ διασωθέντος ὑπουργικοῦ ἐγγράφου πιστοποιεῖται ὅτι εἰς τὸ ἐν λόγῳ Μοναστήριον, τὸ λεγόμενον σήμερον τῶν Ρώσων, δὲν ἐνεγράφοντο, ὡς μοναχοί, ΜΟΝΟΝ ΡΩΣΣΟΙ, ἀλλὰ καὶ ΕΛΛΗΝΕΣ, καὶ μάλιστα ἐκ Πελοποννήσου.

Αἱ Διοικήσεις τοῦ ἁγίου Ὄρους καὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον δύνανται νὰ ἐνεργήσουν καὶ γράψουν καὶ σήμερον κατὰ τὸ τότε Κανονικὸν καθεστῶς τῆς ἐγγραφῆς μοναχῶν, διαφόρου ἐθνικότητος, ἀδελφούς, πρὸς ταχεῖαν ἐπάνδρωσιν καὶ σωτηρίαν τῆς ἱστορικῆς ἱερᾶς Μονῆς.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΝ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Πρωθιερεὺς

θρωπων, για να μπορέσει να συντρέξει κάθε δυστυχισμένο. Για τον φιλόνηρωπο δέν είναι διόλου κόπος, τὸ να κουράζεται για τούς ἄλλους· κι' ὅσο κουρασμένος καὶ νᾶναι, τὸν ξεκουράζει παρευθὺς τὸ μειδίαμα πού ἀνθίζει στὰ χεῖλη τοῦ ἀνθρώπου πού εὐεργετήθηκε καὶ πλημμυρίζει ἡ καρδιά του ἀπὸ ἀγαλλίαση κι' ἀπὸ μυστικήν εὐφροσύνη ἡ καρδιά του. Ὁ φιλόνηρωπος τρέχει παντοῦ, ὅπου τὸν καλεῖ κάποιος κρυφὸς ἀναστεναγμὸς· καὶ δέν ἀρκεῖται στὸ να γιαντρέψη τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου πού ὑποφέρει καὶ πονεῖ, ἀλλὰ φροντίζει καὶ για τὴν γατριά τῆς ψυχῆς του.

Ὁ εὐσπλαγχνος ἀνεγείρει παντοῦ φιλόνηρωπικὰ ἰδρύματα, για να περιθάλη τὰ κορμιά καὶ τὶς ψυχὲς τῶν ἀδελφῶν του· κι' ἀποστρέφεται τούς σφικτοχέρηδες καὶ τούς φιλάργυρους ἀνθρώπους, σὰν ἄκαρδους, κι' ἀνελεήμονας· καὶ συμπαθεῖ τούς συμπονετικούς καὶ τούς ἐλεήμονες σὰν ἀδελφούς τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ. Ὁ εὐσπλαγχμος ἐλευθερώνει τούς αἰχμαλώτους, παρηγορεῖ τούς θλιμμένους, ξαναφέρνει στὸν ἴδιο δρόμο αὐτοῦ πού παραστρατίζουν, περιποιεῖται καὶ ξεκουράζει τούς πολυκουρασμένους, καὶ σφουγγίζει τὰ δάκρυα ἀπὸ τὰ μάτια τῶν πονεμένων. Ἐλεήμονας, καὶ συμπονετικός, καὶ φιλάδελφος πάντα του, φθάνει ἕως τὴν αὐταπάρνηση, για να σώση ἀνθρώπους πού κινδυνεύουν να χαθοῦν.

Ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος λέει για τὸν εὐσπλαγχμον ἀνθρωπο· «οὗτος ἔναντι πάντων εἰσήνεγκε φιλόνηρωπία, ἐν ἧ χαίρει θεὸς μᾶλλον ἢ πᾶσιν τοῖς ἄλλοις». Οὗτος για ὅλους καὶ για ὅλα φιλόνηρωπεύεται· πού ὁ Θεὸς περισσότερο ἀπὸ κάθε τι ἄλλο, εὐχαριστεῖται γι' αὐτό. Μακάριος εἶναι ὁ εὐσπλαγχνικός ἀνθρωπος· γιατί κι' ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸν χαίρεται τὴν χαρὰ τῶν μακάριων· καὶ στὴν ἄλλη ζωὴ θ' ἀπολαύση τὴν αἰώνια μακαριότητα. Ὁ εὐσπλαγχμος στὴν ἡμέρα τῆς ἀνταπόδοσης θ' ἀκούση τὴν φωνὴ τοῦ Σωτήρα μας, να τοῦ λέη· «Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου».

Ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ.

Εἰρήνη ἀγαπητή! Πού εἶσαι γλυκὺ καὶ σὰν ὄνομα καὶ σὰν πράγμα! Εἰρήνη ἀγαπητή, πού εἶσαι τὸ μελέτημά μου καὶ τὸ στολίδι μου! Εἰρήνη πού εἶσαι ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ, καὶ πού κάνεις να μοιάζω με τὸν Θεό, αὐτὸς πού τὴν ἔχει! Ἡ εἰρήνη, πού εἶναι ἀχώριστη με τὴν δικαιοσύνη, εἶναι ἀληθινὰ θεῖο πρᾶγμα.

Τὸ ἀνώτερο ἀπὸ ὅλα καὶ ἡ πραγματικὴ κορυφὴ ἀπὸ κάθε τι τὸ εὐχάριστο πού ἔχομε εἶναι ἡ εἰρήνη, πού ὅταν λείπη,

τίποτα από αυτά που συντείνουν στην ευχαρίστηση δεν έχει καμιά δύναμη, γιατί ο πόλεμος σβύνει την ειρήνη. Αυτοί που είναι κοντά στον Θεό και στα θεία πράγματα, και που φαίνονται πώς αγκαλιάζονται με το αγαθό της ειρήνης, φαίνονται επίσης πώς μισούνε και δυσφορούνε και για το αντίθετο με την ειρήνη, την φιλονικία, και την στάση.

Τίποτα δεν είναι ίσο με την ειρήνη και με την σύμπνοια· και αληθινή ειρήνη είναι ή ειρήνη προς τον Θεό. Και τίποτα δεν κερδίζομε, αν ειρηνεύωμε με όλους, κι' έχουμε πόλεμο με τον Θεό· όπως και τ' αντίθετο· σε τίποτα δεν βλαπτόμαστε, αν μάς πολεμούνε όλοι, κι' έχουμε ειρήνη με τον Θεό. Κι' αν κάποιος κατορθώσει ν' αποκτήσει την ειρήνη που στέλλει ο Θεός, δεν έχει ανάγκη από κανένα άλλο αγαθό. 'Η ειρήνη είναι θεόδοτο αγαθό· και είναι ξένος, που μάς έρχεται από τον ουρανό· και ο μόνος από τους στοχασμούς του Θεού που φθάνει ως έμας.

'Η ειρήνη που μάς χαρίζει ο Χριστός είναι ασφαλισμένη· άμετακίνητη· πάγια· μόνιμη· άθάνατη, και δεν έχει τελειωμό. Γι' αυτό και δεν υπάρχει όριο της ειρήνης αυτής, επειδή και είναι δώρο υπερκόσμιο. Γιατί, αν ήτανε από τον κόσμο μας αυτόν, θα γινόντανε και θα συνυπήρχε μαζί με τον κόσμο, όταν έδημιουργήθηκε. Τώρα όμως αυτός, που δέχθηκε κι' έφύλαξε την ειρήνη του Χριστού, θα την έχει αιώνια και θα χαίρεται πάντα του τὰ καλά της ειρήνης. 'Η ειρήνη του Σολομώντα περιοριζόντανε σ' ώρισμένα και γραμμένα χρόνια· ή ειρήνη όμως του Κυρίου μας, ζή μαζί του στους αιώνες τῶν αιώνων. 'Η ειρήνη του κόσμου γίνεται πολλές φορές και για κακό· ή ειρήνη όμως του Χριστού δεν μάς πειθει μονάχα να ειρηνεύωμε με τους τριγύρω μας, αλλά και με τον έαυτό μας, για να μην στασιάζη ή σάρκα μας κατά της ψυχής μας.

Κι' ως μη νομίση κανείς πώς λέω ότι πρέπει ν' αγαποῦμε κάθε λογής ειρήνη· γιατί ξέρω, ότι, όπως υπάρχουν κάποιες στάσεις που είναι ευεργετικές, παρόμοια υπάρχει και ειρήνη βλαβερώτατη. Δεν είναι καλή κι' άφεγάδιαστη κάθε ειρήνη· αλλά είναι πολλές φορές και σφαλερή, και μάς πέρνει μακριά από την θείαν αγάπην· όπως π.χ. όταν ειρηνεύωμε κι' όταν συμφωνοῦμε, για να πνίξωμε την αλήθεια!

'Υπάρχει και πόλεμος καλός· όπως υπάρχει και ειρήνη, που είναι φοβερώτερη από κάθε άσπονδο πόλεμο. Ειρηνοποιός κυρίως είναι, αυτός που κατορθώνει να φέρη σε ειρηνική συμφωνία την έσωτερική του αναταραχή ανάμεσα στη σάρκα του και στο πνεῦμα του, και τον εμφύλιο πόλεμο που έχουμε μέσα μας από την φύση· όταν ο σωματικός μας νόμος, που αντι-

Τὸ χριστιανικὸν θέατρον

**ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΣΚΛΗΡΟΙ ΜΕΤΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ
ΜΕ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΒΟΛΗΝ ΤΗΣ ΜΟΡΦΗΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ
ΠΩΣ ΕΠΕΔΙΟΧΘΗ Η ΣΥΜΦΙΛΙΩΣΙΣ ΣΚΗΝΗΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ**

Μιὰ ὄσια ἠθοποιὸς

Εἶναι ἀπολύτως ἀποδεδειγμένο ὅτι τὸ θέατρο ὑπῆρξε πάντοτε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ ὁ καθρέφτης τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς κοινωνίας καὶ τῶν ἔθνῶν γενικώτερα. Τὸ δένδρον αὐτὸ τοῦ πολιτισμοῦ τὸ ἐξέθρεψε πρώτη ἡ Ἑλλάς. Καὶ πρώτη αὐτὴ μετεχειρίσθη τὴν θεατρικὴν θυμέλην διὰ νὰ μεταδώσῃ σὲ ὁλόκληρην τὴν ἀνθρωπότητα τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. Ἀπὸ τὴν θυμέλην ἡ ἑλληνικὴ διάνοια ἐξέπεμπε τὸ φῶς ὑπὸ τὴν ἀστραποβόλον μορφήν τῆς λογοτεχνίας, τὴν ποίησιν. Συμφασμένο τὸ ἀρχαῖον θέατρον μὲ τὴν ἀρχαίαν θρησκείαν ὡς προερχόμενο ἐξ αὐτῆς. Ἐκδήλωσις αὐτοῦ ὁ πανηγυρισμὸς καὶ αἰέορταὶ ποὺ ἐδίδοντο πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου καθὼς καὶ ἡ ἐμφάνισις τοῦ πρώτου ὑποκριτοῦ ποὺ ἔψελνε μαζὶ μὲ τὸν χορὸν τὰ πάθη τοῦ τιμωμένου θεοῦ. Πλούσιο τὸ ἀρχαῖον θέατρον ἀλλὰ μὲ ἐκδη-

στρατεύεται στὸ νόμον τοῦ νοῦ μας δὲν εἶναι μέσα μας ἐνεργὸς καὶ ὀλόρθος καὶ δραστήριος ἀλλὰ ὑποτάσσεται στὴν ἀνώτερον βασιλείαν, καὶ γίνεται ὑπηρέτης τοῦ θεοῦ θελήματος. Ἡ εἰρήνη εἶναι ἡ ἀρχὴ τῶν ἀγαθῶν, ποὺ εὐδόκησεν ὁ Θεὸς νὰ χαρίσῃ στὴ γῆ· καὶ ὁ ἀγγελικὸς ὕμνος μαρτυρεῖ τὴν ἀλήθειαν αὐτήν. Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν εἰρήνην του ἔδωκε στοὺς ἀποστόλους του «εἰρήνην ἀφήμι ἡμῖν· εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδομι ὑμῖν».

Ἡ εἰρήνη, σὰν θεῖον δῶρον ποὺ εἶναι, θέλει καὶ μένει μέσα στις καρδιὰς ποὺ ἔχουν καθαρισθῆ· τὶς ἀκάθαρτες καὶ μολυσμένες καρδιὰς τὶς ἀφήνει καὶ φεύγει· καὶ αὐτὸς ποὺ δὲν ἔχει εἰρήνην, δὲν ἔχει καὶ τὴν θεῖαν χάριν. Ἡ εἰρήνη ἐξυψώνει αὐτὸν ποὺ τὴν ἔχει καὶ ποὺ τὴν δέχεται, σὲ περιωπὴν μεγάλην καὶ σὲ δόξαν· τὸν ντύνει μὲ φορέματα τιμημένα· λαμπρύνει τὸ πρόσωπόν του καὶ τὸν κάνει νὰ ναι περίφημος καὶ περιζήτητος· κάθε του λόγος εἶναι καλός· καὶ κάθε του ἐνέργεια εἶναι θαυμαστή.

(Συνεχίζεται)

Ἀπόδοση ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

λώσεις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος καὶ τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας διαφορετικῆς. Ἐκ τῶν ἀρχαίων θεατρικῶν ἔργων, τραγωδία ἢ κωμωδία, ἔλλειπε πολὺ συχνὰ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ἠθικὴ. Ἐκ τῆς ἐμφανίσεως ὅμως τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἰδρύσεως τῆς θρησκείας τῆς χριστιανικῆς μετεβλήθη ριζικὰ ἡ μορφή τῶν πραγμάτων. Ἐπῆλθε βαθμιαίως ἐκ βάθρου μεταβολὴ σὲ ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τοῦ πνευματικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ οἰκογενειακοῦ βίου τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁ σάλος πού ἐσημειώθη ἀπὸ τὴν ἐμφάνισιν τῆς πραγματικῆς ἀλήθειας στὸ πρόσωπο τοῦ θεανθρώπου ἦτο ἐπόμενον νὰ ἔξη σὺν τῷ χρόνῳ τὸν ἀντίκτυπὸν του καὶ στὸ θέατρο. Ἡ πρώτη μεταχριστιανικὴ ἐποχὴ ὑπῆρξε μοιραίως σκληρὰ γιὰ τὸ θέατρο πού μετεβλήθη σὲ κέντρο ἠθικοῦ ἐκτροχιασμοῦ καὶ σὲ μέσον προπαγάνδας ἐναντίον τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ. Αἱ ὠμότητες τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων πού διεπράττοντο στὸ Ἰππόδρομο-θέατρο τῆς Ρώμης ἐπεξετάθησαν καὶ εἰς τὸ Βυζάντιον. Μαζὶ μὲ τὴν ἀνάδειξή του ὡς πρωτεύουσα τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους τὸ Βυζάντιον ἐπωμίσθη εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὰς φρικαλεότητας τοῦ ρωμαϊκοῦ θεάτρου, τὸ ὁποῖον μετωνομάσθη Βυζαντινόν. Ὁ φανατισμὸς τῶν ἐθνικῶν ἐναντίον τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς συνετέλεσε εἰς τὴν ἀπαθλιώσιν καὶ τοῦ βυζαντινοῦ θεάτρου. Δημιουργοὶ τῆς ἀπαθλιώσεως αὐτῆς ὑπῆρξαν οἱ αὐτοκράτορες τῆς Ρώμης, οἱ τύραννοι, οἱ διάφορες Νέρωνες καὶ Διοκλητιανοὶ καὶ οἱ χριστιανομάχοι. Διὰ νὰ φανοῦν ἀρεστοὶ στὸν λαόν τους ὑπεστήριζον τοὺς γελωτοποιοὺς καὶ κατεδίωκαν τοὺς ἐκλεκτοὺς ἠθοποιούς. Οἱ τρομεροὶ διωγμοὶ τῆς ἐκκλησίας ἐσυνεχίσθησαν ἐπὶ τρεῖς ὀλοκλήρους αἰῶνας μέχρις ὅτου ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας καὶ Ἰσαπόστολος ἀποκατέστησε τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν καὶ τὸ θέατρο ἤρχισε νὰ λαμβάνῃ τὴν πρέπουσα θέσιν του. Παρῆλθον βέβαια χρόνοι πολλοὶ καὶ κατεβλήθησαν τεράστιες προσπάθειαι διὰ νὰ ἐπιβληθῇ ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας τὸ θέατρο τὸ βασιζόμενον ἐπὶ τῶν βάθρων τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς ἠθικῆς. Ἀξιολόγους προσπάθειαι κατέβαλε ἡ εὐσεβὴς βασίλισσα τοῦ Βυζαντίου Εὐδοκία πρὸς ἐκχριστιανισμὸν ἰδίως τῆς ποιήσεως. Εἰς τὴν προσπάθειά της αὐτὴν ἡ βυζαντινὴ ρήγισσα εἶχε μῆσει καὶ ἄλλα σημαίνοντα πρόσωπα, ὅπως ὁ ἐπίσκοπος Σελευκείας Βασίλειος, ὁ ἐπίσκοπος Ἐδέσσης Νόνος καὶ ἄλλοι. Ὁ Σελευκείας μάλιστα ἔγραψε καὶ δραματικὸν ἔργον ἀξιοπρόσεκτον μὲ ὑπόθεσιν τοῦ βίου τῆς ἁγίας παρθένου Θεόκλης.

Ἄλλὰ καὶ ἡ ἰδία ἡ βασίλισσα Εὐδοκία, ἡ ὁποία εἶχε ἀντιληφθῆ σαφῶς ὅτι ἡ πρὸς τὸ θέαμα ροπὴ εἶναι κάτι ἐμφυτον εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀποβλέπουσα εἰς τὴν δημιουρ-

γίαν ἐνὸς ὑγειοῦς χριστιανικοῦ θεάτρου ἤρχισε νὰ στοιχοῦργῆ σὲ γλῶσσα ὁμηρικὴ καὶ εἰς δακτυλικὸν ἐξάμετρον. Μὲ τὰ μέτρα αὐτὰ ἐστιχούργησε τὸ δραματικὸν ἐπεισόδιον Ἐπιόχαια-Ἰουστίνης-Κυπριανοῦ διαιρέσασα αὐτὰ σὲ τρεῖς λόγους ἢ πράξεις ὅπως θὰ ἐλέγαμεν. Ἀπὸ τὸ ποιητικὸν αὐτὸ ἔργον διεσώθησαν σκόρπια ἀποσπάσματα χωρὶς νὰ διευκρινισθῆ ἀπὸ τοὺς συγχρόνους τῆς βασιλείας ἱστοριογράφους ἂν ἐπαίχθη, πότε καὶ ποῦ τὸ ἔργον αὐτό. Εἰς τὸν συνεργάτην τῆς Εὐδοκίας τὸν Ἐπίσκοπον Ἐδέσσης Νόνον, ὡς ἀναφέρει εἰς ἀξιόλογο ἔργο της ἡ λογία Εὐφροσύνη, Λόντον Δημητρακοπούλου, ἀποδίδεται καὶ τὸ γεγονός τοῦ προσηλιτισμοῦ τῆς διασήμου ἠθοποιῦ τοῦ θεάτρου Ἀντιόχειας, τῆς Μαργαριτῶς. Καὶ τὸ γεγονός αὐτὸ θεωρεῖται ἀσφαλῶς ὡς ἐξόχως ἐπιτυχὲς βῆμα πρὸς ἀναθεώρησιν τῶν σχέσεων μεταξὺ τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου καὶ τοῦ χριστιανικοῦ θεάτρου. Ἡ Μαργαριτῶ ἀπησχόλησε ὅλους σχεδὸν τοὺς βυζαντινοὺς χρονογράφους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Πρὸ τῆς ἀνόδου της εἰς τὴν σκηνὴν ἔφερε τὸ ὄνομα Πελαγία. Οἱ ἱστορικοὶ ἀναφέρουν ὅτι τὸ ὄνομα αὐτὸ τὸ ἔλαβε διὰ τὴν ὠραίαν ἐπιδερμίδα τοῦ προσώπου της ποὺ λαμποκοποῦσε σὰν μαργαριτὰρι καὶ ἀπὸ τὰ περίφημα κοσμήματά της ἀπὸ μαργαριτάρια. Συνέβη κατὰ τοὺς χρόνους ποὺ ἡ φήμη τῆς καλλιτέχνιδος ἦταν διαδεδομένη παντοῦ νὰ παρεπιδημῆ στὴν Ἀντιόχεια ὁ ἐπίσκοπος Ἐδέσσης Νόνος. Μίαν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἐπίσκοπος βρισκότανε στὸ προαύλιο τοῦ περικαλοῦς ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰουλιανοῦ μαζί μὲ ἄλλους σεβασμίους κληρικούς.

Κατὰ σύμπτωση τὴν ὥρα ἐκείνην ἔτυχε νὰ διέλθῃ ἀπὸ τὸν ναὸν καθημένη εἰς μεγαλοπρεπῆς καὶ πολυτελέστατον φορεῖο ἡ Μαργαριτῶ, ἡ περίφημος πρωταγωνίστρια τοῦ θεάτρου τῆς Ἀντιόχειας. Καθὼς ἀναφέρουν οἱ ἱστορικοὶ καὶ οἱ βιογράφοι πλῆθος θεράποντες καὶ θεραπαινίδαι περιστοιχίζον τὴν Μαργαριτῶ. Ἀπὸ τοὺς σεβασμίους πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ποὺ ἐκάθηντο στὸ προαύλιο τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰουλιανοῦ ἄλλοι ἔφυγαν ἀμέσως ἐνῶ ἄλλοι ἀπέστρεψαν τὰ πρόσωπά τους μὲ περιφρόνησι καὶ βδελυγμία. Ἀντιθέτως ὁ γηραιὸς ἐπίσκοπος Ἐδέσσης ὄχι μόνον δὲν ἔφυγε ἢ δὲν ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπόν του ἀλλ' ἀπηύθυνε πρὸς τὴν Μαργαριτῶ καὶ διδαχὴ γεμάτην ἀπὸ ἔξαρσιν, ἀπὸ ὑψηλὰ νοήματα καὶ χριστιανικὰς ἀληθείας. Ὁ λόγος τοῦ ἐπισκόπου ποὺ συνοδεύετο καὶ ἀπὸ δάκρυα ἔθιξε μέχρι μυχιῶν τὴν ἠθοποιὸν ἢ ὁποῖα δὲν ὑπῆρξε ψυχὴ διεφθαρμένη καὶ κακὴ. Ὁ ἐπίσκοπος δὲν ἔλαβε ὑπὸ σπουδαίαν ἔποψιν τὸ γεγονός τῆς συναντήσεώς του μὲ τὴν ἠθοποιὸν καὶ ἐπεκαλεῖτο μὲ ὄλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς του τὴν ἀρετὴν τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτῆς.

Ἐπὸ τοιαύτην ψυχολογικὴν κατάστασιν εὕρισκόμενος ὁ ἐπίσκοπος εἶδε παράδοξον ἀλλὰ καὶ σχετικὴν ὀπτασίαν. Εἶδε, ὡς ἀναφέρει Συμεὼν ὁ Μεταφραστής, τὴν ὥρα πού λειτουργοῦσε στὴν ἐκκλησία ὅτι πετοῦσε ἐδῶ κι' ἐκεῖ περιστερὰ πλήρη βορβόρου καὶ δυσωδίας καὶ ἐνοχλοῦσε τοὺς ἐκκλησιαζομένους. Τότε ἐξῆλθε ὁ ἐπίσκοπος, συνέλαβε τὴν περιστερὰν καὶ τὴν ἐβύθισε εἰς τὸν λουτήρα. Ἐκαθαρίσθηκε ἀπὸ τὸν βόρβορον ἢ περιστερὰ, ἐπέταξε εἰς τὸν αἰθέρα καὶ ἐξαφανίσθηκε. Τὸ πρῶτῃ τῆς ἄλλης ἡμέρας ὁ ἐπίσκοπος ἔτρεξε εἰς τὸ Πατριαρχεῖον καὶ ἐζήτησε τὴν ἄδειαν τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας νὰ ὁμιλῇ καὶ ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος τοῦ ἁγίου Ἰουλιανοῦ. Ἡ ἄδεια ἐδόθη ἀμέσως καὶ ὁ ἐπίσκοπος Ἐδέσσης μετέβη εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἰουλιανοῦ καὶ ἐκήρυξε μὲ θέμα τὴν περίπτωσιν τῆς περιστερᾶς.

Μεταξὺ τοῦ ἐκκλησιάσματος ἦταν καὶ ἡ Μαργαριτῶ ἢ ὁποῖα παρακολούθησε τὸ κήρυγμα ταπεινὴ, συνεσταλμένη καὶ μὲ συγκίνησι ζωγραφισμένη εἰς τὸ πρόσωπόν της. Δάκρυα κυλοῦσαν στὰ ὠραῖα της μάτια διότι ὁ ἐπίσκοπος ἀνέφερε πολλὰ σημεῖα ἐνδιαφέροντα τὴν ζωὴν της. Ὅταν ἐπέστρεψε στὸ σπίτι της καὶ ἐπληροφορήθη τὴν κατοικίαν τοῦ ἐπισκόπου ἔσπευσε νὰ στείλῃ πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴν διὰ τῆς ὁποίας ζητοῦσε νὰ τὴν δεχθῇ εἰς ἐξομολόγησιν. Μόνον εἰς ἐκεῖνον ἐστήριζε πλέον τὴν ἐλπίδα της πρὸς ἐξαγνισμόν τοῦ βίου της καὶ ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν της. Εἶχε ἀφυπνισθῆ ἢ ἁμαρτωλῆ συνείδησις τῆς ἠθοποιουῦ καὶ δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ συγκρατηθῇ πλέον. Ὁ ἐπίσκοπος τῆς ἀπήντησε παρακαλῶντας νὰ ἀναβάλλῃ γιὰ ὀλίγες ἡμέρας ἔστω τὴν ὠραίαν ἀπόφασίν της. Ἦθελε νὰ συνεννοηθῇ τί ἔπρεπε νὰ πράξῃ καὶ μὲ τοὺς ἄλλους πατέρας τῆς ἐκκλησίας.

Πρὶν ὅμως λάβῃ τὴν ἀπάντησιν ἡ Μαργαριτῶ ἔτρεξε στὴν ἐκκλησίαν ἔπεσε κάτω καὶ ἄρχισε νὰ κλαίῃ, νὰ κόπτεται καὶ νὰ λέγῃ, ὅτι δὲν θὰ ἐσηκῶνετο ἀπ' ἐκεῖ ποτέ, ἐὰν ὁ ἐπίσκοπος δὲν ἔδιδε εἰς αὐτὴν τὴν ἄδειαν νὰ βαπτισθῇ. Ὅλοι οἱ παρευρισκόμενοι ἔκλαιον καὶ πρῶτος ὁ σεβάσμιος ἱεράρχης. Ἡ Θεία Χάρις ἔσωσε τὴν ὠραίαν νέαν, ἢ ὁποῖα ἐβαπτίσθη καὶ ἔλαβε πάλιν τὸ πρῶτον της ὄνομα Πελαγία.

Μετὰ τὸ βάπτισμά της κατόπιν συμβουλῆς τοῦ ἐπισκόπου μετέβη εἰς μονὴν ἀνδρῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα μοναχῶς Πελάγιος. Ἡ σκληρὴ ὅμως ζωὴ τοῦ μοναχοῦ εἰς τὴν ὁποίαν ὑπεβλήθη ἐθανάτωσε τὴν εὐσεβῆ γυναῖκα καὶ μεγάλην ἠθοποιὸν κατόπιν ἀσκητικῆς παραμονῆς τριῶν ἐτῶν. Καὶ ἡ ἐκκλησία τὴν κατέταξε μεταξὺ τῶν ὁσίων τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας.

“ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ,,

Μέρος πέμπτον

ΨΥΧΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΣΤΑΣΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟ «ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟΝ»

Ὑπὸ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Βαρύτερη εἶναι ἡ στέρηση τοῦ τρεχομένου καλοῦ
παρὰ ἡ ἀποτυχία τοῦ ἐλπιζόμενου ἀγαθοῦ.

Τί ἄραγες εἶναι φοβερώτερο ; Τὸ νὰ στερηθῇ ἓνας
ἄνθρωπος τὰ καλὰ καὶ τ' ἀγαθὰ ποῦ εἶχε ἢ τὸ νὰ μὴν
ἐπιτύχη τὸ καλὸ ποῦ ἤλπιζε ;

Βέβαια, ἂν εἶναι ὁ λόγος γιὰ ἓνα καὶ τὸ ἴδιο πράγμα,
ἢ γιὰ ἰσότιμο καὶ ἰσοδύναμο καλὸ, βαρύτερο στὴ σύγ-
κρισιν εἶναι τὸ πρῶτο παρὰ τὸ δεύτερο. Γιατὶ ἐκεῖ στε-
ρεῖται κανένας ἀπὸ τὴν ἀπόλαυσιν κάποιου ἀγαθοῦ ποῦ
τῷχει καὶ τὸ χαίρεται, ἐδῶ δὲ διαψεύδεται ἡ ἀπόκτησή
του, καὶ ἡ ἐλπίδα του. Ἐκεῖ χάνει κανεὶς κάτι τὸ ὑπαρ-
κτὸ καὶ τὸ πραγματικόν, ἐδῶ δὲ κάτι τὸ φανταστικόν, ποῦ
τὸ περίμενε ν'ἄλλθῃ. Γι' αὐτὸ τὸ πρῶτο εἶναι μιὰ θετικὴ
ζημία, τὸ δεύτερο ἓνα ἀπλὸ ἀτύχημα. Καὶ γιὰ τὸν
λόγον αὐτὸν χρειάζεται μεγαλύτερη ὑπομονὴ σ' ἐκεῖνον,
ποῦ ἦτανε πλούσιος κι' ἐπτώχυνε, παρὰ σ' αὐτόν, ποῦ

Ὁλόκληρος ὁ χριστιανικὸς κόσμος αἰσθάνθηκε ἀπερίγραπτον
χαρὰν διὰ τὸ σπουδαῖο γεγονός τοῦ προσηλυτισμοῦ τῆς
σημαντικώτερης προσωπικότητος ὁποῖα ὑπῆρξε ἡ Μαργα-
ριτῶ μεταξὺ τῶν ἡθοποιῶν τῶν θεάτρων τῆς Ἀντιοχείας. Ὑ-
πῆρξε ἓνα ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα βήματα διὰ τὴν χαλάρωσιν
τῆς διαμάχης μεταξὺ τοῦ θεάτρου καὶ τῆς ἐκκλησίας. Αἱ προσ-
πάθειαι ποῦ κατεβλήθησαν ἔκτοτε διὰ τὴν ἐξυγίανσιν τοῦ
θεάτρου καὶ τὴν σχετικὴν ἔστω συμφιλίωσίν του μετὰ τὴν χρι-
στιανικὴν ἐκκλησίαν ὑπῆρξαν μεγάλαι καὶ εὐγενεῖς. Κατενοήθη
ὅτι τὸ θέατρον ὅταν εἶναι ἠθικὸ εἶναι ναὸς τῆς ἀρετῆς, εἶναι ὁδὸς
ὁδηγοῦσα πρὸς τὴν ἠθικὴν ἀνόρθωσιν καὶ βωμὸς ἀπὸ τὸ
θυσιαστήριον τοῦ ὁποῖου ὑψοῦται εὐώδης λιβανωτὸς ποῦ
φθάνει μέχρι τῶν ποδῶν τοῦ Δημιουργοῦ.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

ὄντας φτωχὸς δὲν ἐπλούτισε, ὅπως τῶλπιζε. Περισσότερη σ' ἐκεῖνον ποῦ εἶχε ἓνα ἀνώτατον ἀξίωμα καὶ τῶχασε, παρά σ' ἐκεῖνον, ποῦ δὲν προβιβάζεται παραπάνω ἀπὸ ἐκεῖ ποῦ βρίσκεται.

Ἄν λοιπὸν λογαριάσωμε πὼς ἡ ἀπόκτηση τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας ἦτανε ἰσότιμη πρὸς τὴν μακαριστὴν παραμονὴν μέσα στὸν Παράδεισο, καταλαβαίνομε, πὼς περισσότερο ἀπὸ τὸν θεόπτη Μωϋσῆ, ποῦ δὲν τοῦ ἐπετράπηκε νὰ μπῆ σ' ἐκείνη, ἐτιμωρήθηκε προτύτερα ὁ προπάτοράς μας Ἀδάμ, ποῦ τὸν ἐδιώξαν ἀπὸ αὐτόν. Γιατί, καὶ στὴν πραγματικότητα, ἡ ἀπειθεια τοῦ γενάρχου μας ποῦ ἐφανερώθηκε μὲ τὴν γεύση τοῦ ἀπαγορευμένου καρποῦ, ἦτανε πολὺ βαρύτερη, παρά ἡ ἀντιλογία τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Ἰσραηλιτῶν γιὰ τὸ νερό.

Ἀφήνοντας ὅμως τὴ σύγκριση τοῦ Μωϋσῆ, ποῦ ἀποκλείσθηκεν ἀπὸ τὴν Χαναάν, μὲ τὸν Ἀδάμ, ποῦ ἐδιώχθηκε ἀπὸ τὸν Παράδεισο, καὶ ποῦ οἱ δύο τους ἐτιμωρηθήκανε στὸ νὰ βλέπουν ἀπὸ μακριὰ τὸν τόπο ποῦ ἐλαχταρούσανε, εἶναι κατάλληλη, νομίζω, περίστασις, νὰ συνάψωμε τώρα αὐτὸ ποῦ συνέβηκε καὶ στοὺς Ἑβραίους. Τὸ ἓνα δηλαδὴ περιστατικὸ, μὲ τὸ ἄλλο.

Οἱ πρῶτοι Ἑβραῖοι, ποῦ πρωτοβγήκαν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, γιὰ τὴν ἀπειθεια καὶ τὴν σκληροκαρδία ποῦ ἐδείξανε σὲ διαφόρους περιστάσεις, καταδικάσθηκαν ν' ἀφήσουν τὰ κόκκαλά τους μέσα στὴν ἔρημο, καὶ δὲν ἐκρίθηκαν ἀξιοὶ νὰ μποῦνε στὴν λαχταρισμένη χώρα ἐκείνην, ποῦ ἦτανε ὑποσχεμένη στοὺς πατέρες τους. Οἱ ἄλλοι Ἑβραῖοι κατόπιν, ποῦ κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐμπῆκαν, ἐτιμωρηθήκανε κι' ἐταπεινωθήκανε σ' αὐτή, γιὰ τὶς διαφορὰς ἀθετήσεις τους, κι' ἀποδιώχθηκαν κι' ἀναστατώθηκαν· καὶ κατὰ κάποιον τρόπον, ἀποκαταστάθηκαν μερικῶς. Καὶ οἱ τελευταῖοι, ὅπως δι' ὅλου ἐδιώχθηκαν ἀπὸ τὴν γῆν αὐτή, ποῦ ἐλπίζανε πὼς θάναί πάντα δική τους, καὶ διασκορπίσθηκαν σ' ὅλη τὴν οἰκουμένη. Καὶ πραγματικὰ ἡ ποινὴ τῶν τελευταίων

εἶναι πολὺ βαρύτερη ἀπὸ τὴν ποινὴ τῶν πρώτων, ποὺ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν δὲν καταξιώθηκανε νὰ τὴν ἀποκτήσουνε. Πρέπει λοιπὸν γι' αὐτὸ ἡ σκληρότητα καὶ ἡ ἀπειθία τῶν τελευταίων νᾶναι βαρύτερη ἀπὸ ἐκείνην τῶν πρώτων· καὶ τόσο περισσότερο ἀξιοκατάκριτη, ὅσο βαρύτερη εἶναι ἀπὸ τὴν παρακοὴ στὸ Μωσαϊκὸ νόμο ἡ παραγνώριση καὶ ἡ ἀθέτηση τοῦ μεγάλου Προφήτη καὶ Σωτήρα καὶ Νομοθέτη, τὸν ὁποῖον ὁ ἴδιος ὁ Μωϋσῆς προανήγγειλε κι' ἐπροφήτεψε πὼς θᾶλλῃ, καὶ παράγγειλε νὰ τὸν ὑπακούσουν ἐξάπαντος· «Προφήτην ὑμῶν ἀναστήσῃ Κύριος ὁ Θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε» (Δευτ. ικ', 15).

Στὴν τέτοια περίτρανη προαναγγελία, γιὰ τὸν ἐρχομὸ τοῦ προσδοκούμενου Μεσίου, ποὺ ἀπὸ πολὺν καιρὸ τώρα ἔχει πραγματοποιηθῆ, οἱ Ἑβραῖοι, οἱ ἀνόητοι καὶ ἀπειθάρχητοι καὶ σκληρόκαρδοι, μάχονται ν' ἀπαντήσουν μὲ διάφορους τρόπους.

Π ρ ὦ τ ο ν λένε, πὼς αὐτὸς ποὺ προανήγγειλεν ὁ Μωϋσῆς στὸ Δευτερονόμιο ἦτανε ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, ποὺ τὸν ἀφῆκεν ὁ Μωϋσῆς διάδοχό του πεθαίνοντας. Ὁ θεῖος ὅμως Ἰσιδωρος ὁ Πηλουσιώτης, ἀποδείχνει, μ' ἐπτὰ ἀναντίρρητους λόγους τὴν ἀνοησία τους. 1ον. «Ὁ Μωϋσῆς, λέει, τὸ προέβλεψεν αὐτό, μετὰ τὴν χειροτονίαν ἐκείνου, σὲ μιὰ στιγμή ἀγίου ἐνθουσιασμοῦ». Ἄλλος λοιπὸν ἦτανε ὁ Προφήτης, γιὰ τὸν ὁποῖον εἶπεν ὁ Μωϋσῆς, κι' ὄχι ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, ποὺ τὸν εἶχε πλέον χειροτονήσει. 2ον. Ὁ θεῖος Ἰσιδωρος προσθέτει ἀκόμη, πὼς «ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ἦτανε κατὰ πολὺ κατώτερος ἀπὸ τὸν Μωϋσῆ. Κι' ὁ Μωϋσῆς, εἶπε, ὡς ὁ Θεὸς θ' ἀναστήσῃ Προφήτην.... σὰν ἐμένα». 3ον. Ὅτι ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ δὲν ἐπρόσθεσε τίποτα στὸ Νόμο, ἀλλὰ ἀκολουθοῦσε πιστὰ τὶς ἐντολὰς τοῦ Μωϋσῆ. Καὶ συμφωνεῖ σ' αὐτὸ καὶ ὁ Σευῆρος, ποὺ λέει, πὼς «οὔτε νομοθέτης ἔγινε ὕστερα ἀπὸ τὸν Μωϋσῆ, οὔτε τὴν χάρη του καταξιώθηκε, ἀλλὰ μονάχα τὴν ἀρχηγία παρέλαβε, καὶ ὠδήγησε τὸν λαὸ στὴ γῆ τῆς Ἑπαγγελίας. Κι' αὐτὸ ρητὰ

καὶ κατηγορηματικὰ ἀναφέρεται στὸ τέλος τοῦ Δευτερονόμιου. «Καὶ οὐκ ἀνέστη Προφήτης ἐν Ἰσραήλ, ὡς Μωϋσῆς» (Δευτ. λδ', 10). 4ον. Ὁ Ἰσίδωρος ἀντιπροβάλλει, σὰν ἐπιχείρημα καὶ λέει· «Θᾶπρεπε ἂν ἐπρόκειτο γιὰ τὸν Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, νὰ ἐκφρασθῆ «οὐκ ἀναστήσει», ἀλλὰ «ἀνέστησεν». 5ον. «ὅτι ἔδει φράσαι· ἔσται δὲ πᾶσα ψυχὴ, ἣτις ἂν μὴ ἀκούσῃ τοῦ Προφήτου τ ο ὕ τ ο υ κ.λ.π., τῷ δὲ εἰπεῖν ἐ κ ε ἶ ν ο υ τοῦτον παρεγράψατο», θᾶπρεπε νὰ εἰπῆ, κάθε ψυχὴ ποῦ δὲν θάκούσῃ τὸν Προφήτην α ὕ τ ὸ ν κτλ. κι' ὅμως εἶπεν ἐ κ ε ἶ ν ο υ, διέγραψε δηλαδὴ τὸν Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ. 6ον. «Πῶς γιὰ τὸν Ἰωάννη, ποῦ ἐγεννήθηκε πολὺ κατόπιν ἔστειλαν ἀνθρώπους, γιὰ νὰ μάθουνε ἂν αὐτὸς εἶναι Προφήτης; Κι' ἐκεῖνος τοὺς ἀπάντησε, δὲν εἶμαι. Ἐνῶ ἦτανε Προφήτης Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ὅμως δὲν ἦτανε. 7ον. Πῶς, ὅταν ἐσαρκάθηκεν ὁ Σωτήρας μας, αὐτοὶ ποῦ ἔβλεπαν τὰ θαύματά του ἔλεγαν, «οὗτος ἔστιν ἀληθὴς ὁ Προφήτης»; (Ἰωαν. α', 21). Αὐτὰ τὰ ἑπτὰ ἐπιχειρήματα συμβουλευεὶ ὁ θεῖος Ἰσίδωρος ν' ἀποκριθῆ ὁ πιστὸς στὸν Ἰουδαῖον ἐκεῖνον, ποῦ ἀντιπρόβαλλε τὸν Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, ἀντὶ γιὰ τὸν ἀληθινὸ Προφήτη τὸν Μωϋσῆ, κι' ἀντὶ νὰ εἰπῆ κάτι τὸ γενναῖο καὶ ρωμαλέο, ἐξέρασεν ἀγυρτίες καὶ μωρολογήματα.

Οἱ δὲ σύγχρονοὶ μας ἀγύρτες, καὶ ἄπιστοι προσβέτουν ἀκόμη, πῶς κι' ἂν δὲν ἦταν ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ αὐτὸς ποῦ τὸν ἐπροφήτεψεν ὁ Μωϋσῆς, πάντως αὐτὸς γιὰ τὸν ὁποῖον ἐπροφήτεψε δὲν ἦλθεν ἀκόμη, ἀλλὰ περιμένεται ἀκόμη πῶς θάλλθῃ. «Πότε ὅμως ἄραγε θάλλθῃ αὐτὸς ποῦ περιμένουν» τοὺς ἐρωτᾷ ὁ θεῖος Κύριλλος; Καὶ ὁ μὲν ἀγύρτης Ἰουδαῖος δὲν ἔχει τίποτα ν' ἀπαντήσῃ σ' αὐτό. Ὁ θεῖος ὅμως Πατέρας, βάζει τὸν ἴδιο τὸν Μωϋσῆ ν' ἀπαντήσῃ στὸν ἄπιστον Ἰουδαῖο. «Ἀνάτρεξε (λέει ὁ θεόπτης) σ' αὐτὰ ποῦ ἔγραφα· ἐξέτασε προσεκτικὰ τὴν προφητεία τοῦ Ἰακώβ πρὸς τὸν Ἰούδα· Ἰούδα, σὲ αἰνέσειαν οἱ ἀδελφοί σου.... οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα, οὐδὲ ἡγούμενοι ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν

ἔλθῃ, ᾧ ἀπόκειται, καὶ αὐτὸς προσδοκία, οὐκ Ἰουδαίων, ἀλλ' ἔθνῶν). Ἔδωκε λοιπὸν σὰν σημάδι καὶ σὰν ἀπόδειξη τῆς παρουσίας του, τὸ ὅτι θὰ σταματήσῃ καὶ θὰ πάρῃ τέλος ἡ ἐξουσία τῶν Ἰουδαίων.

Ἄλλὰ ἀντιπροβάλλουν καὶ τρίτον ἀγυρτικὸν ἐπιχείρημα αὐτοὶ καὶ λένε, μυθοπλαστικὰ καὶ γιὰ δοξοκοπία, πὼς τάχα ποτὲ δὲν ἔλειψεν ἡ ἐξουσία (ὁ ἄρχων) ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, γιὰτὶ καὶ στὴν ἐποχὴ μας ἀκόμη αὐτὴν σήμερα, σὲ κάποιες χῶρες τῆς γῆς (ἢ καὶ τῆς Σελήνης· οὔτε καὶ οἱ ἴδιοι δὲν τὸ ξέρουν) ὑπάρχει ἀκόμη κάποια Ἰουδαϊκὴ ἀρχή. Ὁ Κύριλλος ὁμοίως τῶν Ἱεροσολύμων, πού τοὺς ἀπάντησε τὰ προηγούμενα, θὰ μπορούσε νὰ τοὺς ἀπαντήσῃ καὶ στὴ μυθοπλασίᾳ τους γιὰ τὴ δῆθεν ὑφιστάμενην ἀκόμη Ἑβραϊκὴν ἐξουσία, ποῦ νὰ βρίσκεται ἄραγε αὐτή, καὶ ποιά χώρα τῆς οἰκουμένης ἐξουσιάζει ἄραγε, ὁ ὄνειρόφαντος εὐτὸς Ἑβραῖος ἄρχοντας; Ὁ θεῖος ὁμοίως Πατέρας τὸ ἔκρινεν ἀνάξιο ν' ἀσχοληθῇ μὲ τέτοια παραληρήματα «Ντρέπομαι — λέει — ν' ἀσχοληθῶ γιὰ τὰ τελευταῖα τους φλυαρήματα γιὰ τοὺς Πατριάρχες των, καὶ γιὰ τὴν καταγωγὴ τους, καὶ τ' ἀφήνω αὐτὰ γι' αὐτοὺς πού καταλαβαίνουν...».

Καὶ γιὰ ὑστερὸν καὶ τέταρτο ἐπιχείρημά τους, καὶ ἐπειδὴ δὲν μπορούνε ν' ἀποκρύψουν τὸν ἔσχατον ἐξουτελισμὸν του κοντὰ στοὺς λαοὺς πού κατοικοῦν, ἰσχυρίζονται οἱ ἄθλιοι, πὼς καὶ ἄλλη φορὰν αἰχμαλωτίσθησαν, ἀπὸ τὸν Σευαχειρίφ καὶ ἀπὸ τὸν Ναβουχοδονόσωρα κ.τ.λ., καὶ ἐξέπεσαν ἀπὸ τὴν γῆ τους, μὰ ξαναγύρισαν πάλι πίσω· καὶ πὼς ἔτσι θὰ ξαναγίνη καὶ τώρα, ὅταν τοὺς εὐσπλαγχνισθῇ ὁ Θεός, καὶ ὅταν τοὺς στείλῃ αὐτὸν πού περιμένουν. Ἐγὼ δὲ ὅλα αὐτὰ τὰ βρίσκω ἀξιοθρήνητα καὶ ἐμεῖς οἱ Χριστιανοὶ καταδικάζομεν τὴν ἀγία-τρευτὴν αὐτὴν, ὡς τώρα, πῶρωσή τους.

Πραγματικὰ, καὶ ἄλλη φορὰ ἐξέπεσαν οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ τὴν γῆ τους, καὶ ἔχασαν τὴν ἐλευθερίαν τους καὶ ὑποδουλώθηκαν, μὰ γιὰ διάστημα, πού τὸ εἶχαν προφη-

τέψει ἀπὸ προτῆτερα τὴν προθεσμία του οἱ Προφῆτες καὶ μὲ βέβαιη καὶ προειπωμένη τὴν ἐλπίδα τοῦ ζαναγουρισμοῦ τους, μὲ ἀσύγχητη τῇ γενεαλογικῇ τους σειρᾷ, σὲ φυλές καὶ σὲ πατριές, καὶ μ' ἀθόλωτα κι' ἀδιατάρακτα τὰ ἔθιμά τους καὶ τὴν ἱερὴ τους παράδοση.

Τώρα ὁμως, Ἑβραῖε, καὶ ὕστερα ἀπὸ δεκαοικτὼ δλόκληρους αἰῶνες, ἀφ' ὅτου ἐζώσθηκες ἀπὸ τὴν πατρογονικὴ σου γῆ, οὔτε προθεσμία γιὰ τὴν ἀπολύτρωσὴ σου ἔχει ὀρισθῆ, οὔτε καὶ ὑπάρχει καμμιά ἐλπίδα πὼς θὰ ζαναποκατασταθῆς στὴ γῆ σου, οὔτε καὶ ὑπάρχει πλέον κανένα μέσον ἐξιλασμοῦ σου. Ἀλλοίμονό σου, πανάθλιε ! Τὸ μόνο πού σοῦ ἀπομένει εἶναι νὰ γνωρίσης τὴν ἐσχάτην ἀνομία σου, τὸ μεγάλο καὶ φοβερὸ ἐκεῖνο ἀμάρτημα τῆς θεοκτονίας πού ἔκαμες κι' ἀποτόλμησες, σκληροτράχηλε λαέ. Παῦσε πλέον νὰ δελεάζεσαι καὶ νὰ ξεγελοῖεσαι ἀπὸ μάταιες καὶ κούφιεες ἐλπίδες. Νὰ μὴν ἀπατᾶσαι· ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας δὲν σοῦ ἀνῆκει πλέον, οὔτε τῆς ἐπάνω, οὔτε τῆς κάτω. Καὶ σ' ἐκεῖνη καὶ σὲ τούτη δὲν θὰ μπῆς ποτέ σου. (« Ἀπέναντι ὄψει τὴν γῆν »), ὅπως τότε ὁ Μωϋσῆς. Καὶ μᾶλλον, οὔτε καὶ ἀπὸ ἀπέναντί σου δὲν θὰ τὴν ἀντικρύσης, ἀλλὰ ὅπως οἱ προγονοὶ σου, πού τὰ κόκκαλά τους ἔμειναν μέσα στὴν ἔρημο, ἔτσι κι' ἐσύ θ' ἀνεμοσκορπισθῆς.

Τέλος ἀπὸ τῆς «ἐπιστασίας» ἀπὸ τὸ ἱερὸ βιβλίον τῆς Πεντατεύχου.

★

Εὐχαριστῶ τὸν ἅγιον Θεόν, πού μὲ καταξίωσε νὰ φέρω σὲ τέλος τὴν ἀπόδοση στὴν καθομιλουμένη τοῦ βιβλίου αὐτοῦ τοῦ μεγάλου νεοπατέρα μας Εὐγενίου Βούλγαρη, πού τὸ θεωρῶ, ὅπως εἶναι γραμμένο, μ' ἀπειρη σοφία κι' εὐσέβεια, σὰν τὸ καταλληλότερο μέσο, γιὰ νὰ διδάσκεται τὸ μάθημα τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς στὰ σχολεῖα μας, ἀλλὰ καὶ ὠφελιμώτατο σὲ κάθε Χριστιανόν. Καὶ πρὸ παντὸς στοὺς Ἱερωμένους.

(Τέλος)

Ἀπόδοση ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

53. Ὑπάρχει ἔθιμον οἱ ἱερεῖς νὰ ἀναγινώσκουν εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ κοινωνήσουν τὴν συγχωρητικὴν εὐχὴ «Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ποιμὴν καὶ ἀμνέ...». Ἐπιτρέπεται τοῦτο ἐφ' ὅσον δὲν εἶναι πνευματικοί; (Ἐρώτησις Αἰδес. Ἰ. Μαλαντάρου).

Οἱ παλαιοὶ ἱερεῖς, εἴτε ἦσαν πνευματικοὶ εἴτε ὄχι, πρὸ τῆς θείας κοινωνίας ἐδιάβαζαν ἀπαραιτήτως σὲ ἐκείνους ποὺ ἐπρόκειτο νὰ κοινωνήσουν, εἴτε εἶχαν ἐξομολογηθῆ εἴτε ὄχι, τὴν εὐχὴ «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Ἰἔ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ποιμὴν καὶ ἀμνέ...». Αὐτὸ ἐξακολουθοῦν νὰ ζητοῦν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς πιστοὺς ποὺ προσέρχονται στὴν θεία κοινωνία καὶ οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς μας ἐξακολουθοῦν νὰ τὴν διαβάζουν. Πολλοὶ ἐξ ἄλλου ἀπὸ τοὺς νεωτέρους μορφωμένους ἱερεῖς μας ἀρνοῦνται νὰ διαβάσουν τὴν εὐχὴ αὐτὴ στοὺς μέλλοντας νὰ κοινωνήσουν, εἴτε μὲ τὴν αἰτιολογία ὅτι δὲν εἶναι πνευματικοί, εἴτε γιὰτὶ δὲν θέλουν νὰ καλλιεργοῦν στὸν λαὸ ψευδαισθήσεις ὅτι ἔτσι συγχωροῦνται αἱ ἁμαρτίαι καὶ παραπέμπουν, ὅσους ζητοῦν «διάβασμα», στοὺς πνευματικούς γιὰ ἐξομολόγησι. Δηλαδὴ θεωροῦν τὴν εὐχὴ αὐτὴ ὡς εὐχὴ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν, ποὺ πρέπει νὰ διαβασθῆ στὸν ἐξομολογούμενον μετὰ τὴν ἐξομολόγησί του ἀπὸ τὸν πνευματικὸν τοῦ πατέρα. Πράγματι πολλοὶ ἐξομολόγοι διαβάζουν τὴν εὐχὴ αὐτὴ στὴν ἐξομολόγησι ὡς εὐχὴ ἀφέσεως καὶ σὲ μερικὰ χειρόγραφα χαρακτηρίζεται ἡ εὐχὴ αὐτὴ ὡς «εὐχὴ ἣν εὐχεται ὁ πνευματικὸς πατὴρ ὑπὲρ πνευματικοῦ αὐτοῦ παιδὸς ἐξομολογηθέντος αὐτῷ τὰ ἴδια ἁμαρτήματα». Ἡ ἐξέτασι τῶν κειμένων καὶ τῆς παλαιᾶς πράξεως τῆς ἐκκλησίας θὰ μᾶς δείξῃ ποιά εἶναι ἡ σωστὴ πράξι, ποὺ πρέπει νὰ τηροῦν στὴν προκειμένη περίπτωσι οἱ ἱερεῖς μας.

Ἄς ἰδοῦμε πρῶτα τὸ κείμενον τῆς εὐχῆς. Τὸ πρῶτον ποὺ μᾶς ξενίζει εἶναι ὅτι πουθενὰ δὲν γίνεται λόγος γιὰ ἐξομολόγησι καὶ ἄφεσι ἐξομολογηθέντων ἁμαρτημάτων. Ἀντιθέτως στὴν ἄλλη εὐχὴ «Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ Πέτρῳ καὶ τῇ πόρνῃ...» γίνεται καθαρὰ λόγος γιὰ ἐξομολόγησι ἁμαρτιῶν («πρόσδεξι τὴν ἐξομολόγησιν τοῦ δούλου σου δεῖνος...»). Ἡ «ἐτέρα εὐχὴ» ἐπὶ ἐξομολογούμενων «Ὁ Θεὸς ὁ δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσας...» καὶ αὐτὴ κατὰ τὸν ἴδιον τρόπο ὁμιλεῖ : «καὶ ταῦτα πάντα ἀναδέχεται ὅσα ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ ἐμῆ ἀναξιοῦτη...». Τὸ ἴδιον καὶ ἡ «εὐχὴ ἐπὶ ἐξομολογούμενων» «Ὁ Θεὸς ὁ συγχωρήσας διὰ Νάθαν ττῷ προφῆτῃ Δαβίδ...» λέγει : «ὅσα νῦν ἐνώπιον αὐτοῦ τῇ ἐμῇ ἐλαχιστότητι

ὡμολογήσω καὶ ὧν ἐπελάθου...». Ὁμοίως καὶ ἡ «εὐχὴ ἐξομολογήσεως» («Ὁ Θεὸς ὁ δίκαιος, ὁ δι' ἡμᾶς σάρκα φορέσας...») : «ὅσα τῇ ἐμῇ ἐξεΐπας ἀναξιότητι...». Τέλος καὶ ἡ «εὐχὴ συγχωρητικὴ ἐπὶ ἐξομολογουμένων», ποῦ ἀποδίδεται στὸν ἅγιο Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο («Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ συγχωρήσας διὰ Νάθαν...») ρητῶς ὁμιλεῖ γιὰ τὴν ἄφεσι τῶν ἐξομολογηθέντων ἁμαρτημάτων («συγχώρησον πάντα ὅσα ἐνώπιόν σου τῇ ἐμῇ ἐλαχιστότητι ἐξωμολογήσατο μετὰ συντετριμμένης καρδίας τὸ πνευματικόν μου τέκνον...»). «Ὅλες αὐτὲς οἱ εὐχὲς εὐρίσκονται στὰ διάφορα ἐν χρήσει Εὐχολογία μας καὶ σὲ χειρόγραφα.

Δεύτερον, σὲ ὅλα τὰ χειρόγραφα καὶ στὰ ἔντυπα Εὐχολογία ἡ εὐχὴ αὐτὴ, προϋποθέτουσα τὴν παρουσία πολλῶν ἀτόμων μετανοούντων, εἶναι γραμμὴν σὲ πληθυντικὸ ἀριθμὸ («παρὰ τῶν δούλων σου τούτων... ὡς ἄνθρωποι σάρκα φοροῦντες καὶ τὸν κόσμον οἰκοῦντες ἐκ τοῦ διαβόλου ἐπλανήθησαν.. κατεπάτησαν... ἐγένοντο... ὑπέπεσαν... ὑπήχθησαν... τούτους τοὺς δούλους σου... συγχωρῶν αὐτοῖς... ὑπὲρ τῶν δούλων σου πάντων... Τὰ πταίσματα αὐτῶν... ἀπάλλαξαν αὐτοὺς...»). Καὶ ὄχι μόνο αὐτό, ἀλλὰ καὶ ἡ εὐχὴ εἶναι γραμμὴν κατὰ τέτοιον τρόπο, ὥστε νὰ παρουσιάζεται σὰν κοινὴ αἴτησις πολλῶν συγχρόνως εὐχομένων ἱερέων : «ἐπάκουσον ἡμῶν δεομένων...». Εὐρούμε ὅμως ὅτι ἡ ἐξομολογήσις καὶ ἡ ἄφεσις γίνεται ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων στὴν Ἐκκλησίαν κατ' ἰδίαν ἀπὸ ἓνα ἱερέα καὶ παρουσία ἑνὸς μονάχα ἐξομολογουμένου πιστοῦ.

Ἄς ἰδοῦμε τώρα πότε ἐλέγετο ἡ εὐχὴ αὐτὴ. Στὰ ἔντυπα Εὐχολογία χαρακτηρίζεται ὡς «εὐχὴ ἐπὶ μετανοούντων». Εὐρίσκεται δὲ εἰς τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἐξομολογήσεως ὡς πρώτη εὐχὴ, λεγομένη πρὶν ἢ ὁ ἁμαρτωλὸς ὁμολογήσῃ τὰ ἁμαρτήματά του. Ἐπομένως οὔτε στὴ μιᾷ οὔτε στὴν ἄλλῃ περίπτωσι δὲν ἔχει τὸν χαρακτῆρα εὐχῆς συστατικῆς τοῦ μυστηρίου τῆς μετανοίας, ἐφ' ὅσον λέγεται πρὶν ἀπὸ τὴν ἐξομολογήσιν καὶ τὴν ἀκολουθοῦν ἄλλες εἰδικὲς συγχωρητικὲς εὐχὲς. Στὰ χειρόγραφα τώρα ἀπαντᾷ πολλές φορὲς ἡ εὐχὴ αὐτὴ, σ' ἓνα μάλιστα ἀποδίδεται στὸν Μέγα Βασιλεῖο. Σὲ πάρα πολλὰ χαρακτηρίζεται ὡς «συγχωρητικὴ εὐχὴ ἐπὶ τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν τῶν θείων μυστηρίων» ἢ «εὐχὴ μεταλήψεως» (χειρόγραφα: Πατριαρχ. Ἱεροσολύμων 73, Πατριαρχ. Ἀλεξανδρείας 371, Σινᾶ 977, 978, 980, 986, Τιμίου Σταυροῦ 615, Βατοπεδίου 134, Καρακάλλου 163 κ.ἄ.). Ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλα πολλὰ χειρόγραφα ὑπάρχουν ἄλλες εὐχὲς ποῦ λέγονται ἀντὶ τῆς εὐχῆς αὐτῆς πάλι «ἐπὶ τοὺς μέλλοντας μεταλαβεῖν». Ἀπ' αὐτὰ συνάγομε ὅτι ὑπῆρχε παλαιότατο ἔθος νὰ διαβάξεται συγχωρητικὴ εὐχὴ στοὺς μέλλοντας νὰ κοινωνήσουν πιστοῦς, εἴτε ἐκείνη γιὰ τὴν ὁποία γίνεται ὁ λόγος εἴτε μιᾷ ἄλλῃ.

Ποιὸς τὴν διάβαζε; Πάλι τὰ χειρόγραφα μᾶς λέγουν ὅτι ἐδι-
βάζετο ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα ἢ τὸν πνευματικὸν πατέρα ἢ τὸν ἱερέα.
Αὕτῃ ἡ διάκρισις σημαίνει ὅτι, ἂν δὲν παρίσταται ἀρχιερεὺς ἢ
πνευματικὸς πατήρ, καὶ ἀπλοῦς ἱερεὺς, ποῦ δὲν ἔχει τὸ ἀξίωμα τῆς
πνευματικῆς πατρότητος μπορεῖ ἀδιακρίτως νὰ διαβάσῃ τὴν ἐν
λόγῳ εὐχὴν. Τὰ περισσότερα μάλιστα χειρόγραφα δὲν κάνουν λόγον
περὶ ἀρχιερέως ἢ πνευματικοῦ πατρός, ἀλλὰ ἀπλῶς λέγουν: «Εὐ-
χὴ, ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς» ἢ «λεγομένη παρὰ τοῦ ἱερέως ἐπὶ τὴν κεφα-
λὴν τοῦ μέλλοντος μετασχεῖν τῆς ἀγίας κοινωνίας» ἢ «λεγομένη
ὑπὸ ἱερέως» κλπ.

Καὶ τὸ συμπέρασμα εἶναι φανερό: Ἡ εὐχὴ «Κύριε Ἰησοῦ
Χριστέ, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ποιμὴν καὶ ἀμνέ...» εἶναι γενικὴ
συγχωρητικὴ εὐχὴ καὶ καλῶς λέγεται, κατὰ τὸ ἀρχαῖο ἔθος σ' ὅ-
λους τοὺς πιστοὺς ποῦ θὰ κοινωνήσουν, ἀπὸ τὸν ἱερέα ποῦ θὰ τοὺς
κοινωνήσῃ εἴτε εἶναι πνευματικὸς εἴτε ὄχι. Καὶ εἶναι πολὺ λογικὸ
ὁ προσερχόμενος στὴ θεία κοινωνία πιστὸς νὰ αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη
νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν ἱερέα τοῦ νὰ εὐχηθῇ γιὰ τὴν συγχώρησι
καὶ ἄφεσι τῶν ἁμαρτιῶν του γιὰ νὰ προσέλθῃ πρὸς ἄξιον στὴν θεία
κοινωνία, ὅπως ἐπίσης καὶ ὁ ἱερεὺς νὰ εὐχεται γιὰ τὴν συγχώρησι
τῶν ἁμαρτημάτων τῶν μελλόντων νὰ προσέλθουν στὴν θεία μετά-
ληψι πιστῶν. Τώρα ἂν μερικοὶ πιστοὶ ἀρκοῦνται στὴν εὐχὴ αὐτὴ
καὶ τοὺς δημιουργεῖται ἡ συνείδησι ὅτι δὲν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ἐξο-
μολόγησι, σ' αὐτὸ δὲν φταίουν οὔτε αὐτοὶ οὔτε ἡ εὐχὴ. Τὸ νὰ κα-
ταργοῦμε κάτι γιὰ αὐτὸ γίνεται ἀφορμὴ ὀρισιμένων παρανοήσεων
ἢ παρεξηγήσεων εἶναι ἡ πρὸς εὐκολὴν ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς χειρότερη λύσις.
Πάρα πολλὰ πράγματα στὴ θεία λατρεία μας εἴτε ἀπὸ ἀγραμματο-
σύνη, εἴτε ἀπὸ δεισιδαιμονία, εἴτε ἀπὸ μὴ φωτισμένη πίστι,
ἔχουν παρανοηθῆ ἢ συνδεθῆ μὲ χίλιες προλήψεις. Πρέπει λοιπὸν
νὰ τὰ καταργήσωμε γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἢ νὰ διαφωτίσωμε τὸν
λαὸν μας—ποῦ εἶναι ὁ τελευταῖος ὑπεύθυνος γι' αὐτὰ—νὰ θρη-
σκεύῃ σωστὰ καὶ νὰ ξεύρῃ τὸν λόγο καὶ τὸ βαθύτερον νόημα τῶν τε-
λουμένων στὴν Ἐκκλησίαν μας;

54. Εἰς τὰ ἀβάπτιστα παιδιὰ διαβάζεται ἡ εὐχὴ τῆς βασικανίας; (Ἐρώτησις Αἰδεσ. Δ. Μπί-
κου).

55. Τὸ ἀβάπτιστο νεκρὸ παιδί θάπτεται
στὸ νεκροταφεῖο ἢ στὰ ἐξωκκλήσια; (Ἐρώτησις
Αἰδεσ. Κ. Μήτσιου).

Τὰ ἀβάπτιστα νήπια ἐφ' ὅσον εἶναι γεννημένα ἀπὸ χριστιανοὺς
γονεῖς, ποῦ ἔχουν τὴν πρόθεσι νὰ τὰ βαπτίσουν, δὲν εἶναι βέβαια
χριστιανοί, ἐφ' ὅσον δὲν ἔχουν ἀκόμη μπτῆ στὴν χριστιανικὴ κοινό-
τητα μὲ τὸ ἅγιον βάπτισμα, εἶναι ὅμως κατὰ κάποιον ἔμμεσο τρόπο

μέλη τῆς Ἐκκλησίας, μπορούμε νὰ εἰποῦμε «κατηχούμενα». Βλέπετε στὶς εὐχὲς ποὺ διαβάζονται κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς γεννήσεως γίνεται εἰδικὸς λόγος καὶ εἰδικὴ δέση γιὰ τὸ παιδί. Ἔτσι στὴν α' εὐχὴ λέγει: «καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς κυηθὲν νήπιον διατήρησον ἀπὸ πάσης φαρμακείας, ἀπὸ πάσης χαλεπότητος, ἀπὸ πάσης ζάλης τοῦ ἀντικειμένου, ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν ἡμερινῶν τε καὶ νυκτερινῶν... ἀπὸ νόσου καὶ μαλακίας, ἀπὸ ζήλου καὶ φθόνου καὶ ὀφθαλμῶν βασκαμίας καὶ ἐλέησον αὐτὴν καὶ τὸ βρέφος... καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς κυηθὲν νήπιον ἀξίωσον προσκυνῆσαι τὸν ἐπίγειον ναόν...». Τὴν ὀγδόη δὲ ἡμέρα ὀδηγεῖται στὸ ναὸ καὶ «κατασφραγίζεται» τὸ παιδίον, τοῦ δίδεται τὸ ὄνομα καὶ διαβάζεται ἡ παλαιὰ εὐχὴ τῆς καταγραφῆς τῶν κατηχουμένων: «Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ παρακαλοῦμεν, σημειωθῆτω τὸ φῶς...». Καὶ διὰ τοῦ βρέφους κάμνει ὁ ἱερεὺς «σταυροῦ τύπον» πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ ἢ τῆς εἰκόνης τῆς Θεοτόκου. Πολὺ περισσότερο κατὰ τὴν ἀκολουθία τοῦ σαραντισμοῦ, ποὺ «ἐκκλησιάζεται» τὸ παιδί, ἀναγινώσκονται εἰδικὲς εὐχὲς γι' αὐτό, ποὺ ἤδη ἀπὸ τὴν ὀγδόη ἡμέρα καλεῖται («δοῦλος τοῦ Θεοῦ»), καὶ εἰσάγεται στὸ ναὸ καὶ στὸ θυσιαστήριον. Ἐπομένως κατὰ ἀναλογία μπορεῖ νὰ μετὰσχη καὶ τῶν ἄλλων εὐλογιῶν καὶ εὐχῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἐφ' ὅσον αὐτὲς δὲν ἔχουν χαρακτῆρα μυστηρίου. Ἡ εὐχὴ τῆς βασκανίας ἐξ ἄλλου εἶναι ἓνα εἶδος ἐξορκισμοῦ, καὶ ἐξορκισμοὶ ἐδιαβάζοντο καὶ διαβάζονται καὶ σήμερα στοὺς κατηχουμένους. Ἐκτὸς αὐτοῦ γιὰ τὴν βασκανία γίνεται, ὅπως εἶδαμε, εἰδικὸς λόγος στὴν β' εὐχῇ, ποὺ διαβάζεται τὴν πρώτη ἡμέρα τῆς γεννήσεως τοῦ παιδιοῦ. Ἀσφαλῶς λοιπὸν μπορεῖ νὰ ἀναγνωσθῇ ἡ εὐχὴ τῆς βασκανίας καὶ σὲ μὴ βαπτισμένα παιδιά.

Ἡ ταφή τῶν νηπίων αὐτῶν δὲν γίνεται κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ τάξι, ἐπειδὴ δὲν εἶναι χριστιανοί. Εἴτε ὅμως ταφοῦν στὸν περίβολο τῶν ἐξωκκλησιῶν, ὅπως συνηθίζεται, εἴτε σὲ μιὰ γωνιά τοῦ νεκροταφείου, ὅπου γιὰ λόγους ἀσφαλείας προτιμᾶται, πάλι κατὰ κάποιον τρόπο ὑπὸ τὴν σκέπη καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ ἀναπαύονται, ἐφ' ὅσον καὶ στὶς δύο περιπτώσεις ἡ ταφή γίνεται σὲ ἀφωιερωμένο στὸν Θεὸ χῶρον. Φ.

Παρακαλοῦνται τὰ Ἐκκλ. Συμβούλια τῶν Ἱ. Ναῶν, οἵτινες λαμβάνουν τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία», ὅπως καταβάλουν εἰς τὸ Τοπικὸν TAKE τῆς περιφέρειας των τὴν τυχὸν ὀφειλομένην συνδρομὴν των, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1957 καθωρίσθη εἰς δρχ. 30 ἐτησίως, ἐκτὸς τῶν Ἱ. Ναῶν τῶν περιφερειῶν Ἀθηνῶν—Πειραιῶς, τῶν ὁποίων ἡ συνδρομὴ καθωρίσθη εἰς δρχ. 50, 75 ἢ 100, ἀναλόγως τῆς κατηγορίας ἐκάστου.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΚΕΠΗΣ
ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ ΗΜΩΝ
ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΑΙ ΑΣΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ*

᾽Οκτωβρίου κη΄

Μνήμην ἐπιτελοῦμεν τῆς ᾽Αγίας Σκέπης τῆς ᾽Υπερ-
αγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ᾽Ασπαρθένου Μα-
ρίας.

ΤΥΠΙΚΟΝ

Εἰ τύχοι ἡ Ἑορτὴ ἐν Κυριακῇ, ἡ Ἀκολουθία ψάλλεται κα-
τὰ τὴν Τυπικὴν Διάταξιν τῆς Ἑορτῆς τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτό-
κου. (Βλέπε Τυπικὸν 21ης Νοεμβρίου § 8).

ΕΝ Τῶ ΜΙΚΡῶ ΕΣΠΕΡΙΝῶ

Ἰστοῦμεν στίχους δ΄, καὶ ψάλλομεν τὰ Στιχηρὰ
προσόμοια.

Ἦχος α΄. Τῶν οὐρανίων ταγμάτων.

Χριστιανῶν ὀρθοδόξων ἅπαν τὸ σύστημα, τὴν πανα-
γίαν Σκέπην, τῆς ἀγνῆς Θεοτόκου, ὑμνήσωμεν
προθύμως καὶ ἐν χαρᾷ, πρὸς αὐτὴν ἐκβοήσωμεν· χαῖρε
Παρθένε βοήθεια ἀσφαλῆς, καὶ θερμὴ ἡμῶν ἀντίληψις.

Ωσπερ ἐρρύσω Παρθένε τὴν Βυζαντίδα ποτέ, τῇ
σῇ ἀγίᾳ Σκέπῃ, πολυτρόπων κινδύνων, οὕτω καὶ
νῦν τὸν νέον Κόρη λαόν, τοῦ σοῦ Ἔθνους ἀπήλλαξας,
ἐπιδρομῆς Θεοτόκε ἄλλοεθνοῦς, τῇ ἐκφάνσει τῆς εὐ-
νοίας σου.

* Ποιηθεῖσα ἐν ᾽Αγίῳ Ὄρει ὑπὸ Γερασίμου Μοναχοῦ Μι-
κραγιαννανίτου, Ὑμνογράφου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλη-
σίας, ἐκδίδεται ἐγκρίσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Υπὲρ ἡλίου ἀκτῖνας τῆς θείας Σκέπης σου, αἱ δωρεαὶ πλουσίως, ἀπαστρέπτουσι πᾶσι, καὶ λύτρωσι τὴν νύκτα τῶν πειρασμῶν, καὶ εἰρήνην καὶ λύτρωσιν, καὶ σωτηρίαν βραβεύουσιν ἀληθῆ, Θεοτόκε τοῖς ὑμνοῦσί σε.

Τῆ ἀρωγῇ τῆς σῆς Σκέπης πιστῶς θαρρήσαντες, κατὰ τῶν πολεμίων, νίκης τρόπαιον ἤραν, Παρθένε Θεοτόκε, ὁ σὸς λαός, ἀληθῶς ὁ ἀπόλεκτος· ὅθεν ᾠδὴν χαριστήριον ἐν χαρᾷ, ἀναμέλπει τῇ προνοίᾳ σου.

Δόξα... Καὶ νῦν... Ἦχος α'.

Τίς κατ' ἀξίαν ὑμνήσει, τὴν περὶ ἡμᾶς σου προμήθειαν, Θεοτόκε Ἀειπάρθενε; Σκέπουσα γὰρ ἡμᾶς τῇ κραταιᾷ σου Σκέπῃ, πολυειδῶν λυτροῦσαι συμφορῶν, καὶ συμμαχοῦσα ἀοράτως, ἐν ὑψηλῷ βραχίονι, τῶν πολεμίων καταράσσεις τὰς φάλαγγας, καὶ θαυμαστῶς ἰθύνεις, ἣν ἡρετίσω κληρονομίαν σου· ὅθεν ὑμνοῦμεν τὴν χάριν σου, εὐχαριστίας φωναῖς, καὶ ἐν κατανύξει ψυχῆς βοῶμέν σοι· Σκέπε πάντοτε ἐκ πάσης ἀπειλῆς, ἡμᾶς ὦ Δέσποινα, ὅτι μετὰ Θεὸν τὰς ἐλπίδας σοι ἀνεθέμεθα.

Ἀπόστιχα.

Ἦχος β'. Οἶκος τοῦ Ἐφραθᾶ.

Σκέπη χριστιανῶν, ὑπάρχεις Θεοτόκε, τὸν εὐσεβῆ λαόν σου, σκέπουσα καὶ φρουροῦσα, ἐκ πάσης περιστάσεως.

Στίχ. Τὸ πρόσωπόν σου λιτανεύσουσιν...

Οὔτε ἐν τῷ ναῷ, τῶν Βλαχερνῶν κατεῖδεν, ὁ Ὅσιος Ἀνδρέας, σκέπουσάν σε Παρθένε, τοὺς εὐσεβεῖς ἐθαύμασε.

Στίχ. Μνησθήσομαι τοῦ ὀνόματός σου...

Α΄πλωσον ἐφ’ ἡμᾶς, τὴν Σκέπην σου Παρθένε, καὶ σκέπασον αὐλῶς, ἐκ πάσης δυσπραγίας, λαὸν τὸν χριστεπώνυμον.

Δόξα... Τριαδικόν.

Φύσις τρισσολαμπής, Πάτερ Υἱὲ καὶ Πνεῦμα, Ὑπέρθε Θεότης, οἰκτείρησον Οἰκτίρμον, τὸ τῶν χειρῶν σου ποίημα.

Καὶ νῦν... Θεοτοκίον.

Η΄λπισεν ὁ στρατός, τῇ σκέπη σου Παρθένε, καὶ ἰσχυρὸς ὠράθη, τοῖς ἐπιτιθεμένοις, τῷ κράτει τῆς ἰσχύος σου.

(Νῦν ἀπολύεις...». Τὸ Τρισάγιον.

Τὸ Ἀπολυτίκιον ἐκ τοῦ Μεγάλου Ἑσπερινοῦ καὶ Ἀπόλυσις.

ΕΝ Τῷ ΜΕΓΑΛῷ ΕΣΠΕΡΙΝῷ

Μετὰ τὸν Προοιμιακόν, τὸ «Μακάριος ἀνὴρ...». Εἰς δὲ τό, «Κύριε ἐκέκραξα», ἰστώμεν στίχους ς΄, καὶ ψάλλομεν τὰ ἐξῆς Προσόμοια.

Ἦχος α΄. Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος!

Ω΄ τοῦ παραδόξου θαύματος! ὡς νεφέλην φωτός, ἐφαπλοῖ ἐκάστοτε, τὴν Σκέπην τὴν ἑαυτῆς, ἡ Θεοτόκος Ἄγνη, καὶ σκέπει περιφανῶς, τῇ μητρικῇ προμηθείᾳ καὶ χάριτι, ἐκ πάσης ἐπιβουλῆς, τοὺς πρὸς

αὐτὴν ἀφορῶντας καὶ κράζοντας· Κεχαριτωμένη χαῖρε, σκέπη καὶ βοήθεια, τοῦ σοῦ γένους Παρθένε, τοῦ πιστῶς σε μεγαλύνοντος.

Βαβαὶ τῶν σῶν θαυμασίων Ἀγνή! Σὺ γὰρ παραδόξως, ἤπλωσας τὴν Σκέπην σου, καὶ ἔσκεπες θαυμαστῶς πόλιν τὴν ἀνασσαν· ἀρτίως δὲ ἐμφανῶς, τῆς φωτοφόρου σου Σκέπης τῇ χάριτι, διέσωσας ἀπειλῆς, ἐπερχομένης λαὸν τὸν Χριστῶνυμον. Ὅθεν σοι χαριστηρίους, αἴνους ἀναμέλποντες, τῶν πολλῶν σου θαυμάτων, μνεῖαν ἄγομεν γηθόμενοι.

Τὴν πρὸς ἡμᾶς σου προμήθειαν, πιστῶν αἰ χορεῖαι, Δέσποινα κηρύττομεν, ὑμνοῦντες τὴν μητρικὴν, κηδεμονίαν σου· ἀρχῆθεν γὰρ συμπαθῶς, ὑπὸ τὴν Σκέπην τὴν σὴν ἡμᾶς ἔθηκας, καὶ κληρὸν σου ἐκλεκτόν, τῶν ὀρθοδόξων τὸ γένος ἀνέδειξας. Ὅθεν Κεχαριτωμένη, χαῖρέ σοι κραυγάζομεν, καὶ τῆς θείας σου Σκέπης, μεγαλύνομεν τὰς χάριτας.

Προσόμοια ἕτερα.

Ἦχος δ'. Ὡς γενναῖον ἐν Μάρτυσιν.

Ὡς τῆς Σκέπης σου ἄγοντες, τὴν ἀνάμνησιν Ἀχραντε, τὴν σὴν μεγαλύνομεν ἀγαθότητα· ὅτι ἐκ πάσης στενώσεως, λυτροῦσαι τὸ γένος σου, καὶ ἐθνῶν ἐπιδραμῆς, καὶ παρέχεις ἐκάστοτε, χάριν ἄφθονον, τοῖς ὑμνοῦσι τὰ ξένα μεγαλεῖα, τῆς σῆς δόξης Παναγία, καὶ τῶν θαυμάτων τὸ μέγεθος.

Θαυμαστῶς πάλαι ἤπλωσας, ἀοράτως τὴν Σκέπην σου, καὶ τὴν πόλιν ἔσκεπες τὴν βασιλείον, ἀλλὰ καὶ νῦν ἐναργέστατα, ἡμᾶς σκέπεις Ἀχραντε, καὶ φρουρεῖς καὶ συντηρεῖς, τὸν καινὸν Κόρη κληρὸν σου, πάσης θλίψεως· διὰ τοῦτο ὑμνοῦμέν σου τῆς Σκέπης, τὰ δωρήματα Παρθένε, καὶ τὴν ὁσῶραι ἀντίληψιν.

Πολλαχῶς Κόρη οἶδαμεν, καὶ λαμπρῶς τεθεάμεθα, τῆς Ἁγίας Σκέπης σου τὴν ἐκδήλωσιν, ἐν τεκμηρίοις καὶ θαύμασιν, ἡμῖν διαλάμπουσαν, καὶ ἐν δάκρυσι θερμοῖς, τὴν πολλὴν σου χρηστότητα, ἐδοξάσαμεν· ὅτι σώζεις ἡμᾶς ἐν τοῖς κινδύνοις, καὶ παρέχεις εὐφροσύνην, τοῖς θλιβομένοις καὶ πάσχουσι.

Δόξα... Καὶ νῦν... Ἦχος πλ. β'.

Σήμερον ὁ πιστὸς λαὸς σου Θεοτόκε, ὃν ἔθνος ἅγιον, καὶ περιούσιον κληρὸν ἀπεφῆνω, τῆς σῆς Σκέπης γεραίρει τὴν χάριν, χαριστηρίους ἄδων σοι ᾠδᾶς· Σὺ γάρ, οὐ μόνον ἐν παρωχημέναις γενεαῖς, θαυμαστά καὶ παράδοξα ἐν ἡμῖν εἰργάσω, ἀλλὰ καὶ νῦν ἡμᾶς, σκέπεις καὶ ἰθύνεις, καὶ ἐπιδραμόντων ἀπήλλαξας ἐχθρῶν, καὶ εὐφροσύνης ἐπλησας τὰς ψυχὰς ἡμῶν. Ὁμολογοῦμεν τοίνυν τὴν χάριν, καὶ τῇ φωταυγεῖ σου Σκέπῃ προστρέχοντες, θερμῶς βοῶμεν· Ἄχρι τερμάτων αἰῶνος, σκέπε Παντάνασσα, τοὺς ἀνευδοιάστως ἐπιβωμμένους σου.

Εἴσοδος, «Φῶς ἰλαρόν...», τὸ Προκειμένον τῆς ἡμέρας καὶ τὰ Ἀναγνώσματα.

Ἄριθμῶν τὸ Ἀνάγνωσμα.

(Κεφ. θ' 15—23).

Καὶ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ ἣ ἐστάθη ἡ σκηνή, ἐκάλυψεν ἡ νεφέλη τὴν σκηνήν, τὸν οἶκον τοῦ μαρτυρίου. Καὶ τὸ ἑσπέρας ἦν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὡς εἶδος πυρὸς ἕως πρωῆ. Οὕτως ἐγίνετο διαπαντός· ἡ νεφέλη ἐκάλυπτεν αὐτὴν ἡμέρας, καὶ εἶδος πυρὸς τὴν νύκτα. Καὶ ἡνίκα ἀνέβη ἡ νεφέλη ἀπὸ τῆς σκηνῆς, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπῆραν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ. Καὶ ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἂν ἔστη ἡ νεφέλη, ἐκεῖ παρενέβαλον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ. Διὰ προστάγματος Κυρίου παρεμβαλοῦσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, καὶ διὰ προστάγματος Κυρίου ἀπαροῦσι. Πάσας τὰς ἡμέρας, ἐν αἷς

σκιάζει ἡ νεφέλη ἐπὶ τῆς σκηνῆς, παρεμβαλοῦσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ. Καὶ ὅταν ἐφέλκηται ἡ νεφέλη ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἡμέρας πλείους, καὶ φυλάσσονται οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὴν φυλακὴν τοῦ Θεοῦ. Καὶ οὐ μὴ ἐξάρωσι. Καὶ ἔσται ὅταν σκεπάσῃ ἡ νεφέλη ἡμέρας ἀριθμῶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, διὰ φωνῆς Κυρίου παρεμβαλοῦσι, καὶ διὰ προστάγματος Κυρίου ἀπαροῦσι. Καὶ ἔσται ὅταν γένηται ἡ νεφέλη ἀφ' ἐσπέρας ἕως πρωῒ, καὶ ἀναβῆ ἡ νεφέλη τὸ πρωῒ, καὶ ἀπαροῦσιν ἡμέρας ἢ νυκτός. Μηγὼς ἡμέρας πλεοναζούσης τῆς νεφέλης σκιαζούσης ἐπ' αὐτῆς, παρεμβαλοῦσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, καὶ οὐ μὴ ἀπάρωσιν. Ὅτι διὰ προστάγματος Κυρίου ἀπαροῦσι. Τὴν φυλακὴν Κυρίου ἐφυλάξαντο διὰ προστάγματος Κυρίου ἐν χειρὶ Μωϋσῆ.

Τῆς Ἐξόδου τὸ Ἀνάγνωσμα.

(Κεφ. μ' 15—32).

Ε'γένετο ἐν τῷ μηνὶ τῷ πρώτῳ, τῷ δευτέρῳ ἔτει, ἐκπορευομένων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου, νομηνία ἐστάθη ἡ σκηνή. Καὶ ἔστησε Μωϋσῆς τὴν σκηνήν, καὶ ἐπέθηκε τὰς κεφαλίδας, καὶ διενέβαλε τοὺς μοχλοὺς, καὶ ἔστησε τοὺς στύλους. Καὶ ἐξέτεινε τὰς αὐλαίας ἐπὶ τὴν σκηνήν, καὶ ἐπέθηκε τὸ κατακάλυμμα τῆς σκηνῆς ἐπ' αὐτὴν ἄνωθεν, καθὰ συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῆ. Καὶ λαβὼν τὰ μαρτύρια ἐνέβαλεν εἰς τὴν κιβωτόν. Καὶ ὑπέθηκε τοὺς διωστῆρας ὑπὸ τὴν κιβωτόν, καὶ εἰσήνεγκε τὴν κιβωτόν εἰς τὴν σκηνήν, καὶ ἐπέθηκε τὸ κατακάλυμμα τοῦ καταπετάσματος καὶ ἐσκέπασε τὴν κιβωτόν τοῦ μαρτυρίου, ὃν τρόπον συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῆ. Καὶ ἐπέθηκε τὴν τράπεζαν εἰς τὴν σκηνήν τοῦ μαρτυρίου, τὸ πρὸς Βορρᾶν ἔξωθεν τοῦ καταπετάσματος τῆς σκηνῆς. Καὶ προσέθηκεν ἐπ' αὐτῆς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔναντι Κυρίου, ὃν τρόπον συνέταξε Κύριος τῷ Μωϋσῆ. Καὶ ἔθηκε τὴν λυχνίαν εἰς τὴν σκηνήν τοῦ μαρτυρίου, εἰς τὸ κλίτος τῆς σκηνῆς

τὸ πρὸς νότον. Καὶ ἐπέθηκε τοὺς λύχνους αὐτῆς ἔναντι Κυρίου, ὃν τρόπον συνέταξε Κύριος τῷ Μωυσῆ. Καὶ ἔθηκε τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου ἀπέναντι τοῦ καταπετάσματος, καὶ ἐθυμίασεν ἐπ' αὐτοῦ θυμίαμα τῆς συνθέσεως, καθάπερ συνέταξε Κύριος τῷ Μωυσῆ. Καὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν καρπομάτων ἔθηκε παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς. Καὶ ἔστησε τὴν αὐλὴν κύκλῳ τῆς σκηνῆς καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. Καὶ συνετέλεσε Μωυσῆς πάντα τὰ ἔργα. Καὶ ἐκάλυψεν ἡ νεφέλη τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου. Καὶ δόξης Κυρίου ἐπλήσθη ἡ σκηνή. Καὶ οὐκ ἠδυνάσθη Μωυσῆς εἰσελθεῖν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, ὅτι ἐπεσκίαζεν ἐπ' αὐτὴν ἡ νεφέλη, καὶ δόξης Κυρίου ἐνεπλήσθη ἡ σκηνή. Ἡνίκα δ' ἂν ἀνέβη ἡ νεφέλη ἀπὸ τῆς σκηνῆς, ἀνεξεύγνυσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ σὺν τῇ ἀπαρτίᾳ αὐτῶν. Εἰ δὲ μὴ ἀνέβη ἡ νεφέλη, οὐκ ἀνεξεύγνυσαν ἕως ἡμέρας, ἧς ἀνέβη ἡ νεφέλη· Νεφέλη γὰρ ἦν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἡμέρας, καὶ πῦρ ἦν ἐπ' αὐτῆς νυκτὸς ἔναντίον παντὸς Ἰσραὴλ, ἐν πάσαις ταῖς ἀναζυγαῖς αὐτῶν.

Προφητείας Ἰεζεκιήλ τὸ Ἀνάγνωσμα.

(Κεφ. μγ' 27, μδ' 1—4).

Ε"σται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ὀγδόης καὶ ἐπέκεινα, ποιήσουσιν οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὰ ὀλοκαυτώματα ὑμῶν καὶ τὰ τοῦ σωτηρίου ὑμῶν· καὶ προσδέξομαι ὑμᾶς, λέγει Κύριος. Καὶ ἐπέστρεψέ με κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῶν Ἁγίων τῆς ἐξωτερῆς, τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολάς, καὶ αὕτη ἦν κεκλεισμένη. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με· Ἡ πύλη αὕτη κεκλεισμένη ἔσται, οὐκ ἀνοιχθήσεται, καὶ οὐδεὶς μὴ διέλθῃ δι' αὐτῆς· ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ εἰσελεύσεται δι' αὐτῆς, καὶ ἔσται κεκλεισμένη. Διότι ὁ ἡγούμενος οὗτος καθήσεται ἐν αὐτῇ, τοῦ φαγεῖν ἄρτον ἔναντίον Κυρίου. Κατὰ τὴν ὁδὸν Αἰλάμ τῆς πύλης εἰσελεύσεται, καὶ κατὰ

τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐξελεύσεται. Καὶ εἰσήγαγέ με κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς Βορρᾶν, κατέναντι τοῦ οἴκου, καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ πλήρης δόξης ὁ οἶκος τοῦ Κυρίου.

Εἰς τὴν Λιτὴν. Ἰδιόμελα. ᾠχος α'.

Εὐφραίνου ἐν Κυρίῳ, τῶν ὀρθοδόξων πᾶσα χώρα, ὡς σκεπτομένη τῇ Σκέπῃ, τῆς Πανυμνήτου Θεοτόκου· ὡς γὰρ νεφέλην φωτεινὴν, ἀοράτως αὐτὴν ἐφαπλοῦσα, ἢ τοῦ ἀδύτου φωτὸς μήτηρ, κύκλω σὲ περιβάλλει καὶ πανταχόθεν σὲ σκέπει, καὶ αἰσθητῶν καὶ νοητῶν πολεμιῶν, ἐπερχομένων κατὰ σοῦ, τὰς φάλαγγας ἐκτρέπει. Ὅθεν τὴν δοθεῖσάν σοι χάριν, διαπρυσίῳ φωνῇ κήρυξον, καὶ τὴν σκέπουσάν σε Παρθένον, μεγαλοφώνως ὑμνησον βοῶσα· Χαῖρε Κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ, ὁ παρέχων τῷ κόσμῳ, διὰ σοῦ τὸ μέγα ἔλεος.

ᾠχος β'.

Ως ὑπέρλαμπρος ἀνασσα, τῷ Ὁσίῳ Ἀνδρέᾳ τεθέασαι, ἐν τῷ ναῷ τῶν Βλαχερνῶν ἐπιφανεῖσα, ἀοράτως Θεοτόκε, καὶ τὴν μὲν βασιλίδα πόλιν ἐσκέπασας, τῇ ἀναπτύξει τῆς Σκέπης σου, ἡμᾶς δὲ χαρᾶς ἐπλήρωσας, τῇ ἐνεργείᾳ τῆς ἀρωγῆς σου. Ἄλλ' ὦ Παρθένε πανύμνητε, σκέπη ἡμῶν καὶ βοήθεια, ἐκ πάσης ἐπιβουλῆς ἐσινές φύλαττε, τὸ γένος ἡμῶν δεόμεθα.

ᾠχος γ'.

Πάλαι μὲν ἢ νεφέλη ἐκάλυπτε, τὴν σκητὴν τοῦ μαρτυρίου, προτυποῦσα Παρθένε, τὸ τελεσθέν σοι μυστήριον· νῦν δὲ ἢ ἀστραπόμορφος Σκέπη σου, περικαλύπτει καὶ σκιάζει, ὡς ὄρνις τὰ ἑαυτῆς νοσσία, τὸν χριστεπώνυμον λαόν, τὸν θερμῶς σοι προστρέχοντα καὶ τοῦτο ἐμφανὲς πεποίηκας, τῇ ἀνασσοῦσιν πόλει, δι' ἐμφανείας ἀπορρήτου, τὴν πρὸς ἡμᾶς σου χρηστότητα

φανερῶσασα. Ὅθεν μνείαν τούτου τελοῦντες, τὰς πολ-
λὰς σου εὐεργεσίας κηρύττομεν, καὶ τὴν περὶ ἡμᾶς κη-
δεμονίαν σου· ὅτι σώζεις ἐκάστοτε, ἡμᾶς ἐκ πάσης
θλίψεως.

ᾠχος δ'.

Η Σκέπη σου Θεοτόκε Παρθένε, ὑπὲρ τὰς ἡλιακὰς
αὐγὰς ἐκλάμπουσα, ἔνδοξά τε καὶ ἐξαισία, θαυ-
μαστὰ καὶ σωτήρια, εἰς περιποίησιν ἡμῶν ἀπεργάζεται·
τὴν γὰρ βασιλίδα πόλιν, πάλαι πολλάκις διέσωσεν, ἀδο-
κῆτων κινδύνων καὶ συμφορῶν, ὑπερφυῶς θαυματουργοῦσα·
νῦν δὲ ἡμᾶς Πανάχραντε, πάσης στενωπέως ἐξαιρεί,
καὶ δρόσον ἀναψυχῆς παρέχει, καὶ θυμηδίαν ἐν ταῖς
θλίψεσι, τῇ σῇ πλουσίᾳ χρηστότητι· ἧς τὰ θαυ-
μάσια κροτοῦντες, ἐόρτιόν σοι αἶνεσιν προσάγομεν,
καὶ ἐκ ψυχῆς βοῶμέν σοι. Μὴ ἀντανέλης ἀφ' ἡμῶν,
τὴν προστασίαν σου Κόρη, ἀλλὰ σκέπε καὶ φρουρεῖ,
ἡμᾶς τὴν κληρουχίαν σου.

Δόξα... Καὶ νῦν... ᾠχος πλ. α'.

Σήμερον ἡ Παντάνασσα Μητροπάρθενος, τὴν φωτό-
μορφον αὐτῆς Σκέπην ἀναπετάσασα, μητρικῶς περι-
σκέπει, τὸ γένος ἡμῶν· δεῦτε οὖν ὀρθοδόξων οἱ λαοί,
καθαρῶ τῶ νοτὶ κατοπτεύσωμεν, τὴν δαψιλῆ τῆς Θεο-
τόκου, πρὸς ἡμᾶς προμήθειαν· ὅτι ἐγγὺς ἡμῖν τυγχάνει,
ἐν εὐκαιρίαις καὶ θλίψεσι, καὶ ἀσφαλῶς ἡμᾶς διέπει,
πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἄνω κλήσεως, καὶ χάριν καὶ ἔλεος ἡ-
μῖν πρυτανεύει, οἷα Μήτηρ Θεοῦ, καὶ σωτηρίαν αἰώνιον.

Εἰς τὸν Σ τ ί χ ο ν. Στιχηρὰ προσόμοια.

ᾠχος πλ. α'. Χαίροις ἀσκητικῶν.

Χαίροις Θεογεννητορ Ἀγνή, τῆς ἀγαθότητος πηγῇ
ἡ ἀκένωτος, ἡ σκέπη τῶν ὀρθοδόξων, καὶ προστα-
σία θερμῇ, καὶ παραμυθία ἐν ταῖς θλίψεσι πρὸς σέ

γάρ Πανάμωμε, καταφεύγομεν πάντοτε, καὶ σωτηρίαν
καὶ εἰρήνην καὶ λύτρωσιν, τῇ σῇ χάριτι, ἀληθῶς κοιμι-
ζόμεθα· ὅθεν τῆς θείας Σκέπης σου, ὑμνοῦμεν τὰ θαύ-
ματα, καὶ τῆς προνοίας σου Κόρη, τοὺς οἰκτιρομὸς
μεγαλύνομεν, δι' ὧν ἀεὶ σώζεις, περιστάσεων ποικί-
λων, τοὺς πεποιθότας σοι.

Στίχ. Ἐγίασε τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ...

Ωφθης ἐν θεωρίᾳ λαμπρᾷ, οἷά περ Ἄνασσα Ἐγνή
ὑπερκόσμιος, Ἄνδρᾶ τῷ θεοφόρῳ, ἐν Βλαχερνῶν
τῷ ναῷ, σκέπουσα ἀύλως τὴν μερίδα σου· διὸ τούτου
ἄγοντες, ἐτησίαν ἀνάμνησιν, τὰ μεγαλεῖα, ἀνυμνοῦμεν
τῆς δόξης σου, καὶ βοῶμέν σοι, ὁ λαός σου Πανάχραντε·
σκέπε καὶ διαφύλαττε, Παρθένε τῇ Σκέπῃ σου, οὓς
περ οἰκειάν μερίδα, πάλαι ἡμᾶς Κόρη ἔδειξας, παρέχουσα
παῖσιν, εὐφροσύνην καὶ εἰρήνην, καὶ μέγα ἔλεος.

Στίχ. Τὸ πρόσωπόν σου λιτανεύσουσιν...

Σκέπη τῇ φωταυγεῖ σου Ἐγνή, καὶ τῇ ἐλπίδι τῆς
στερῆρας προστασίας σου, θαρρῆσας ἀνενδοιάστως,
ὁ εὐσεβῆς σου λαός, τῶν ἐχθρῶν τὸ θράσος ἐτροπώ-
σατο· διὸ χαριστήριον, ἀναμέλπει σοι αἴνεσιν, καὶ τῆς
σῆς Σκέπης, ἐορτὴν τὴν ὑπέρλαμπρον, ἄγει σήμερον,
καὶ θερμῶς Κόρη κράζει σοι· Σὺ μου σκέπη καὶ πρό-
μαχος, καὶ μέγα προπύργιον, καὶ σὲ ὑμνῶ Παναγία,
τῇ χάριτί σου σωζόμενος, ἀλλὰ καὶ μελλόντων, θλι-
βερῶν πειρατηρίων, ῥῦσαί με Δέσποινα.

Δόξα... Καὶ νῦν... Ἦχος πλ. δ'.

Τῆς Σκέπης σου τῆς σωστικῆς, αἱ πολλαπλαῖ ἐκδη-
λώσεις, περὶ τὸ γένος σου Ἄχραντε, παῖσαν
ἀκοὴν καταπλήττουσι· Σὺ γὰρ πάλαι τε καὶ νῦν, ἐν
παντὶ καὶ πάντοτε προφθάνεις, καὶ πάσης στενώσεως,

ἡμᾶς ἀπαλλάττεις, οἷς οἶδας τρόποις φιλάγαθε. Διὸ Πανύμνητε Δέσποινα, μὴ παύσῃ δεικνύουσα ἡμῖν, τὰ ἀρχαῖα ἐλέη σου, ἄχρι τερμάτων αἰῶνος, ὅτι σὸν ἐσμὲν ποίμνιον.

«Νῦν ἀπολύεις...». Τὸ Τρισάγιον, καὶ τὸ Ἀπολυτίκιον.

ᾠχος α'. Τῆς ἐρήμου πολίτης.

Τῆς Σκέπης σου Παρθένε, ἀνυμνοῦμεν τὰς χάριτας, ἣν ὡς φωτοφόρον νεφέλην, ἐφαπλοῖς ὑπὲρ ἔννοιαν, καὶ σκέπεις τὸν λαὸν σου νοερῶς, ἐκ πάσης τῶν ἐχθρῶν ἐπιβουλῆς. Σὲ γὰρ σκέπην καὶ προστάτιν καὶ βοηθόν, κεκτήμεθα βοῶντές σοι. Δόξα τοῖς μεγαλείοις σου Ἀγνή, δόξα τῇ θείᾳ Σκέπῃ σου, δόξα τῇ πρὸς ἡμᾶς σου, προμηθείᾳ Ἀχραντε.

Ἔτερον. ᾠχος πλ. δ'. Θεοτόκε Ἀειπάρθενε.

Θεοτόκε Ἀειπάρθενε, τὴν ἀγίαν σου Σκέπην, δι' ἣς περισκέπεις, τοὺς εἰς σὲ ἐλπίζοντας, κραταιὰν τῷ γένει σου καταφυγὴν ἐδώρησά· ὅτι ὡς πάλαι καὶ νῦν θαυμαστῶς ἡμᾶς ἔσωσας, ὡς νοητὴ νεφέλη, τὸν σὸν λαὸν περιβαλοῦσα. Διὸ δυσωποῦμέν σε, εἰρήνην τῇ πολιτείᾳ σου δώρησαι, καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος.

Καὶ Ἀπόλυσις.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΡΘΟΝ

Μετὰ τὴν α' Στιχολογίαν, Κάθισμα.

ᾠχος α'. Τὸν τάφον σου Σωτήρ.

Τὴν Σκέπην σου Ἀγνή, τὴν ἀγίαν ὑμνοῦμεν, τὴν σκέπουσαν ἡμᾶς, ἐν παντὶ καὶ φρουροῦσαν, οὓς κληρὸν σου ἀνέδειξας, καὶ μερίδα ἀπόλεκτον, ἀγαθό-

τητι, καὶ μητρικῇ συμπαθείᾳ. Ἄλλὰ Δέσποινα, καὶ ἐν
μελλούσῃ ἀνάγκῃ, ἡμᾶς διαφύλαττε. (Δίς).

Μετὰ τὴν β' Στιχολογίαν. Κάθισμα.

Ἦχος δ'. Ταχὺ προκατάλαβε.

Ε'ξέστη ὡς ἔβλεψεν, ἐν Βλαχερνῶν τῷ ναῷ, Ἀνδρέας
ὁ Ὅσιος, σὲ ἐφαπλοῦσαν ἡμῖν, τὴν θείαν Ἐσθῆτά
σου, οὖσαν ἐκεῖσε Κόρη, ἱερῶς τηρουμένην, πᾶσι δὲ
φανερῶσαν, τῆς σῆς σκέπης τὴν χάριν, δι' ἧς σκέπεις
καὶ σώζεις ἡμᾶς πάσης θλίψεως. (Δίς).

Μετὰ τὸν Πολυέλεον. Κάθισμα.

Ἦχος πλ. δ'. Τὴν Σοφίαν καὶ Λόγον.

Τὴν ἀγίαν σου Σκέπην καὶ θαυμαστήν, ἣν ἐτύπου
νεφέλη ἢ νομικὴ, ἀπλοῦσα ἐκάστοτε, περιβάλλεις
τὸ γένος σου, προσατενίζον Κόρη, τῇ σῇ ἀγαθότητι,
καὶ τὴν βοήθειάν σου ἀεὶ ἐκδεχόμενον, ἣν δίδου Θεο-
τόκε, καὶ ἐχθρῶν τὴν μανίαν, ἀπότρεπε πάντοτε, ἀφ'
ἡμῶν τῶν ὑμνούντων σου, τῶν θαυμάτων τὸ μέγεθος,
πρεσβεύουσα τῷ σῷ Υἱῷ καὶ Θεῷ, τῶν πταισμάτων
δοῦναι ἡμῖν ἄφεςιν, τοῖς ἐορτάζουσι πόθῳ, τὴν πάμφω-
τον Σκέπην σου. (Δίς).

Τὸ α' Ἀντίφωνον τοῦ δ' Ἦχου καὶ τὸ Προκείμενον.

Μνησθήσομαι τοῦ ὀνόματός σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ
γενεᾷ.

Στίχ. Σκεπασθήσομαι ἐν τῇ σκέπῃ...

Εὐαγγέλιον τοῦ Ὁρθρου τῆς ἡ' Σεπτεμβρίου.

Ὁ Ν' Ψαλμός. Δόξα... Ταῖς τῆς Θεοτόκου...

Καὶ νῦν... Ταῖς τῆς Παναχράντου...

Ἰδιόμελον. Ἦχος πλ. β'.

Στίχ. Ἐλέησόν με ὁ Θεός...

Σήμερον ἡ Πανύμνητος Παρθένος, τὴν φωταυγῆ αὐτῆς Σκέπην ἐφαπλώσασα, τοῖς πιστοῖς ἀριδῆλως ἐδήλωσε, τὴν πλουσίαν αὐτῆς εὐνοίαν, ἐν εὐκαιρίαις καὶ θλίψεσι· ὅθεν τὴν χάριν αὐτῆς αἰνοῦντες, οἱ παρ' αὐτῆς σκεπόμενοι, ἐν εὐφροσύνῃ βοήσωμεν· χαῖρε Κεχαριτωμένη Θεοτόκε, ἡ σώζουσα τὸ γένος ἡμῶν, καὶ ἀσφαλῶς περιέπουσα, καὶ ὁδηγοῦσα πρὸς ὁδὸν σωτήριον.

Εἶτα ψάλλονται οἱ παρόντες δύο Κανόνες τῆς Θεοτόκου.

Κανὼν πρῶτος, οὗ ἡ Ἀκροστιχίς.

Σὺ εἶ Παρθένε Ἑλλάδος σκέπη. Γερασίμου.

Ὠδὴ α'. Ἦχος δ'. Ὁ Εἰρμός.

» **Α**'νοίξω τὸ στόμα μου καὶ πληρωθήσεται πνεύμα-
» **Α**τος, καὶ λόγον ἐρεύξομαι τῇ βασιλίδι Μητρὶ,
» καὶ ὀφθήσομαι, φαιδρῶς πανηγυρίζων, καὶ ἄσω γη-
» θόμενος, ταύτης τὰ θαύματα. (Δίς).

Σοφίαν παράσχου μοι, ὡς τοῦ Θεοῦ Μήτηρ Ἀχραντε, καὶ λόγον μοι δώρησαι, ἵνα ὑμνήσω φαιδρῶς, τὰ θαυμάσια τῆς σῆς ἁγίας Σκέπης, δι' ἧς σκέπεις πάντοτε, τοὺς σὲ γεραίροντας.

Υ'ψόθεν ἐφήπλωσας, τὴν ἀστραπόμορφον Σκέπην σου, νεφέλην ὡς πάμφωτον καὶ κατεκάλυψας, οὐ τῶν πόλεων, τὴν βασιλίδα μόνον, ἀλλ' ἅπαν τὸ γένος του τὸ χριστεπώνυμον.

Εώρακε πάλαι σε, ἐν ἀπορρήτῳ θεάματι, Ἀνδρέας
ὁ Ὅσιος ἐν Βλαχερνῶν τῷ ναῷ, περισκέπουσαν,
Ἄγνη τῇ ἀναπτύξει, τῆς θείας Ἐσθῆτός σου, κόσμου
τὰ πέρατα.

Γσχὺν ἀπροσμάχητον, τὸ τοῦ σοῦ γένους στρατό-
πεδον, λαβὸν ἐκ τῆς Σκέπης σου, κατετροπώσατο,
ἐχθρῶν φάλαγγας, καὶ ἤρε λαμπρὰν νίκην· διὸ μέλπει
Δέσποινα, τὰ μεγαλεῖά σου.

Κανὼν δεύτερος, οὗ ἡ Ἀκροστιχίς.

Σκέπην ὑμνέω τῆς Θεοτόκου. Γερασίμου.

Ῥδὴ α'. Ἦχος πλ. δ'. Ἀρματηλάτην Φαραῶ.

Σκέπη τοῦ κόσμου καὶ θερμὴ ἀντίληψις, Παρθενο-
μῆτορ Ἄγνη, ἡ τὸν Θεὸν Λόγον, ἀπορρήτως τέ-
ξασα, τῇ σῇ πλουσίᾳ χάριτι, τράνωσόν μου τὴν γλῶσ-
σαν, ἀσματικῶς μεγαλύνοντος, τὴν πανυπερθαύμαστον
Σκέπην σου.

Κεκοσμημένη κροσσωτοῖς τοῦ Πνεύματος, ὡς βα-
σιλὶς τοῦ παντός, καὶ ὑπὲρ ἡλίου, τὰς αὐγάς ἀστρά-
πτουσα, ὠράθης καὶ ἐφήπλωσας, νοερῶς τὴν σὴν
Σκέπην, καὶ τὸν λαόν σου ἐσκέπασας, τὸν εἰς σὲ Παρ-
θένε ἐλπίζοντα.

Ε'τύπου πάλαι τὴν ἁγίαν Σκέπην σου, νεφέλη ἡ
νομική, ἡ τοῦ μαρτυρίου, τὴν σκηνὴν καλύπτουσα·
καλύπτεις γὰρ ἐκάστοτε, καὶ δροσίξεις καὶ θάλπεις,
τὴν Ἐκκλησίαν Πανάμωμε, τῇ ἐπισκιάσει τῆς Σκέπης
σου.

Πλήρης φωτὸς πλήρης ἐλέους Δέσποινα, ἐν Βλα-
χερνῶν τῷ ναῷ, μυστικῶς ἐπέστης, καὶ λαμπρῶς
ὑπέδειξας, τῆς πρὸς ἡμᾶς εὐνοίας σου, τὴν ἐξάριετον

χάριν, τῇ ἀναπτύξει τῆς Σκέπης σου· ὅθεν κατὰ χρέος ὑμνοῦμέν σε.

Καταβασία.

Ἐνοῶ τὸ στόμα μου...

Κανὼν πρῶτος.

ᾠδὴ γ'. Ὁ Εἰρμός.

» Τοὺς σοὺς ὑμολόγους Θεοτόκε, ὡς ζῶσα καὶ
» ἄφθονος πηγὴ, θίασον συγκροτήσαντας πνευ-
» ματικόν, στερέωσον, καὶ ἐν τῇ θείᾳ σκέπῃ σου, στε-
» φάνων δόξης ἀξιώσον. (Δίς).

Πηγὴ εὐφροσύνης οὐρανοῦ, ἡ Σκέπη σου ἡ φωτο-
ειδής, ὑπάρχει Παναμώμητε, τοῖς θλίψεσι πα-
λαίουσι, χάριν αἰεὶ καὶ ἔλεος, καὶ σωτηρίαν βραβεύουσα.

Ἀρχῆθεν ἡμᾶς δι' εὐσπλαγχνίαν, ὡς γένος Παρ-
θένε ἐκλεκτόν, ἔθου ὑπὸ τὴν Σκέπην σου, καὶ ξένα
καὶ παράδοξα, πάλαι καὶ νῦν ἐνήργησας, ἡμᾶς κινδύ-
νων ἐξαίρουσα.

Ῥημάτων Ἀνδρέου τοῦ Ὁσίου, ἀκούσας Παρθένε
εὐλαβῶς, ὁ θεῖος Ἐπιφάνιος, εἶδέ σε περισκέ-
πουσαν, λαὸν τὸν χριστεπώνυμον, ὡς βασιλίδα οὐράνιον.

Θαυμάτων τῆς Σκέπης σου τῆς θείας, ὁρῶντες Παρ-
θένε τὴν πληθύν, ἃ ἐνεργεῖς ἐκάστοτε, ἡμῶν εἰς
περιποίησιν, χαριστηρίους αἶνους σοι, πιστῶν τὰ πλήθη
προσάγομεν.

Κανὼν δεύτερος. Ὁ στερεώσας κατ' ἀρχάς.

Ἡ Σκέπη σου ἡ παμφαής, φωτὸς αὐλοῦ βολίδας,
ἀπαυγάζουσα αἰεὶ Θεοτόκε, διαλύει τῶν ἐχθρῶν,
τὰ ζοφερά βουλεύματα, τῶν δὲ πιστῶν εὐφραίνει, τὰς
διανοίας τῇ δόξῃ σου.

Νόμον ἐπλήρωσας Ἀγνή, τεκοῦσα ἀνερμηνεύτως, τὸν λαλήσαντα Προφήταις ἐν τύποις, καὶ φωτὸς τοῦ νομικοῦ, πλήρωμα κόσμῳ δείξαντα, τὴν φωταυγῆ σου Σκέπη· διὸ ὑμνοῦμεν τὴν δόξαν σου.

Υπὸ τὴν Σκέπη σου Ἀγνή, προστρέχομεν μετὰ πόθου, ὡς νοσσία καθ' ἐκάστην ἡμέραν· ὅθεν σκέπασον ἡμᾶς, ἐκ τῶν βελῶν τοῦ ὄφους, εἰρήνην δωρουμένη, ἡμῖν καὶ βίου ἀσφάλειαν.

Μυρίων πρόξενος καλῶν, τεκοῦσα τὸν Θεὸν Λόγον, ἀνεδείχθης τῶν ἀνθρώπων τῷ γένει, καὶ μυρίων ἀναγκῶν, καὶ πειρασμῶν καὶ θλίψεων, λυτροῦσαι τῇ σῇ Σκέπη, τοὺς σὲ Παρθένε γεραίροντας.

Καταβασία.

Τοὺς σοὺς ὑμνολόγους....

Κάθισμα. ᾠχος γ'. Θείας πίστεως.

Σκέπη πέφνηας, καὶ σωτηρία, καὶ ἀντίληψις, καὶ προστασία, τῶν Ὁρθοδόξων λαῶν σου Πανύμνητε· ὅθεν τὴν Σκέπη τὴν σὴν μεγαλύνομεν, καὶ τὴν θερμὴν προστασίαν κηρύττομεν, Κόρη Πάναγνε, ἡ σκέπουσα τὰς ψυχὰς ἡμῶν, ἐκ πάσης ἐπιθέσεως τοῦ δράκοντος. (Δίς).

Κανὼν πρῶτος.

ᾠδὴ δ'. Ὁ Εἰρμός.

» **Ο** καθήμενος ἐν δόξῃ, ἐπὶ θρόνου θεότητος, ἐν νεφέλῃ κούφῃ, ἦλθεν Ἰησοῦς ὁ ὑπέρθεος, τῇ ἀκηράτῳ παλάμῃ καὶ διέσωσε, τοὺς κραυγάζοντας· δόξα
» Χριστὲ τῇ δυνάμει σου. (Δίς).

Ε'φαπλοῦσα ἀοράτως, τὴν ὑπέρφωτον Σκέπην σου, σκέπεις Θεοτόκε, καὶ περιλαμβάνεις ἐκάστοτε, καὶ περιθάλπεις καὶ σώζεις πάσης θλίψεως, τοὺς κραυγάζοντας· δόξα Παρθένε τῇ δόξῃ σου.

Νοῦν καὶ ἔννοιαν ἐκπλήττει, τῆς πολλῆς σου χρηστότητος, ἢ ἔκφρασις Κόρη, καὶ τῶν δωρεῶν ἢ διὰδοσις, ἣν πρὸς τὸ γένος ἡμῶν δεικνύεις πάντοτε· ὅθεν Δέσποινα, ὑμολογοῦμεν τὴν χάριν σου.

Ε'πιστᾶσα ἀοράτως, μυστικῶς ἀπεκάλυψας, ἐν τῇ Βυζαντίδι, πάλαι ἐναργῶς Θεονύμφευτε, τὴν παναγίαν σου Σκέπην τοῖς οἰκέταις σου, δι' ἧς πάντοτε, σκέπεις ἡμᾶς ὡς φιλάγαθος.

Ε'ν κινδύνοις προστασίαν, ἐν δουλείᾳ ἀνάψυξιν, ἔχοντές σε Κόρη, καὶ καθοδηγὸν καὶ ἀντίληψιν, πάσαις τοῦ βίου ἡμῶν ταῖς περιστάσεσι, καταφεύγομεν, ὑπὸ τὴν πάμφωτον Σκέπην σου.

Κανὼν δεύτερος. Σὺ μου ἰσχύς.

Νύκτα παθῶν, ἐπισκιάσει τῆς Σκέπης σου, Θεοτόκε, ἐκ τῶν καρδιῶν ἡμῶν, διασκεδάζεις ὡς ἀγαθὴ, καὶ χαρᾶς ἡμέραν, καὶ εὐφροσύνης φαιδρότητα, ἐκλάμπεις καὶ φαιδρύνεις, τοὺς πιστῶς σοι βοῶντας· χαῖρε σκέπη τοῦ κόσμου ὀλόφωτε.

Ε'κ σοῦ Θεός, κόσμῳ ὠράθη ὡς ἄνθρωπος, ἐξ ἀχράντων, γεννηθεὶς αἱμάτων σου, καὶ κόσμου σκέπην σε κραταίαν, ἔδειξε Παρθένε, καὶ βοηθὸν ἐν ταῖς θλίψεσιν· αἰεὶ γὰρ περισκέπεις, καὶ κινδύνων ἐξαιρεις, τοὺς προστρέχοντας πόθῳ τῇ Σκέπῃ σου.

Ω'ς τοῦ παντός, τὸν Βασιλέα κυήσασα, ἐπεφάνης, ὡς τῶν ὅλων ἄνασσα, ὑπὸ Ἀγίων θεοειδῶν, δορυφορουμένη, καὶ νοερῶς ἀπεκάλυψας, ἡμῖν τὰς ἀπο-

δείξεις, τῆς ἀγίας σου Σκέπης, θειοτέρα ἐκφάνσει Πανάχραντε.

Τὴν θαυμαστήν, καὶ ἀστραπόμορφον Σκέπην σου, δι' ἧς σκέπεις, καὶ σώζεις Πανύμνητε, τῶν εὐσεβούντων πᾶσαν ψυχὴν, ἀνυμνολογοῦμεν, οἱ διὰ ταύτης σωζόμενοι, δεινῶν πειρατηρίων, καὶ πιστῶς σοι βοῶμεν· χαῖρε Κόρη ἀνθρώπων βοήθεια.

Καταβασία.

Τὴν ἀνεξιχνίαστον...

Κανὼν πρῶτος.

Ὡδὴ ε'. Ὁ Εἰρμός.

» **Ε**'ξέστη τὰ σύμπαντα, ἐπὶ τῇ θείᾳ δόξῃ σου· σὺ
» γὰρ ἀπειρόγαμε Παρθένε, ἔσχεσ ἐν μήτρᾳ τὸν
» ἐπὶ πάντων Θεόν, καὶ τέτοκας ἄχρονον Υἱόν, πᾶσι
» τοῖς ὑμνοῦσί σε, τὴν εἰρήνην βραβεύουσα. (Δίς).

Λαὸς ὁ σὸς Δέσποινα, τῆς παναγίας Σκέπης σου, μνείαν τὴν ἀγίαν ἐορτάζει· σὺ γὰρ ἐπέστης ἐν Βλαχερνῶν τῷ ναῷ, καὶ πάντας ἐκεῖθεν νοερῶς, Ἀχραντε ἐσκέπασας, τοὺς πιστῶς σε δοξάζοντας.

Λεόντων τὰ στόματα, τῶν νοητῶν Πανάχραντε, τῶν ὠρουμένων καθ' ἑκάστην, καταπιεῖν σου τὴν κληρουχίαν Ἀγνή, σύντριψον τῇ σῇ ἐπισκοπῇ, καὶ αὐτῶν κατάβαλε, τὴν ὄφρυν καὶ τὸ φρύαγμα.

Α'νάμνησιν ἄγοντες, τῆς φωτοφόρου Σκέπης σου, ἄδομεν τὰ σῶστρά σοι Παρθένε, ὅτι ἐρρύσω ἡμᾶς δουλείας πικρᾶς, καὶ τὸν ἐπελθόντα καθ' ἡμῶν, ἐχθρὸν τὸν ὑπέροφρον, κραταιῶς ἐταπείνωσας.

Δοχεῖον πολύτιμον, τοῦ πλούτου τῆς Θεότητος, Κε-
χαριτωμένη Θεοτόκε, σκευῶς με δεῖξον τῆς θείας
χάριτος, τὸν ὑπὸ τὴν Σκέπη σου ἀεί, πίστει καταφεύ-
γοντα, καὶ ὑμνοῦντα τὴν δόξαν σου.

Κανὼν δεύτερος. Ἴνα τί με ἀπόσω;

Η ἀγία σου Σκέπη, ὡς νεφέλη πάμφωτος ἐπὶ τῶν
δούλων σου, ἀπλουμένη Κόρη, ὡς φησὶν Ἡσαΐας
ἐκ καύματος, πονηροῦ λυτροῦται, τῆς τοῦ Βελίαρ ἐπη-
ρείας, καὶ δροσίζει ἡμᾶς τῇ σῆ χάριτι.

Σὲ ἰδὼν ξένη ὄψει, δορυφορουμένην καθάπερ βασι-
λισσαν, ὑφ' Ἀγίων Κόρη, ὁ Ἄνδρέας ἐξέστη ὁ
Ὅσιος, ὅτε τὴν σεπτὴν σου, Ἐσθῆτα ἠπλωσας ἀύλωσ,
καὶ λαὸν τὸν πιστόν σου ἐσκέπασας.

Θαῦμα ἔδειξας μέγα, ἐναργῶς Πανάμωμε εἰς περι-
ποίησιν, τοῦ πιστοῦ λαοῦ σου· ἀοράτως γὰρ τοῦ-
τον ἐσκέπασας, ὑπὸ τοῦ σεπτοῦ σου, χερσὶ σου θείαις
Μαφορίου· ὅθεν πάντες αἰνοῦμέν σε χαίροντες.

Εν ἐρήμῳ μὲν πάλαι, τὸν Ἰσραηλίτην λαὸν Κόρη
ἔσκεπε, φωταυγῆς νεφέλη· νῦν ἡμᾶς δὲ ἡ πάμφω-
τος Σκέπη σου, σκέπει καὶ διέπει, καὶ πρὸς τὸ φῶς τῶν
προσταγμάτων, τοῦ Υἱοῦ σου ἰθύνει ἐκάστοτε.

Καταβασία.

Ἐξέστη τὰ σύμπαντα...

Κανὼν πρῶτος.

Ὡδὴ σί. Ὁ Εἰρμός.

» **Τ**ὴν θείαν ταύτην καὶ πάντιμον, τελοῦντες ἑορτὴν
» οἱ θεόφρονες, τῆς Θεομήτορος, δεῦτε τὰς χεῖρας
» κροτήσωμεν, τὸν ἐξ αὐτῆς τεχθέντα, Θεὸν δοξάζοντες.
(Δίς).

Ο στυλος πρὶν ὁ πυρίμορφος, λαὸν Ἰσραηλίτην ὠδήγησε, νῦν δὲ ἡ Σκέπη σου, ἡ ἀστραπόμορφος Ἄχραντε, ἡμᾶς πρὸς σωτηρίαν ἰθύνει πάντοτε.

Σκέπην τὴν σὴν τὴν ὀλόφωτον, ἀπλοῦσα περισκέπεις ἐκάστοτε, Παρθένε Ἄχραντε, ἡμᾶς ὡς ἄρτι ἐγνώκαμεν· τί οὖν ἀνταποδώσωμεν τῇ σῇ χάριτι;

Σχοίνισμα Κόρη ἀπόλεκτον, οἰκεῖον καὶ λαὸν περιούσιον, ἡμᾶς ἀνέδειξας, πάλαι καὶ νῦν ἐναργέστατα, διό σε ὀρθοδόξων ὑμνεῖ τὸ σύστημα.

Κηρύττει Κόρη τὴν χάριν σου, λαός σου ὁ πιστός καὶ φιλόθεος, καὶ χαριστήριον, ὧδὴν προσάδει τῇ Σκέπῃ σου, λυτρούμενος κινδύνων καὶ περιστάσεων.

Κανὼν δεύτερος. Ἰλάσθητί μοι Σωτήρ.

Ο ὀλόφωτος ἀληθῶς, ἐπέστης Παντοβασιλίττις, καὶ ἤπλωσας θαυμαστῶς, τὴν ἄχραντον Σκέπην σου, σκέπουσα τοὺς δούλους σου· ὅθεν ἀνυμνοῦμεν, τὴν πολλὴν σου ἀγαθότητα.

Τὴν νομικὴν κιβωτόν, τὰ Χερουβὶμ πρὶν ἐσκίαζον· τὴν Ἐκκλησίαν δὲ νῦν, τοῦ Χριστοῦ ἡ Σκέπη σου, σκέπει Παντευλόγητε, καὶ ἐπισκιάζει, καὶ παρέχει χάριν ἄφθονον.

Ο παλαιὸς Ἰσραὴλ, ὑπὸ νεφέλης ἰθύνετο, ἐπαγγελίας πρὸς γῆν· ὁ νέος δὲ Πάναγκε, ὑπὸ τῆς ἀγίας σου, Σκέπης ὠδηγεῖται, πρὸς ζωὴν τὴν ἀτελεύτητον.

Κύκλω ἡμῶν ὡσπερ πῦρ, καταναλίσκον τοὺς ἄφρονας, τὴν Σκέπην σου τὴν λαμπράν, παρεμβάλλεις Ἄχραντε, ἡμᾶς διασώζουσα, τῆς τούτων μανίας· διὰ τοῦτο σε δοξάζομεν.

Καταβασία.

Τὴν θείαν ταύτην...

Κοντάκιον.

Ἦχος πλ. δ'. Τῆ ὑπερμάχῳ.

Ωσπερ νεφέλη ἀγλαῶς ἐπισκιάζουσα, τῆς Ἐκκλησίας τὰ πληρώματα Πανάχραντε, ἐν τῇ πόλει πάσαι ὠφθης τῇ βασιλίδι. Ἄλλ' ὡς σκέπη τοῦ λαοῦ σου καὶ ὑπέρμαχος, περισκέπασον ἡμᾶς ἐκ πάσης θλίψεως, τοὺς κραυγάζοντας· Χαῖρε Σκέπη ὀλόφωτε.

Ὁ Οἶκος.

Ανωθεν ἐφαπλοῦσα, τὴν ἀγίαν σου Σκέπην, Παρθένε Θεοτόκε Μαρία, σκέπεις καὶ σώζεις τὸν σὸν λαόν, καθ' ὥραν σε Ἀγνή ἐπιβοώμενον· νῦν δέ σου τὰ θαυμάσια, εὐγνωμόνως ὑμνεῖ κραυγάζων.

Χαῖρε ἡ πύλη τῆς σωτηρίας

Χαῖρε ἡ σκέπη τῆς Ἐκκλησίας.

Χαῖρε τῶν Ἀγγέλων παράδοξον θέαμα

Χαῖρε τῶν ἀνθρώπων ἀκλόνητον ἔρεισμα.

Χαῖρε Μήτηρ Ἀειπάρθενος τοῦ Παντάνακτος Χριστοῦ.

Χαῖρε σκέπη καὶ ἀντίληψις τοῦ λαοῦ σου τοῦ πιστοῦ.

Χαῖρε ὅτι ἐφάνης σκέπουσα τὸ σὸν γένος

Χαῖρε ὅτι παρέχεις νίκας τῷ στρατοπέδῳ.

Χαῖρε πηγὴ πλουσίας χρηστότητος

Χαῖρε λαμπὰς Θεοῦ ἀγαθότητος.

Χαῖρε δι' ἧς τοὺς ἐχθροὺς ἐκνικῶμεν

Χαῖρε πρὸς Ἡν καθ' ἐκάστην βοῶμεν·

Χαῖρε Σκέπη ὀλόφωτε.

Συναξάριον.

Τῇ ΚΗ' τοῦ αὐτοῦ μηνός, τὴν ἀνάμνησιν ἑορτά-
ζομεν τῆς Σκέπης τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν
Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας, τῆς πάντοτε καὶ
κατ' ἐξάριτον τρόπον σκεπούσης τῶν ὀρθοδόξων τὸ γένος,
ὡς πάλαι ἔσκεπε τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων.

Στίχοι.

Σκέπη σου Ἀγνή σκέπεις καὶ περιθάλπεις
Τοὺς πίστει ἀφορῶντας πρὸς σέ Παρθένε.

Μητρὸς Θεοῦ Σκέπη λαὸν τὸν θειόφρονα καλύπτει

Ἀύπνου δοξολογίας ποτὲ ἐπιτελουμένης ἐν τῇ ἀγίᾳ σοφῷ,
τῇ οὔσῃ ἐν Βλαχέρναις, ἀπῆει ὁ μακάριος Ἀνδρέας ἐκεῖσε τὰ
ἐξ ἔθους ποιῶν· παρῆν δὲ Ἐπιφάνιος, καὶ εἷς τῶν παίδων αὐτοῦ
μετ' αὐτοῦ· καὶ ἔχων ἥθος, ἴστατο, ὡς ἡ προθυμία τνον ἐδίδου,
ποτὲ μὲν μέχρι μεσονυκτίου δοτὲ δὲ ἕως πρωῆ, Τετάρτης οὖν
ῶρας ἤδη οὔσης τῆς νυκτός, ὅρᾳ ὁ μακάριος Ἀνδρέας ὀφθαλ-
μοφανῶς μεγεθεστάτην σφόδρα, παραγενομένην ἐν κυναικίῳ τῷ
σχῆματι ἀπὸ τῶν βασιλικῶν μετὰ φοβεροῦ ὄψικίου, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ
τίμιος Πρόδρομος, καὶ ὁ τῆς βροντῆς υἱός, ἐκατέρωθεν χειροκρα-
τοῦντες αὐτῆς, καὶ ἅγιοι πολλοὶ λευκοφόροι προεπρεύοντο αὐτῆς·
οἱ δὲ ἐπηκολούθουν μετὰ ὑμνωδίας καὶ ἁσμάτων πνευματικῶν.
Ὡς οὖν ἦλθε πλησίον τοῦ ἄμβωνος, ἀπῆει ὁ Ὅσιος πρὸς τὸν Ἐπι-
φάνιον λέγων· Ὁρᾷς τὴν Κυρίαν καὶ Δέσποιναν τοῦ κόσμου ;
Ὁ δὲ φησὶν· Ναί, Πάτερ μου πνευματικέ.

Καὶ τούτων ὁράντων, κλίναςα τὰ γόνατα αὐτῆς ἐπὶ πολλὴν
ῶραν προσήυχeto, ἀκρυσὶ ραίνουσα τὸ θεοειδὲς αὐτῆς καὶ ἄχραντον
πρόσωπον. Μετὰ δὲ τὸ προσεύξασθαι, προσῆν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον,
δεομένη ἐκεῖσε ὑπὲρ τοῦ περιεστῶτος λαοῦ. Ὅτε οὖν ἀπηύξανο,
τὸ μαφόριον αὐτῆς, ὅπερ ἐπὶ τῆς παναχράντου ἰυτῆς κορυφῆς
ἔφερον, ὡς εἶδος ἀστραπῆς ὑπάρχον, καὶ ἀποτυλίξασα ἐξ αὐτῆς,
τῇ ὥραϊα σεμνότητι ταῖς παναχράντοις χερσὶν αὐτῆς λαβοῦσα.
μέγα καὶ φοβερὸν ὑπάρχον, ἐπάνω πάντος τοῦ ἐκεῖσε ἐστῶτος
λαοῦ διεπέτασεν· ὅπερ ἐπὶ ἱκανὰς ὥρας ἑώρων οἱ θαυάσιοι ὑπεράνω
τοῦ λαοῦ ἐκτεταμένον καὶ αὐγάζον δόξαν Κυρίου ὡς ἤλεκτρον.
Μέχρις οὖν ἦν ἐκεῖ ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος, ἐβλέπετο κέκλεινο

μετὰ δὲ τὸ ἀναχωρῆσαι αὐτήν, οὐκέτι τεθέατο· πῦντως γὰρ ἤρεν αὐτὸ μεθ' ἑαυτῆς, τὴν δὲ χάριν ἀφῆκεν τοῖς οὖσιν ἐκεῖ.

Ταῖς τῆς Ἀχράντου Μητρός σου πρεσβείαις, Χριστὲ ὁ Θεός, ἐλέησον καὶ διαφυλάξον ἡμᾶς ἐξ ὁρατῶν καὶ ἀορατῶν ἐχθρῶν καὶ σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν. Ἀμήν.

Κανὼν πρῶτος.

ᾠδὴ ζ'. Ὁ Εἰρμός.

» **Ο**ὐκ ἐλάτρευσαν, τῇ κτίσει οἱ θεόφρονες, παρὰ τὸν
» Κτίσαντα, ἀλλὰ πυρὸς ἀπειλήν, ἀνδρείως πατή-
» σαντες, χαίροντες ἔψαλλον· Ὑπερῦμνητε, ὁ τῶν Πα-
» τέρων Κύριος, καὶ Θεὸς εὐλογητὸς εἶ. (Δίς).

Ε"θου Δέσποινα, ἡμᾶς ὑπὸ τὴν Σκέπην σου, καὶ σκέ-
πεις πάντοτε, ἐπηρειῶν χαλεπῶν, ἐχθρῶν ἐπιθέσεως,
καὶ πάσης θλίψεως· διὸ πάντες σε, διαπρυσίῳ στόματι,
ἀνυμνοῦμεν εἰς αἰῶνας.

Περιέσκεπες, ὡς ἐκλεκτὴν μερίδα σου, πόλιν βασι-
λειον, τὴν Κωνσταντίνου Ἀγνή, ὡσαύτως Πανά-
μωμε, σκέπεις τῇ δόξῃ σου, ἤδη Δέσποινα, ἡμᾶς τοὺς
καταφεύγοντας, τῇ θερμῇ σου προστασίᾳ.

Η' παράδοξος, Παρθένε ἐπισκίασις, τῆς θείας Σκέ-
πης σου, ἐπὶ τοῦ γένους ἡμῶν, ἐμφαίνει σαφέ-
στατα, τὴν σὴν προμήθειαν, δι' ἧς Ἀχραντε, παρέχεις
ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, εὐφροσύνην καὶ εἰρήνην.

Γεωργήσασα, ἀγεωργήτως Πάναγνε, Χριστὸν ἰὸν
Κύριον, τὸν γεωργὸν τῆς ζωῆς, χαρᾶς ἡμῖν πρό-
ξενος, ὄφθης τοῖς μέλπουσι· χαῖρε Δέσποινα, τοῦ γέ-
νους ἡμῶν σῴτειρα, καὶ ἀντίληψις γλυκεῖα.

Κανὼν δεύτερος. Θεοῦ συγκατάβασιν.

Ο οἶκος ὁ ἔμφυχος, ἐν ᾧ κατόκησεν ὁ Ὑπέρθεος, ἢ Ἀγνή Θεοτόκος, τῷ ταύτης οἴκῳ πάλαι τεθέαται, καὶ τὸ Μαφόριον ταύτης ἀπλώσασα, ἐσκέπασε θαυμαστῶς, τοὺς πεποιθότας αὐτῇ.

Νοῆσαι τὸ μέγεθος, τῆς πρὸς ἡμᾶς σου Κόρη χρηστότητος, οὐ δυνάμεθα ὅλως· σὺ γὰρ ὡς μήτηρ ὄντως φιλόστοργος, σκέπεις καὶ θάλπεις καὶ τρέφεις ἡμᾶς ἐκάστοτε· διὸ ὑμνοῦμεν αἰεὶ, τὴν θείαν Σκέπην σου.

Γνωστῶς ἐθεάσατο, σὲ ἐν αὐλῷ Κόρη θεάματι, νοερῶς ἐφαπλοῦσαν, τοῖς σοῖς ἰκέταις τὴν λαμπρὰν Σκέπην σου, ὁ θεοφόρος Ἀνδρέας καὶ ἤνεσε, τὰ μεγαλεῖα τὰ σά, τὰ ὑπὲρ λόγον καὶ νοῦν.

Εκάλυπτε πρότερον, φωτὸς νεφέλη τοῦ μαρτυρίου σκηνήν· νῦν δὲ Κόρη καλύπτει, τὴν Ἐκκλησίαν Χριστοῦ ἢ Σκέπη σου, ἢ θαυμαστὴ καὶ ὑπερλαμπρὸς Ἀχραντε, ἡμέρας τε καὶ νυκτός, καθάπερ ὄρος Θεοῦ.

Καταβασία.

Οὐκ ἐλάτρευσαν...

Κανὼν πρῶτος.

ᾠδὴ γ'. Ὁ Εἰρμός.

- » Παῖδας εὐαγεῖς ἐν τῇ καμίνῳ, ὁ τόκος τῆς Θεοτόκου
- » διεσώσατο, τότε μὲν τυπούμενος, νῦν δὲ ἐνεργούμενος, τὴν οἰκουμένην ἀπασαν ἀγείρει ψάλλουσαν· τὸν
- » Κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα, καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας
- » τοὺς αἰῶνας. (Δίς).

Ε"δειξας μὲν πάλαι πολυτρόπως, τῆς Σκέπης σου Θεοτόκε τὴν ἐνέργειαν, σημεῖοις καὶ θαύμασι, καὶ πλείσταις δυνάμεσιν, ὑπερμαχοῦσα Πάναγνε ἡμῶν ἐκάστοτε· ἡμεῖς δὲ νῦν ὑμνοῦμεν προφρόνως, τὰς σωτηριώδεις αὐτῆς θαυματουργίας.

Ρώμην καὶ ἰσχὺν πιστῶς λαμβάνων, λαός σου ὁ περιούσιος Πανάμωμε, ἐκ τῆς θείας Σκέπης σου, αἰεὶ περιγίνεται, ἐπερχομένων θλίψεων, καὶ πολεμίων ἐχθρῶν, καὶ ἄτρωτος ἐκ πάσης μανίας, μένει Θεοτόκε, τῇ σῇ κηδεμονίᾳ.

Α"νωθεν ἐφάπλωσον Παρθένε, τὴν Σκέπην σου τὴν ἁγίαν καὶ ὑπέρλαμπρον, καὶ ὡς πάλαι σκέπασον, ἡμᾶς καὶ περίθαλψον, ἐκ πολεμίων ἄχραντε ἐπικειμένων ἡμῖν, καὶ ῥῦσαι τῆς αὐτῶν πονηρίας, καὶ ἐπιβουλίας, τὴν σὴν κληρονομίαν.

Σκέπην τὴν τὸ ἄχραντόν σου σῶμα, σκεπάσασαν Θεοτόκε Ἀειπάρθενε, εἶδον ἐφαπλουσάν σε, Ἄνδρέας ὁ ὄσιος, καὶ θεῖος Ἐπιφάνιος καὶ ἐξεπλάγησαν τοὺς πάντας γὰρ ἐσκέπασας Κόρη, ἐν φωτὶ ἀύλῳ, καὶ δόξῃ οὐρανίῳ.

Κανὼν δεύτερος. Τὸν ἐν ὄρει ἁγίῳ.

Ρώμην θεῖαν καὶ φῶς καὶ σωτηρίαν, τοῖς τοῦ βίου νυκτί, Ἀγνή πορευομένοις, ἡ παναγία Σκέπη σου παρέχουσα, πάντας κατευθύνει, πρὸς τὰς καταπαύσεις, ζωῆς τῆς αἰωνίου.

Α'σωμάτων χορεῖαι καὶ Ἀγίων, σὲ ἰδοῦσα Ἀγνή, ναῶ σου τῷ ἁγίῳ, τὸ ἱερόν σου κρήδεμνον ἀπλώσασαν, καὶ σκέπουσαν κόσμον, ἤνεσαν Παρθένε, ἐλέους σου τὴν βρῦσιν.

Σκέπη κόσμου νεφέλης πλατυτέρα, σὺ ὑπάρχεις
Ἄγνή, βροτῶν ἡ σωτηρία· διὸ τελοῦντες πόθῳ τὴν
ἀνάμνησιν, τῆς σεπτῆς σου Σκέπης, ὑμνοῦμεν Θεοτόκε,
θαυμάτων σου τὰ πλήθη.

Γσχυρᾶν σε παράκλησιν ἐν βίῳ, κεκτημένοι Ἄγνή,
καὶ ἀρραγῆ ἐλπίδα, τῇ κραταιᾷ σου Σκέπῃ κατα-
φεύγομεν, καὶ τῶν τοῦ δολίου, λυτρούμεθα σκανδάλων,
ὑμνοῦντές σου τὴν χάριν.

Καταβασία.

Παῖδας εὐαγεῖς...

Κανὼν πρώτος.

Ὠδὴ θ'. Ὁ Εἰρμός.

Ἄγγελοι τὴν Σκέπην τῆς Θεοτόκου, ἐν ὕμνοις
μεγαλύνουσιν, ὅτι πιστῶν τὰς χορείας, ἀπανταχοῦ περι-
σκέπει.

» **Α**πας γηγενῆς, σκιρτάτω τῷ πνεύματι λαμπαδου-
» χούμενος· πανηγυρίζετω δέ, αὐλῶν νόων φύσις
» γεραίρουσα, τὴν ἱερὰν πανήγυριν τῆς Θεομήτορος, καὶ
» βοάτω· χαίροις παμμακάριστε, Θεοτόκε, Ἄγνή Ἄει-
» πάρθενε. (Δίς).

Ἄγγελοι τὴν Σκέπην τῆς Θεοτόκου, ὀρῶντες κα-
τεπλήττοντο, πῶς περισκέπει καὶ σφῆζει τοὺς ἐπ' αὐτῇ
πεποιθότας.

Γαμα ἡμῖν, ἡ δρόσος Πανάχραντε ἢ ἀποστάζουσα,
ἐκ τῆς θείας Σκέπης σου, ὡς ἐκ νεφέλης αὐλοῦ
γίνεται, καὶ παύει ἀρρώσθημα ψυχῆς καὶ σώματος,

τῶν βοῶντων· χαῖρε Ἐπειάρθενε, εὐφροσύνη ἡμῶν καὶ παράκλησις.

Ἄγγελοι καὶ ἄνθρωποι τὴν σεπτὴν Σου, Σκέπην τιμῶμεν Δέσποινα, πάντας γὰρ σκέπεις ἐν ταύτῃ, τοὺς σε πιστῶς ἀνυμνοῦντας.

Μνειάν ἱεράν, εἰς δόξαν καὶ αἴνεσιν τῶν θαυμασίων σου, ἄγει Παναμώμητε, ἡ Ἐκκλησία τῶν πιστῶν σήμερον, καὶ πίστει καταφεύγουσα ὑπὸ τὴν Σκέπην σου, ἐκβοᾷ σοι· Σκέπε με καὶ φύλαττε, ἄχρι βίου τερμάτων Πανύμνητε.

Ἄγγελοι καὶ ἄνθρωποι τῆς Πανάγνου, τὴν Σκέπην μεγαλύνομεν, σκέπει γὰρ αὕτη καὶ σώζει, πάντας τοὺς ταύτην τιμῶντας.

Ο ἅλη τῆ ψυχῆ, συνήλθομεν Ἀχραντε τῆ θείᾳ Σκέπῃ σου, αἶνον χαριστήριον, εὐγνωμοσύνη θερμῇ προσάγοντες, ὅτι ἡμᾶς ἐξέλεξας εἰς περιποίησιν, καὶ ἐν πᾶσι, περιέπεις Δέσποινα, καὶ διέπεις καὶ σώζεις ἐκ θλίψεων.

Ἀχραντε Παρθένε θεοκυῆτορ, τὴν ποιμνὴν σου περισώζε, σκέπουσα ταύτην σὴ Σκέπῃ, καὶ προνοοῦσαν ἐν πᾶσιν.

Υπερθεν Ἀγνή, καὶ κύκλω τοῦ γένους σου τὴν θείαν Σκέπην σου, οἷα περιτείχισμα, ἔχε Παρθένε, πλούτῳ χρηστότητος· ἐμοὶ δὲ τῶ τοὺς ὕμνους σοι ἤδη ὑφάναντι, δίδου Κόρη, φωτισμὸν καὶ ἔλλαμψιν, καὶ πταισμάτων τὴν ἄφεσιν δέομαι.

Κανὼν δεύτερος. Ἐξέστη ἐπὶ τούτῳ.

Μεγάλυνον ψυχὴ μου, τῆς Ἀγνῆς Παρθένου, τὴν παναγίαν Σκέπην.

Μητρόφα καμπτομένη Κόρη στοργῆ, πρὸς λαὸν τὸν
θερμῶς σοι ἐλπίζοντα, ὡς συμπαθῆς, ξένω τρόπῳ
ἤπλωσας νοερῶς, τούτῳ τὴν θείαν Σκέπην σου, οἷά περ
νεφέλην φωτοειδῆ· διὸ τῆς σῆς εὐνοίας, κηρύττοντες τὸν
πλοῦτον, σὲ Θεοτόκε μεγαλύνομεν.

Μεγάλυνον ψυχὴ μου, τῆς μόνης Θεοτόκου, τὴν
φωτοφόρον Σκέπην.

Οἶ πάλαι ἐν νεφέλῃ στυλοειδεῖ, ὀδηγήσας λαὸν τὸν
ἀγνώμονα, ὁ σὸς Υἱός, Ἄχραντε νεφέλην σε λο-
γικὴν, καὶ ἔμφυχον ἀνέδειξε, σκέπουσαν καὶ σώζουσαν
θαυμαστῶς, πρὸς γῆν τῆς ἀφθαρσίας, θερμῆ ἐπιστασίᾳ,
λαὸν Ἄγνῃ τὸν περιούσιον.

Δόξα...

Μεγάλυνον ψυχὴ μου, τὴν ἐν τρισὶ προσώποις,
ἀναρχον Θεαρχίαν.

Υψώσασα τὰς χειράς σου πρὸς Θεόν, τὸν ἐκ σοῦ
προελθόντα ἱκέτευσας, ὑπὲρ ἡμῶν, ἔνθεν ἐφα-
πλώσασα νοερῶς, τὴν φωτοφόρον Σκέπην σου, ἅπαντας
ἐσκέπασας τοὺς πιστοὺς· διὸ τὴν τούτου μνειάν, τε-
λοῦντες ἐτησίως, σὲ Θεοτόκε μεγαλύνομεν.

Καὶ νῦν...

Μεγάλυνον ψυχὴ μου, τῆς Παναχράντου Κόρης, τὰ
ξένα μεγαλεῖα.

Υμνοῦντές σου τῆς Σκέπης τὰς πολλαπλᾶς, δωρεὰς
κατατρυφῶμεν διηνεκῶς, ἀπὸ ψυχῆς βοῶμέν σοι· ὥσπερ
πάλαι ἔσκεπες σὸν λαόν, οὕτω καὶ νῦν χειρὶ σου, σκέπε
ἡμᾶς καὶ σῶζε, ἄχρι τερμάτων βίου Ἄχραντε.

Καταβασία.

Ἄπας γηγενής...

Ἐξαποστειλάριον.

Ὁ οὐρανὸν τοῖς ἄστροις.

Ἡ θεία Σκέπη σου Κόρη, ἐπισκιάζει τοὺς πιστοὺς· καὶ τὴν ὀρθόδοξον ποιμνην, σκέπει, διέπει καὶ φρουρεῖ, ἀπὸ παντοίων κινδύνων, ἀπήμαντον Θεοτόκε.

Ἐτερον. Ὅμοιον.

Ἦ κραταιᾶ σου Σκέπη, καὶ ἀκοιμήτω πρεσβεία, τῶν ὀρθοδόξων τὸ γένος, φύλαττε Κόρη ἀβλαβές· Σὲ γὰρ κεκτήμεθα πάντες, καταφυγὴν ἐν ἀνάγκαις.

Εἰς τοὺς Αἴνους.

Ἰστῶμεν στίχους δ', καὶ ψάλλομεν τὰ ἐξῆς Προσόμοια.

Ἦχος α'. Τῶν οὐρανίων ταγμάτων.

Ἦν Ἀειπάρθενον Κόρην καὶ Θεοτόκον Ἀγνήν, τὴν τῶν πολεμουμένων, συμμαχίαν καὶ σκέπην, ἡμῶν δὲ ἐξαιρέτως καταφυγὴν, καὶ ἐτοιμὴν βοήθειαν, ἀνευφημήσωμεν πάντες χρεωστικῶς, μεγαλύνοντες τὴν Σκέπην αὐτῆς.

Ἦν παναγίαν σου Σκέπην καὶ ἀστραπόμορφον, ἣν ὡς φωτὸς νεφέλην, ἐφαπλοῖς καθ' ἐκάστην, καὶ σκέπεις καὶ καλύπτεις πάντας ἡμᾶς, ἀριδῆλως ὡς ἔγνωμεν, ἐν εὐκαιρίαις Παρθένε καὶ συμφοραῖς, μακαρίζομεν γηθόμενοι.

Η βασιλεύουσα πόλις, Παρθένε πρότερον, ἐρρύετο κινδύνων, καὶ δεινῶν πολεμίων, τῇ Σκέπη σου τῇ θείᾳ καὶ θαυμαστῇ, ὁ λαός σου δὲ σήμερον, τῇ ταύτης χάριτι ῥύεται χαλεπῶν, συμφορῶν καὶ περιστάσεων.

Ως θαυμαστή σου Παρθένε περὶ τὸ γένος σου, πάλαι καὶ νῦν τυγχάνει, τῆς εὐνοίας ἢ χάρις· διὸ ὑπὸ τὴν Σκέπην σου τὴν σεπτὴν, καθ' ἐκάστην προστρέχοντες, λύσιν εὐρίσκομεν πάσης ἐπιβουλῆς, καὶ καλῶν παντοίων μέθεξιν.

Δόξα... Καὶ νῦν ... ᾠχος πλ. α'.

Αἱ δωρεαὶ τῆς Σκέπης σου, ὡς ἀκτῖνες πανταχοῦ ἀπλούμεναι, πολλαχῶς εὐεργετοῦσιν ἡμᾶς Θεοτόκε· νόσων γὰρ τὴν ἀγλὴν διώκουσι, πολεμίων τὰς φάλαγγας ἐκτρέπουσιν, ἀδοκῆτων συμφορῶν διαλύουσι τὸν ζόφον, καὶ εἰρήνην σταθιρὰν ἡμῖν παρέχουσιν. Ἄλλ' ὦ Κεχαριτωμένη Παρθένε, τοὺς χαριστηρίους ἡμῶν ὕμνους δέξαι, καὶ ἴσθι ἡμῖν σύμμαχος καὶ προστάτις, μέχρι τερμάτων αἰῶνος δεόμεθα.

Δοξολογία μεγάλη καὶ Ἀπόλυσις.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΝ

Ἀντίφωνον Α'.

Στίχ. α'. Παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου, ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ περιβεβλημένη, πεποικιλμένη.

Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου...

Στίχ. β'. Πᾶσα ἡ δόξα τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως ἔσωθεν.

Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου...

Στίχ. γ'. Τὸ πρόσωπόν σου λιτανεύσουσιν οἱ πλούσιοι τοῦ λαοῦ σου.

Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου...

Δόξα... Καὶ νῦν...

Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου...

Ἀντίφωνον Β'.

Στίχ. α'. Τῆς αἰνέσεώς σου, Κύριε, πλήρης πᾶσα ἡ γῆ.

Σῶσον ἡμᾶς Υἱὲ Θεοῦ, ὁ ἐν Ἀγίοις θαυμαστός, ψάλλοντάς σοι Ἀλληλουῖα.

Στίχ. β'. Ἡμέρα Κυρίου ἐπὶ πάντα ὑβριστὴν καὶ ὑπερήφανον, καὶ ἐπὶ πάντα ὑψηλὸν καὶ μετέωρον.

Σῶσον ἡμᾶς Υἱὲ Θεοῦ...

Στίχ. γ'. Κύριος Σαβαώθ συνταράσσει τοὺς ἐνδόξους μετὰ ἰσχύος, καὶ οἱ ὑψηλοὶ τῇ ὕβρει συντριβήσονται.

Σῶσον ἡμᾶς Υἱὲ Θεοῦ...

Δόξα... Καὶ νῦν...

Ὁ Μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ...

Ἀντίφωνον Γ'.

Στίχ. α'. Μνησθήσομαι τοῦ ὀνόματός σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ.

Τῆς Σκέπης σου, Παρθένε, ἀνυμνοῦμεν τὰς χά-
ριτας...

Στίχ. β'. Διὰ τοῦτο λαοὶ ἐξομολογήσονται σοι εἰς
τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

Τῆς Σκέπης σου, Παρθένε...

Στίχ. γ'. Σμύρνα καὶ στακτὴ καὶ κασία ἀπὸ τῶν
ἱματίων σου.

Τῆς Σκέπης σου, Παρθένε...

Κοντάκιον τῆς Ἑορτῆς.

"Ὡσπερ νεφέλη ἀγλαῶς ἐπισκιάζουσα...

Ἀπόστολον καὶ Εὐαγγέλιον

(ζήτει τῇ κα' Νοεμβρίου).

Εἰς τὸ Ἑξαιρέτως. "Ἄγγελοι τὴν Σκέπην τῆς
Θεοτόκου... "Ἄπας γηγενής...

Κοινωνικόν. Ποτήριον σωτηρίου...

Μεγαλυνάριον.

Σκέπη Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν, ὑπάρχεις Παρθένε,
πάντα σκέπουσα τοὺς πιστοὺς· διὸ τῇ σῇ Σκέπῃ,
ὁ σὸς λαὸς προστρέχει, καὶ πίστει μεγαλύνει τὴν
προστασίαν σου.

Οἱ μεγάλοι στοχασταὶ τῆς Ὁρθοδοξίας

Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΘΗΚΗ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΠΕΡΝΤΙΑΕΦ*

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

Ἡ Ἀποκάλυψις εἶναι δίπλευρη. Προϋποθέτει τὸν Θεὸ πού δίνει τὴν Ἀποκάλυψι καὶ τὸν ἄνθρωπο πού τὴ δέχεται. Ἡ δοχὴ τῆς Ἀποκαλύψεως εἶναι ἐνεργητικὴ κι' ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ εὖρος ἢ ἀπὸ τὴ στενότητα τῆς συνειδήσεως. Ὁ κόσμος τῶν ἀοράτων πραγμάτων δὲν μᾶς βιάζει· ἀποκαλύπτεται μέσα στὴν ἐλευθερία. Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἐλεύθερος ν' ἀρνηθῆ τὸν αἰσθητὸ κόσμο πού τὸν τριγυρίζει, ἀλλὰ εἶναι ἐλεύθερος ν' ἀρνηθῆ τὸν Θεό. Ἐδῶ ἀκριβῶς ἐγκείται τὸ μυστήριό τῆς πίστεως. Ἡ Ἀποκάλυψις δὲν περιέχει καμμιά φιλοσοφία, κανένα σύστημα σκέψεως. Ὡστόσο, ἡ Ἀποκάλυψις πρέπει ἐπίσης νὰ γίνεται δεκτὴ ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη σκέψι, ἡ ὁποία εἶναι πάντα ἐνεργητικὴ. Ἡ Θεολογία ἐξαρτᾶται πάντα ἀπὸ φιλοσοφικὲς κατηγορίες... Ἀλλὰ ἡ Ἀποκάλυψις δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἀναγκαστικὰ δεμένη σὲ καμμιά φιλοσοφία. Ἡ ἱκανότης ἀλλαγῆς κι' ἡ δημιουργὸς ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου πού δέχεται τὴν Ἀποκάλυψι, δικαιολογοῦν ἕνα συνεχῆ μοντερνισμό¹⁷. Στὸν καιρὸ τους, τὸ ἔργο τῶν Πατέρων κι' ἡ Σχολαστικὴ ὑπῆρξαν μοντερνισμοί.

Ἡ Θρησκευτικὴ γνῶσις εἶναι συμβολικὴ. Δὲν μπορεῖ νὰ ἐκφράσῃ τὴ Θρησκευτικὴ ἀλήθεια μὲ λογικὰ ἀξιώματα. Γιὰ τὴ διάνοια, ἡ ἀλήθεια τῆς Ἀποκαλύψεως εἶναι ἀντίνομη. Τὰ δόγματα εἶναι σύμβολα. Ἀλλὰ πρόκειται ἐδῶ γιὰ ἕνα πραγματικὸ συμβολισμό, στὸν ὁποῖον ἀπαυγάζεται τὸ ὄν, κι' ὄχι γιὰ ἕνα συμβολισμό ἰδεαλιστικὸ, πού δὲν ἀπαυγάζει παρὰ τὴν κατάστασι τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ μεταφυσικὴ δὲν μπορεῖ νὰ βρῆ τὴ συμπλήρωμά της σ' ἕνα σύστημα λογικῶν ἀρχῶν. Συμπληρώνεται μέσα στὸν μῦθο, πού πίσω του κρύβεται ἡ πραγματικότης.

Ἡ Θρησκεία εἶναι ἡ σχέσις ἀνάμεσα στὸν Θεὸ καὶ στὸν ἄνθρωπο. Ὁ Θεὸς γεννᾶται μέσα στὸν ἄνθρωπο κι' ὁ ἄνθρωπος γεννᾶται μέσα στὸν Θεό. Ὁ Θεὸς περιμένει ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο μιὰ δημιουργὸ κι' ἐλεύθερη ἀπάντησι. Ἐδῶ ἐγκείται τὸ μυστήριό τῆς θεανδρικότητος, τῆς ἐνότητος μέσα στὸν δυαδισμό, τῆς ἐνώσεως

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου.

17. Δὲν ἐνωεῖται ἐδῶ στενὰ τὸ ὀρισμένο πνευματικὸ κίνημα, πού ἀναπτύχθηκε στοὺς κόλπους τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τέλος καταδικάσθηκε ἀπὸ τὸν Πάπα, ἀλλὰ κάτι τὸ γενικώτερο.

τῶν δύο φύσεων μέσα στὴν οὐσία τῆς διακρίσεως. Ἡ χριστιανικὴ φιλοσοφία εἶναι φιλοσοφία θεανδρική, χριστολογική.

Ὁ ὀρθόδοξος βίος, ποῦ ἡ πρώτη του πηγὴ εἶναι ἡ Ἀποκάλυψις, ὑφίσταται τὶς ἐπὶ ἑρμηνείας καὶ τὴν ἐνέργεια τοῦ κοινωνικοῦ τύπου. Αὐτὸ τὸ γεγονός καθιστᾷ τὴν ὀρθόδοξον ἱστορία τόσο πολὺπλοκῆ. Ἔτσι, εἶναι ἀναγκαῖα ἡ ἐργασία γιὰ μιὰ ἐξάγνισι, μιὰ μεταρρύθμισι, μιὰ ἀναγέννησι ἀέναη.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ἡ ἀναγνώρισις τῆς σημασίας τῆς ἱστορίας εἶναι κάτι ποῦ τὸ ὀφείλουμε στὸν ἰουδαϊσμό καὶ στὸν χριστιανισμό, ὄχι στὴν ἑλληνικὴ φιλοσοφία. Ἡ στάσις τοῦ χριστιανισμοῦ ἀπέναντι τῆς ἱστορίας εἶναι δυαδική. Ὁ χριστιανισμὸς εἶναι ἱστορικός· εἶναι ἡ ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ μέσα στὴν ἱστορία. Ἀλλὰ ὁ χριστιανισμὸς δὲν χωράει ὀλόκληρος στὴν ἱστορία· εἶναι ὁ σκοπὸς καὶ ἡ πορεία τῆς ἱστορίας. Ἡ φιλοσοφία τῆς ἱστορίας συνδέεται μὲ τὸ πρόβλημα τοῦ χρόνου. Ζοῦμε σὲ ἓνα χρόνο ἐκπρωτο, σχισμένο σὲ παρελθόν, παρὸν καὶ μέλλον. Ἡ νίκη κατεπάνω στὸ θανάσιμο κύλισμα τοῦ καιροῦ εἶναι ὁ θεμελιώδης σκοπὸς τοῦ πνεύματος. Ἡ αἰωνιότης δὲν εἶναι ἓνας χρόνος ἀπεριόριστος, ποῦ θὰ μπορούσε νὰ καταμετρηθῆ ποσοτικά, ἀλλὰ μιὰ ιδιότης ποῦ διέρχεται μέσα ἀπὸ τὸν χρόνο. Τὸ παρελθὸν εἶναι πάντα γιὰ μᾶς ἓνα ἤδη μεταμορφωμένο παρελθόν. Τὸ νόημα τῆς ἱστορίας διακρίνεται μέσα ἀπὸ τὴν παράδοσι, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ἓνα δημιουργὸ δεσμὸ ἀνάμεσα στὸ παρελθὸν καὶ στὸ παρὸν. Ἄν δεχόμεστε μιὰ ἀπεριόριστη πρόοδο μέσα στὸ χρόνο, θὰ ἦταν σὰν νὰ μὴν ἀναγνωρίζαμε κανένα νόημα στὴν ἱστορία. Τὸ νόημα τῆς ἱστορίας προϋποθέτει τὸ τέλος τῆς. Τὸ νόημα τῆς ἱστορίας πρέπει νὰ εἶναι ἓνα νόημα γιὰ κάθε ἄνθρωπο. Πρέπει γιὰ τὸν κάθε ἄνθρωπο νὰ εἶναι σύμμετρο μὲ τὸν ἀτομικὸ του προορισμό. Ἡ πρόοδος θεωρεῖ κάθε ἄνθρωπο καὶ κάθε γενεὰ ὡς μέσα γιὰ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὶς γενεές τοῦ μέλλοντος. Ἡ ἔλλειψις ἀπολύτου συνεχείας εἶναι ἀναπόφευκτη στὴν ἱστορία, ὅπως ἀναπόφευκτες εἶναι οἱ κρίσεις καὶ οἱ ἐπαναστάσεις, ποῦ μαρτυροῦν τὴν χρεωκοπία ὅλων τῶν ἱστορικῶν πραγματοποιήσεων. Ἡ ἱστορία πρέπει νὰ ἔχη ἓνα τέλος. Τὸ νόημά της συνδέεται μὲ τὴν ἐσχατολογία.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ὁ πολιτισμὸς εἶναι τὸ δημιουργὸ ἔργο τοῦ ἀνθρώπου. Στὸν πολιτισμό, ἡ δημιουργὸς πράξις τοῦ ἀνθρώπου βρίσκει τὴν ἀντι-

κειμενοποίησί της. Στις Θεοκρατικές κοινωνίες, στηριγμένες στην ιεροποίησι, οί δημιουργικές δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἦταν ἀρκετὰ ἐλεύθερες. Ὁ Ἀνθρωπισμὸς σημαίνει τὴν ἀπελευθέρωσι τῆς δημιουργοῦ ἐνεργείας τοῦ ἀνθρώπου καὶ σ' αὐτὸ ἀκριβῶς ἔγκειται ἡ ἀλήθειά του. Τὸ θέμα τοῦ πολιτισμοῦ καλύπτει ὀλόκληρο τὸ θέμα τῆς στάσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ κι' ἀπέναντι τοῦ κόσμου. Ἡ ὁ Θεὸς βεβαιώνεται ἀπέναντι τοῦ ἀνθρώπου ἢ ὁ ἀνθρώπος βεβαιώνεται ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ. Στὴν ἀνάπτυξί του, ὁ Ἀνθρωπισμὸς ἐξεπροσώπησε τὴν ἐκλαίκευσι τοῦ πολιτισμοῦ καὶ σ' αὐτὴ τὴν ἐκλαίκευσι ὑπάρχει μιὰ ἀλήθεια, ἡ καταγγελία ἐνὸς ψεύδους¹⁸. Ἀλλὰ ὁ Ἀνθρωπισμὸς μεταμορφώθηκε σὲ μιὰ αὐτοθέωσι τοῦ ἀνθρώπου σὲ ἄρνησι τοῦ Θεοῦ. Καὶ τότε, ἡ εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου—ποῦ εἶναι εἰκόνα τοῦ Θεοῦ—ἄρχισε νὰ ἀποσυντίθεται. Ὁ Ἀνθρωπισμὸς γίνεται ἀντι—Ἀνθρωπισμὸς. Τὸ βλέπουμε αὐτὸ στὸν Μάρξ καὶ στὸν Νίτσε. Ἡ κρίσις τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ παρουσιάζει μιὰ κίνησι πρὸς τὶς ὑπεράνθρωπες ἀρχές· εἴτε πρὸς τὸν Χριστὸ εἴτε πρὸς τὸν Ἀντίχριστο. Ἡ δύναμις τῆς τεχνικῆς εἶναι μιὰ ὄψις τῆς κρίσεως τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ. Ἡ ἀπότομη εἰσβολὴ τῶν μαζῶν μεταμορφώνει τὸν πολιτισμὸ ἀπ' ἄκρο σὲ ἄκρο, χαμηλώνει τὴν ποιότητά του καὶ προκαθορίζει μιὰ κρίσι τῶν διανοητικῶν ἀξιῶν. Ἡ τεχνικοποίησις τῆς ζωῆς παράγει ἕνα καινούργιο τύπο ἀνθρώπου. Ὁ τεχνικὸς πολιτισμὸς καταστρέφει τὴν ἀκεραιότητα τοῦ ἀνθρώπινου ὄντος καὶ κάνει τὸν ἀνθρώπο ἕνα ὄργανο. Μονάχα μιὰ πνευματικὴ ἀναγέννησις θὰ ἐπιτρέψῃ στὸν ἀνθρώπο νὰ κυριαρχήσῃ πάνω στὴ μηχανή.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Τὸ θεμελιακὸ πρόβλημα εἶναι ἐκεῖνο τῶν σχέσεων ἀνάμεσα στὸ πρόσωπο καὶ στὸ κοινωνικὸ σύνολο. Τὸ κοινωνικὸ σύνολο ἐκπροσωπεῖ τὴν ἀντικειμενοποίησι τῶν σχέσεων τῶν ἀνθρώπων μεταξύ τους. Στους κόλπους τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου, τὸ «ἐγὼ» μπορεῖ νὰ μείνῃ μοναχικὸ καὶ νὰ μὴ συναντηθῇ μὲ τὸ «σύ». Ἀπὸ τὴν κοινωνιολογικὴ σκοπιὰ, τὸ πρόσωπο εἶναι ἕνα οὐτιδανὸ στοιχεῖο ὑποταγμένο στὸ κοινωνικὸ σύνολο. Ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῆς ὑπαρξιακῆς φιλοσοφίας, ἀπεναντίας, τὸ κοινωνικὸ σύνολο εἶναι

18. Ὁ Μπερντιὰφ εἶχε μᾶλλον ἀγαθὴ ἰδέα γιὰ τὸν πρῶτον ἀνθρωπισμὸ τῶν βυζαντινῶν καὶ τῆς ἰταλικῆς Ἀναγεννήσεως, ἐνῶ εἶναι γεγονός ὅτι τὰ σπέρματα τῆς ἐξελιξέως τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ, τὴν ὁποία τόσο κατακρίνει ὁ φιλόσοφος, βρισκόνταν στὶς ἀρχές αὐτῆς τῆς διδασκαλίας. Ὁ μοναδικὸς Ἀνθρωπισμὸς, ποῦ εἶναι ὑγιής, πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ στους πατέρες τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ κατ' ἐξοχὴν στὸν Μέγα Βασίλειο. Πρὸς αὐτοὺς στρέφεται σήμερα ὁ Ἀνθρωπισμὸς τοῦ Βέρνερ Γαίγχερ.

ένα στοιχείο του προσώπου, ή κοινωνική του άποψις. Στο πρόσωπο υπάρχει ένα βάθος, που δεν μπορεί να τὸ ἰθύνῃ τὸ κοινωνικὸ σύνολο, υπάρχει μιὰ πνευματικὴ ἀρχή. Ὁ ἄνθρωπος ἀνήκει σὲ δύο περιοχὲς ἐξουσίας· στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ στὴ βασιλεία τοῦ Καίσαρος. Ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτὸ ἀπορρέουν τὰ δικαιώματα κι' οἱ ἐλευθερίες τοῦ ἀνθρώπου. Ἔτσι, υπάρχει ἓνα ὄριο στὴ δύναμι τοῦ Κράτους καὶ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου πάνω στὸν ἄνθρωπο. Τὸ κοινωνικὸ σύνολο δὲν εἶναι ἓνας ὀργανισμὸς. Ἡ πραγματικότητα τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου εἶναι ἡ πραγματικότης τῆς ἀνθρωπίνης «κοινωνίας», ἡ πραγματικότης τοῦ «ἑμεῖς». Ἡ ἀντικειμενοποιημένη κοινωνία, συνθλίβοντας τὸ πρόσωπο, πηγάζει ἀπὸ τὴ δυσ-αρμονία τῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ τὸν ἐφάμαρτο ἐγωκεντρισμὸ τους. Σὲ μιὰ τέτοια κοινωνικὴ συγκρότησι ὑφίσταται μιὰ ἐπικοινωνία μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ὄχι καὶ κοινωνία. Ὁ πιὸ ὑψηλὸς τύπος τῆς κοινωνικῆς συγκροτήσεως θὰ ἦταν ὁ ὑμέναιος τῆς ἀρχῆς τοῦ προσώπου κι' ἐκείνης τῆς κοινότητος (Gemeinschaft). Θὰ ἦταν κάτι ποὺ θὰ μπορούσαμε νὰ τὸ ἀποκαλέσουμε προσωπικὸ κοινο-νισμὸ. Σὲ μιὰ τέτοια κοινωνία, θὰ ἀναγνωρίζοταν ἡ ἀπόλυτη ἀξία κι' ἡ ὑπέροχη ἀξιοπρέπεια κάθε ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, λόγῳ τῆς κλήσεως στὴν αἰωνία ζωὴ, ἐνῶ συνάμα ἡ κοινωνικὴ ὀργάνωσις θὰ ἐξασφάλιζε στὸν καθένα τὴ δυνατότητα νὰ πετύχῃ τὸ πλήρωμα τῆς ζωῆς. Εἶναι ἀπαραίτητο νὰ φθάσουμε σὲ μιὰ σύνθεσι τῆς ἀριστοκρατικῆς, ποιοτικῆς ἀρχῆς τοῦ προσώπου καὶ τῆς δημοκρατικῆς κοινωνιστικῆς ἀρχῆς τῆς δικαιοσύνης κι' ἀδελφικῆς συνεργασίας τῶν ἀνθρώπων.

Στὴν ἐποχὴ τῆς ἐνεργητικῆς εἰσβολῆς τῶν μαζῶν μέσα στὴν ἱστορία καὶ τῆς ἰλιγγιώδους ἀναπτύξεως τῆς τεχνικῆς, ἡ κοινωνία ὀργανώνεται πρὶν ἀπὸ κάθε τί ἄλλο τεχνικά. Οἱ μάζες ἐγκαταλεί-πουν τὸν ὀργανικὸ ρυθμὸ κι' ὑποτάσσονται σὲ μιὰ μηχανικὴ, τεχνικὴ ὀργάνωσι. Αὐτό, γιὰ τὸν ἄνθρωπο, ποὺ εἶναι ἓνα ὀλοκληρω-μένο ὄν, ἀποτελεῖ μιὰ πορεία ὀδυνηρὴ καὶ κοπιώδη. Ἡ τελλουρία περιόδος τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους παίρνει τέλος. Ἡ δύνα-μις τῶν μηχανῶν σημειώνει τὴν ἀρχὴ μιᾶς καινούργιας περιόδου· τῆς κοσμογονικῆς περιόδου, διότι ὁ ἄνθρωπος ὑποτάσσεται σ' ἓνα καινούργιο κόσμο. Ὁ ἄνθρωπος δὲν ζῆ πλέον ἀνάμεσα σὲ ἀνόρ-γανα κι' ὀργανικὰ σώματα, ἀλλὰ ἀνάμεσα σὲ ὀργανωμένα σώ-ματα. Ἀκριβῶς σ' αὐτὴ τὴν ἐποχὴ, πρέπει νὰ δυναμωθῇ τὸ πνεῦμα κι' ἡ πνευματικὴ κίνησις, γιὰ νὰ φυλαχθῇ ἡ εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου. Χωρὶς πνευματικὴ ἀναγέννησι δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ μεταμόρφωσις τῆς κοινωνίας.

ΗΘΙΚΗ

Τὸ θεμέλιο τῆς ἠθικῆς εἶναι ὁ προσωπισμός¹⁹. Οἱ πρωτότυπες ἠθικὲς κρίσεις καὶ πράξεις, αὐτὲς δηλαδή ποὺ βρίσκονται κοντὰ στὶς πρῶτες πηγές, ἔχουν πάντα ἓνα χαρακτῆρα προσωπικό, ἀτομικό. Δὲν καθορίζονται ἀπὸ ἔννοιες καὶ γνῶμες συλλογικὲς, κοινωνικὲς. Ἡ ἐμφάνισις τῆς διακρίσεως ἀνάμεσα στὸ Καλὸ καὶ στὸ Κακὸ εἶναι συνέπεια τῆς πτώσεως τῶν πρωτοπλάστων. Ἡ παραδεισιακὴ ὑπαρξίς βρίσκεται πέραν τοῦ Καλοῦ καὶ τοῦ Κακοῦ. Ὑπάρχουν τρεῖς ἠθικὲς. Ἡ ἠθικὴ τοῦ Νόμου, ἡ ἠθικὴ τῆς Ἀπολυτρώσεως καὶ ἡ ἠθικὴ τῆς Δημιουργοῦ Πράξεως. Ἡ ἠθικὴ τοῦ Νόμου εἶναι ἡ πιὸ διαδεδομένη στους κόλπους τοῦ ἀμαρτωλοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Εἶναι ἡ ἠθικὴ τῆς κοινωνικῆς καθημερινότητος. Στηρίζεται στὴν ὑποταγὴ τοῦ ἀνθρώπου σὲ ἓνα τύπο, γιὰ τὸν ὁποῖον ἡ ἀνθρώπινη ἀτομικότης δὲν υφίσταται. «Ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ Σάββατον ἐγένετο»²⁰. Ἀλλὰ οἱ «καλοὶ», ποὺ φύλαγαν τὸν ἠθικὸ νόμο ὑπῆρξαν πολὺ συχνὰ «κακοὶ». Ἐδῶ κυριαρχεῖ ἡ ἰδέα ἐνὸς ἀφηρημένου Καλοῦ. Ἡ ἠθικὴ τοῦ Νόμου βρῆκε τὴν ἀκράτεια τῆς ἐκφρασις στὸν φαρισαϊσμό. Εἶναι μιὰ τυπολογικὴ ἠθικὴ. Ἡ ἠθικὴ τῆς Ἀπολυτρώσεως δὲν γνωρίζει τὴ βάνανυσι διαίρεσι σὲ «καλοὺς» καὶ «κακοὺς». Εἶναι ἡ ἠθικὴ τῆς Χάριτος, ἡ ἠθικὴ τῆς Ἀγάπης. «Τὸ Σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο»²¹. Στὴ βάσι αὐτῆς τῆς ἠθικῆς υφίσταται μιὰ σχέσις μὲ τὸ ζωντανὸ ἀνθρώπινο ὄν καὶ ὄχι μὲ τὴν ἰδέα τοῦ Καλοῦ. Ἡ ἠθικὴ τῆς Δημιουργίας στηρίζεται στὰ δημιουργὰ δῶρα τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ δημιουργὸς πράξις ἔχει μιὰ ἠθικὴ σημασίαν καὶ ἡ ἠθικὴ πράξις εἶναι πράξις δημιουργός. Ἡ αὐθεντικὴ ἠθικὴ πράξις εἶναι μιὰ πράξις μοναδική, ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ ἐπαναληφθῇ καὶ μένει γιὰ πάντα νέα. Ἡ ἠθικὴ πράξις δὲν εἶναι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ Νόμου, τοῦ τύπου· εἶναι μιὰ καινοποιήσις μέσα στὸν κόσμον. Κάθε δημιουργὸς πράξις ἔχει μιὰ ἠθικὴ σημασίαν, ἀκόμα καὶ ἡ δημιουργία γνωστικῶν ἢ αισθητικῶν ἀξιῶν. Ἡ ἠθικὴ συνδέεται μὲ τὸ ἔσχατολογικὸ πρόβλημα, μὲ τὸ πρόβλημα τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀθανασίας, τῆς κολάσεως καὶ τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ κόλασις βγαίνει ἀπὸ τὸ ὑποκειμενικὸ, ὄχι τὸ ἀντικειμενικὸ. Μένει μέσα στὸν χρόνον—σὲ ἓνα χρόνον ἀπερίοριστο—καὶ δὲν περνᾷ μέσα στὴν αἰωνιότητα. Ἡ ὄντολογία μιᾶς αἰωνίας κολάσεως εἶναι ἀδύνατη. Ἡ κόλασις βρέθηκε καὶ ἔγινε δεκτὴ ἀπὸ τοὺς «καλοὺς» γιὰ τοὺς «κακοὺς» καὶ γι' αὐτὸ οἱ «καλοὶ» εἶναι στὴν πραγματικότητά «κακοὶ». Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι πέραν ἀπὸ τὸ «Καλὸ» καὶ

19. Εἶναι ἓνας ὅρος, ποὺ προκρίνουμε γιὰ ἀντίστοιχο τοῦ λατινικοῦ personalismus.

20. Μαίρη, β', 27.

21. Βλ. 20

τὸ «Κακό», ὅπως τὰ ἔχουμε ἐδῶ κάτω²². Δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἀντικείμενο παρὰ μιᾶς σκέψεως πάντα ἀποφατικῆς²³.

Τὰ οὐσιώδη ἔργα γιὰ τὴν κατανόησι τῶν φιλοσοφικῶν μου ἀπόψεων εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

Τὸ νόημα τῆς Δημιουργοῦ Πράξεως. Τὸ νόημα τῆς Ἱστορίας, Πνεῦμα καὶ Ἐλευθερία, Ὁ Προορισμὸς τοῦ Ἀνθρώπου, Πέντε Στοχασμοὶ ἐπὶ τῆς Ὑπάρξεως.

Σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὴ φιλοσοφία μου περὶ πολιτισμοῦ, σχετικὰ εἶναι τὰ βιβλία μου:

Ὁ καινούργιος Μεσαίων, Ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ἡ Πάλη τῶν Τάξεων, Ἀλήθεια καὶ ψεῦδος τοῦ Κομμουνισμοῦ, Ἡ μοῖρα τοῦ Ἀνθρώπου στὸν σύγχρονο κόσμ^ο.

(Τέλος)

22. Στὴν ἠθική του, ὁ Μπερντιάεφ, ὅπως διαπιστώνη κανεὶς εὐκόλα, δὲν περπατᾷ ἀπλῶς στὸ φρούδι τοῦ κρημοῦ, ἀλλὰ ἔχει πέσει σὲ ἀρκετὰ σημεῖα ἔξω ἀπὸ θεμελιώδη δόγματα τῆς Ἐκκλησίας.

23. Ἡ ἀποφατικὴ θεολογία ἔχει τὶς πηγές της στὰ συγγράμματα Ψευδοδιδουσίου τοῦ Ἀεροπαγίτου.

* Εἰσαγωγή, μετάφρασις, σημειώσεις Βασ. Μουστάκη

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Κατόπιν συμφώνου γνώμης τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας ἐψηφίσθη ὑπὸ τῆς Βουλῆς τὸ καταρτισθὲν ὑπὸ τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Θεοσκευμάτων καὶ Ἐθν. Παιδείας τὸ ὑπ' ἀριθ. 4538/66 Νομ. Διάταγμα «Περὶ Καθορισμοῦ τυπικῶν προσόντων κατατάξεως τῶν Ἐφημερίων εἰς μισθολογικὰς κατηγορίας».

Ὡς διαλαμβάνει καὶ ἡ κατωτέρω δημοσιευομένη σχετικὴ ἐγκύκλιος τοῦ Ὑπουργείου Θεοσκευμάτων διὰ τοῦ ψηφισθέντος Ν.Δ. σκοπεῖται ὁ ἀποκλεισμὸς τῶν ὑφισταμένων ὑπὸ τὸ παλαιὸν νομοθετικὸν καθεστῶς παρερμηνειῶν κατὰ τὴν μισθολογικὴν κατάταξιν τῶν ἐφημερίων καὶ ἡ ἀνακατάταξις τῶν ὑπηρετούντων ἐφημερίων ἐπὶ τῇ βάσει δικαιωτέρων κριτηρίων.

Διὰ τοῦ αὐτοῦ Ν.Δ. θεσπίζεται τὸ πρῶτον διάταξις (ἄρθρον 2 παραγ. 5), διὰ τῆς ὁποίας, πρὸς καθορισμὸν τοῦ χρόνου ἐφημεριακῆς ὑπηρεσίας, ὑπολογίζεται καὶ ἡ τοιαύτη τοῦ διακόνου.

Διὰ τῶν ληφθεισῶν ὡς ἄνω μέτρων ἐπέρχεται, ὡς πληροφοροῦμεθα, αὐξήσις τῆς δαπάνης καὶ ἐπομένως τῆς βελτιώσεως τοῦ μισθολογίου τῶν ἐφημερίων κατὰ 15.000.000 δρχ. ἑτησίως.

Τὸ ψηφισθὲν Νομοθ. Διάταγμα, δημοσιευθὲν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 167/31.8.66 Φ.Ε.Κ., Τεύχος Πρῶτον, ἔχει ὡς ἐξῆς:

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4538

Περὶ καθορισμοῦ τυπικῶν προσόντων κατατάξεως τῶν Ἐφημερίων εἰς μισθολογικὰς κατηγορίας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐχοντες ὑπ' ὄφει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 35 τοῦ Συντάγματος καὶ τὴν ἀπὸ 2 Αὐγούστου 1966 σύμφωνον γνώμην τῆς κατὰ τὴν παράγραφον 2 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου 35 Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐκ Βουλευτῶν, προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν :

Ἄρθρον 1.

Ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος οἱ διοριζόμενοι τὸ πρῶτον εἰς ἐφημεριακὰς θέσεις ὡς τακτικοὶ ἐφημέριοι κατὰ τὰς περὶ διορισμοῦ τακτικῶν ἐφημερίων ἰσχυρῶσας ἐκάστοτε διατάξεις, κατατάσσονται εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Α.Ν. 1369/1938 (Φ.Ε.Κ. 317—Α') καὶ τοῦ Α.Ν. 536/1945 (Φ.Ε.Κ. 226 Α') προβλεπομένας μισθολογικὰς κατηγορίας ἀναλόγως τῶν προσόντων σπουδῶν των ὡς κάτωθι :

1. Εἰς τὴν πρώτην (Α') μισθολογικὴν κατηγορίαν :

Οἱ ἔχοντες πτυχίον Θεολογικῆς Σχολῆς τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν ἢ Θεσσαλονίκης ἢ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης ἢ ἑτέρας ἰσοτίμου Ὁρθοδόξου Θεολογικῆς Σχολῆς.

2. Εἰς τὴν δευτέραν (Β') μισθολογικὴν κατηγορίαν :

α) Οἱ ἔχοντες πτυχίον τῆς Ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης, Ἀνωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων καὶ τῶν Ἱεροδιδασκαλείων.

β) Οἱ ἔχοντες ἀπολυτήριον πενταταξίου ἢ ἐπταταξίου ἢ ἑξαταξίου Ἐκκλησιαστικῆς ἢ Ἱερατικῆς Σχολῆς.

γ) Οἱ διανύσαντες τὸ τέταρτον (Δ') ἔτος ἢ τὸ τρίτον (Γ') ἔτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν ἢ Θεσσαλονίκης μετ' ἐπιτυχῆ δοκιμασίαν των ἐφ' ὄλων τῶν μαθημάτων τῶν Τμηματικῶν ἐξετάσεων τοῦ δευτέρου πρὸς τὸ τρίτον ἔτος.

3. Εἰς τὴν τρίτην (Γ') μισθολογικὴν κατηγορίαν :

α) Οἱ ἀπόφοιτοι τῶν Κατωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων τοῦ Α.Ν. 540/1945 (Φ.Ε.Κ. 230—Α').

β) Οἱ διανύοντες τὸ Β' ἔτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν ἢ Θεσσαλονίκης μετ' ἐπιτυχῆ δοκιμασίαν ἐφ' ὅλων τῶν μαθημάτων τῶν Τμηματικῶν ἐξετάσεων τοῦ πρώτου (Α') πρὸς τὸ Β' ἔτος.

Ἄρθρον 2.

Οἱ κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος διορισμένοι εἰς ἐφημεριακὰς θέσεις ὡς τακτικοὶ ἐφημέριοι κατατάσσονται μετ' ἀπόφασιν τοῦ οἰκείου Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου εἰς τὰς ὑπὸ τῶν Α.Ν. 1369/1938 (Φ.Ε.Κ. 317—Α') καὶ 536/1945 (Φ.Ε.Κ. 226—Α') προβλεπομένας μισθολογικὰς κατηγορίας ὡς κάτωθι :

1. Εἰς τὴν πρώτην (Α') μισθολογικὴν κατηγορίαν :

Οἱ ἔχοντες ἢ ἀποκτῶντες πτυχίον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν ἢ Θεσσαλονίκης ἢ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης ἢ ἐτέρας ὁμοιοβάθμου Ὁρθοδόξου Θεολογικῆς Σχολῆς ἢ οἱ ἔχοντες πτυχίον οἰασδήποτε Πανεπιστημιακῆς Σχολῆς ἢ ἄλλης ἰσοτίμου τοιαύτης.

2. Εἰς τὴν δευτέραν (Β') μισθολογικὴν κατηγορίαν.

α) Οἱ ἐγγεγραμμένοι εἰς τὸ τέταρτον ἢ τρίτον ἔτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν ἢ Θεσσαλονίκης ἢ ἄλλης Σχολῆς τῶν Πανεπιστημίων, ἔχοντες περατώσει ἐπιτυχῶς τὰς τμηματικὰς ἐξετάσεις ἐφ' ὅλων τῶν μαθημάτων τοῦ δευτέρου (Β') πρὸς τὸ τρίτον ἔτος.

β) Οἱ πτυχιούχοι τῆς Ριζαρίου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς ἢ τῶν πενταταξίων Ἱερατικῶν Σχολῶν.

γ) Οἱ πτυχιούχοι τῶν ἑπταταξίων Ἐκκλησιαστικῶν [σχολῶν καὶ οἱ πτυχιούχοι τῶν Ἀνωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων καὶ τῶν Ἱεροδιδασκαλείων.

δ) Οἱ ἐπὶ δεκαετίαν τοῦλάχιστον ὑπηρετήσαντες ὡς τοποτηρηταὶ ἢ πρωτοσύγκελλοι ἢ Γραμματεῖς Ἱερῶν Μητροπόλεων καὶ Ἐπισκοπῶν ὡς καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν ἔχοντες ὑπερκοσπιενταετῆ ἐφημεριακὴν ὑπηρεσίαν, ἀνεξαρτήτως χρόνου ὑπηρεσίας των ὡς Τοποτηρητῶν ἢ Πρωτοσυγγέλλων.

ε) Οἱ ἀπόφοιτοι Γυμνασίων ἢ πολυταξίων Διδασκαλείων Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

στ) Ἐφημέριοι ἀπόφοιτο. Γυμνασίων [κατέχοντες πτυχίον Κατωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ ἢ Ἱερατικοῦ Φροντιστηρίου παντὸς τύπου ἢ κατέχοντες πτυχίον Ἐκκλησιαστικῶν προπαρα-

σκευαστικῶν σχολῶν παντός τύπου [ἢ ἐνδεικτικὸν προαγωγῆς τῆς καταργηθείσης Προπαρασκευαστικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Βουλιαγμένης.

ζ) Ἐφημέριοι ἀπόφοιτοι Δημοσίων Μέσων Ἐμπορικῶν Σχολῶν ἢ ἄλλων Μέσων Σχολῶν κατέχοντες πτυχίον Κατωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν ἢ Ἱερατικῶν Φροντιστηρίων ἢ Ἐκκλησιαστικῶν Προπαρασκευαστικῶν σχολῶν παντός τύπου.

η) Ἐφημέριοι ὑπηρετοῦντες ὡς δημοδιδάσκαλοι κατέχοντες καὶ πτυχίον Ἐκκλησιαστικῶν Προπαρασκευαστικῶν Σχολῶν παντός τύπου ἢ κατωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν ἢ Ἱερατικῶν Φροντιστηρίων παντός τύπου.

θ) Ἐφημέριοι ἀπόφοιτοι τῆς διταξίου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Ἀρτης.

3. Εἰς τὴν Γ' μισθολογικὴν κατηγορίαν :

α) Οἱ ἀπόφοιτοι τῶν δυνάμει τοῦ Α.Ν. 540/1945 λειτουργησάντων Κατωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων.

β) Οἱ ἔχοντες ἀπολυτήριον τῶν τέως Ἑλληνικῶν σχολείων ἢ ἀντιστοίχων τάξεων τῶν Γυμνασίων καὶ ἔχοντες πτυχίον Ἐκκλησιαστικοῦ ἢ Ἱερατικοῦ Φροντιστηρίου παντός τύπου, ἢ ἐνδεικτικὸν προαγωγῆς τάξεώς τινος Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς.

γ) Οἱ ἀπόφοιτοι Ἐκκλησιαστικῶν Προπαρασκευαστικῶν Σχολῶν παντός τύπου, ἀνεξαορτήτως γραμματικῶν γνώσεων.

4. Εἰς τὴν Δ' κατηγορίαν :

Πάντες οἱ ἐφημέριοι οἱ μὴ συγκεντροῦντες τὰ προσόντα τῶν Α', Β' καὶ Γ' μισθολογικῶν κατηγοριῶν.

5. Κατὰ τὸν καθορισμὸν τῆς προσαυξήσεως πολυετοῦς ὑπηρεσίας, ὑπολογίζεται καὶ ἡ ὑπηρεσία, ἣν διήρυσεν ὁ Ἐφημέριος ὡς Διάκονος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 26 Αὐγούστου 1966

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β'

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ἡ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἐθν. Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἐκδοθεῖσα σχετική ἐγκύκλιος ἔχει ὡς ἐξῆς:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΙΣ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΔΙΕΘΥΝΣΙΣ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Πληροφορία κ. Κ. ΓΙΑΝΝΑΡΑΣ
(τηλ. 235-432).

Ἀριθ. πρωτ. 116717

Ἐν Ἀθήναις τῇ 2-9-1966

Πρὸς

τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν
ἀπάσας τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις καὶ τὰς Ἱ. Ἐπισκοπὰς τοῦ Κράτους.

ΘΕΜΑ: Κοινοποιήσις: Ν.Δ. 4538/966 «Περὶ καθορισμοῦ τυπικῶν προσόντων κατατάξεως τῶν Ἐφημερίων εἰς μισθολογικὰς κατηγορίας».

Ὡς γνωστὸν διὰ τοῦ ἄρθρου 66 τοῦ Α.Ν. 1369/1938 οἱ τακτικοὶ Ἐφημέριοι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατατάσσονται ἀναλόγως πρὸς τὰ προσόντα αὐτῶν εἰς τέσσαρας μισθολογικὰς κατηγορίας. Τὰ προσόντα ὅμως τῆς κατατάξεως τῶν καθορίζονται κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ἰδίᾳ μάλιστα μετὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ Α.Ν. 540/1945 καὶ τῶν τροποποιησάντων αὐτὸν μεταγενεστέρων Νόμων (Α.Ν. 807/1945, Ν.Δ. 417/1947, Ν.Δ. 1095/1949), ὥστε νὰ ἔχουν δημιουργηθῆ πλεῖστοι ὅσοι παρερμηνεῖται κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν οἰκείων Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων ἐφαρμογὴν τῶν καὶ ἀμφιβολία περὶ τῆς μισθολογικῆς κατηγορίας εἰς τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ κατατάσσονται Ἐφημέριοι, ἔχοντες διάφορα γραμματικά καὶ εἰδικὰ προσόντα. Οὕτως ὑπῆρχον περιπτώσεις καθ' ἃς ἐφημέριοι ἀνωτέρας γενικῆς μορφώσεως (Δημοδιδάσκαλοι—ἀπόφοιτοι Γυμνασίων) κατετάσσοντο εἰς κατωτέραν μισθολογικὴν κατηγορίαν ἄλλων κατωτέρας μορφώσεως (ἀπόφοιτοι Ἑλληνικῶν Σχολείων κλπ.), ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν ἐφοίτησαν εἰς τὰ κατὰ τὸ παρελθὸν λειτουργήσαντα παντὸς τύπου προπαρασκευαστικὰ Ἐκκλησιαστικὰ Φροντιστήρια, κατὰ κανόνα μονοτοῦς φοιτήσεως, εἰς τὰ ὁποῖα σημειωθῆτω εἶχον δικαίωμα ἐγγραφῆς καὶ ἀπόφοιτοι Δημοτικοῦ Σχολείου. Συνεπεῖα τούτου εἶχον δημιουργηθῆ ἀδικίαι εἰς βάρος ἐφημερίων ἐχόντων ἱκανὴν ἐγκυκλοπαιδικὴν μόρφωσιν καὶ μακροχρόνιον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διακονίαν, συνεχῶς δὲ διατυποῦντο εὐλογα παράπονα τῶν ἐνδιαφερομένων ἐκ τῆς τοιαύτης ἀνίσου μεταχειρίσεως.

Πρὸς θεραπείαν τοῦ παρουσιαζομένου ἀτόπου, κατόπιν συμφώνου γνώμης τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διατυπωθεῖσης εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 1661/8.6.65 ἐγγραφόν τῆς, ἐψηφίσθη ὑπὸ τῆς Βουλῆς τὸ Ν. Δ/γμα ὑπ' ἀριθ. 4538/1966, διὰ τῶν διατάξεων τοῦ ὁποίου καθορίζονται ἐπακριβῶς τὰ προσόντα τῶν ἐφεξῆς διοριζομένων εἰς θέσεις ἐφημερίων καὶ συγχρόνως διαβαθμίζονται οἱ ἤδη ὑπηρετοῦντες κατὰ τρόπον σαφῆ καὶ δίκαιον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν προσόντων αὐτῶν. Οὕτω:

α) Διὰ τοῦ ἄρθρου 1 βάσει τῆς ἰσχυοῦσης Νομοθεσίας καθορίζονται κατὰ τρόπον σαφῆ τὰ τῆς μισθολογικῆς κατατάξεως τῶν ἐφεξῆς διοριζομένων ἐφημερίων, ὥστε νὰ ἐκλείψουν αἱ παρουσιαζόμεναι ἀσάφειαι καὶ ἀμφιβολία.

β) Διὰ τοῦ ἄρθρου 2 καθορίζεται ἡ μισθολογικὴ ἑντάξις τῶν ἤδη ὑπηρετούντων ἐφημερίων ἀναλόγως τῶν προσόντων των, εἴτε γενικῶν εἴτε εἰδικῶν, καὶ τῆς ὑπηρεσίας των ὡς ἐφημερίων, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐπανορθωθῆ ἡ προ-

γενομένη ἀδικία εἰς μικρὸν ἀριθμὸν ἡμερῶν ἐκ τῆς ἀσφαλείας τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ Ν.Α. 1095/1949 καὶ τέλος ὀρίζεται ὅτι κατὰ τὸν καθορισμὸν τῆς προσαυξήσεως πολυετοῦς ὑπηρεσίας, ὑπολογίζεται καὶ ἡ ὑπηρεσία τὴν ὁποίαν διήρυσεν ὁ ἑφημέριος ὡς διάκονος.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω, πέμποντες συνημμένως ἀντίτυπον τοῦ ὑπ' ἀριθ. 167/31.8.66 ΦΕΚ, εἰς τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύθη τὸ ἀνωτέρω Νομοθέτημα, ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσωμεν, ὅπως ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, καὶ οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται καὶ Ἐπίσκοποι ἐνδιαφεροῦν διὰ τὴν ἐφαρμογὴν των καὶ εἰδικώτερον διὰ τὴν σύγκλησιν τῶν οἰκείων Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων πρὸς ἕκδοσιν τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν διὰ τὴν κατάταξιν τῶν ἤδη διωρισμένων τακτικῶν ἑφημερίων.

Ὁ Γεν. Διευθυντῆς
Μ. ΣΙΩΤΗΣ

Ὡσαύτως διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4531 Νομ. Διατάγματος, δημοσιευθέντος εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 149 Φ.Ε.Κ., τεῦχος Πρῶτον, ἐπέρχονται τροποποιήσεις εἰς τὴν κειμένην νομοθεσίαν περὶ προσωπικοῦ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως. Σκοπὸς τοῦ ψηφισθέντος Ν. Δ/τος, ὡς καὶ ἐν τῇ σχετικῇ ὑπ' ἀριθ. 124917/1966 Ἐγκυκλίῳ τοῦ Ὑπουργείου Ἐκπαιδεύσεως καὶ λειτουργίας τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως ὑποκινηθῆ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν σπουδαστῶν διὰ τὴν εἰς τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Σχολὰς φοίτησιν των. Οὕτω διὰ τοῦ νομοθετήματος τούτου προβλέπονται τὰ τῆς μισθολογικῆς καὶ βαθμολογικῆς ἐξομοιώσεως τῶν καθηγητῶν τῆς Ἐκκλ. Ἐκπαιδεύσεως πρὸς τοὺς καθηγητὰς τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

Τὸ Ν. Διάταγμα ἔχει ὡς ἐξῆς:

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4531

Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ Ν.Α. 3379/1955 «περὶ προσωπικοῦ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως καὶ ἄλλων διατάξεων ἀφορωσῶν τὸ προσωπικὸν τῶν Σχολείων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως».

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐχοντες ὑπ' ὄφει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 35 τοῦ Συντάγματος καὶ τὴν ἀπὸ 12 Ἰουλίου 1966 σύμφωνον γνώμην τῆς κατὰ τὴν παράγραφον 2 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου 35 Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐκ βουλευτῶν, προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν:

Ἄρθρον 1.

1. Ἡ παράγραφος 3 τοῦ ἄρθρου 21 τοῦ Ν.Α. 3379/55 ὡς αὕτη ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ Ν.Α. 3885/58 ἀντικαθίσταται ὡς ἐξῆς:

Ὁ ἀριθμὸς τῶν θέσεων τοῦ κλάδου τούτου ὁρίζεται ὡς κάτω-
 θι:

Ἐπὶ βαθμῶν Καθηγητοῦ ἢ Α/θμίου Καθηγητοῦ	81
Ἐπὶ βαθμῶν βοηθοῦ Γυμνασιάρχου	30
Ἐπὶ βαθμῶν Γυμνασιάρχου	25
	<hr/> 136

2. Τὰ ἐδάφια γ' καὶ δ' τῆς παρ. 4 τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω ἄρθρον ἀντικαθίστανται ὡς ἑξῆς :

γ) Διὰ τὴν προαγωγὴν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ βοηθοῦ Γυμνασιάρχου ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις τοῦ ἐδαφ. γ' τῆς παρ. 4 τοῦ παρόντος κατὰ τὴν ἑξῆς ἀναλογίαν :

Θεολόγοι 12, Φιλολόγοι 10, Μαθηματικοὶ 4, Φυσικοὶ 4.

δ) Εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Γυμνασιάρχου προάγονται οἱ βοηθοὶ Γυμνασιάρχου οἱ ἔχοντες συμπληρώσει τριετῆ ὑπηρεσίαν ἐν τῷ βαθμῷ τούτῳ κατὰ τὴν ἑξῆς ἀναλογίαν :

Θεολόγοι 16, Φιλολόγοι 5, Μαθηματικοὶ 2 καὶ Φυσικοὶ 2.

3. Ἐν τέλει τῆς παρ. 1 τοῦ ἄρθρου 22 τοῦ Ν.Δ. 3379/55 προστίθεται ἡ φράσις «καὶ Ἐπιθεωρητοῦ».

4. Ἡ παρὰρ. 3 τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω ἄρθρον 22 ἀντικαθίσταται ὡς ἑξῆς :

ε) Ὁ ἀριθμὸς τῶν θέσεων τοῦ κλάδου τούτου ὁρίζεται ὡς κάτωθι :

Ἐπὶ βαθμῶν καθηγητοῦ ἢ Α/θμίου καθηγητοῦ	8
Ἐπὶ βαθμῶν Ἐπιθεωρητοῦ	1
	<hr/> 9

Διὰ τὴν προαγωγὴν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἐπιθεωρητοῦ, ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις τῆς παραγράφου γ' τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ Ν.Δ. 3379/55.

5. Ἐν τέλει τῆς παρ. 1 τοῦ ἄρθρου 23 τοῦ Ν.Δ. 3379/55 προστίθεται ἡ φράσις καὶ «Βοηθοῦ Γυμνασιάρχου».

6. Ἡ παρὰρ. 2 τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω ἄρθρον 23 ἀντικαθίσταται ὡς ἑξῆς :

Ὁ ἀριθμὸς τῶν θέσεων τοῦ κλάδου ὁρίζεται ὡς κάτωθι :	
Ἐπὶ βαθμῶν καθηγητοῦ	35
Ἐπὶ βαθμῶν Α/θμίου καθηγητοῦ	6
Ἐπὶ βαθμῶν βοηθοῦ Γυμνασιάρχου	4
	<hr/> 45

7. Ἡ παρὰρ. 3 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου 23 ἀντικαθίσταται ὡς ἑξῆς :

3α) Εισαγωγικός βαθμός ἐν τῷ κλάδῳ ὁρίζεται ὁ τοῦ Καθηγητοῦ.

β) Διὰ τὴν προαγωγὴν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Α|θμίου Καθηγητοῦ τηρεῖται ἡ ἐξῆς ἀναλογία : Ξένων γλωσσῶν 2. Τεχνικῶν Μαθημάτων 2 καὶ Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς 2.

γ) Διὰ τὴν προαγωγὴν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ βοηθοῦ Γυμνασίου τηρεῖται ἡ ἐξῆς ἀναλογία :

1 Ξένων γλωσσῶν, 1 Τεχνικῶν καὶ 2 Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς.

δ) Ἐπειδὴ αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ παρόντος αἱ ἀφορῶσαι εἰς τοὺς Καθηγητὰς τοῦ Κλάδου 5, ἐφαρμόζονται κατ' ἀναλογίαν καὶ ἐπὶ τῶν καθηγητῶν τοῦ κλάδου τούτου.

Ἄρθρον 2.

Τὰ πάσης φύσεως ἐπιδόματα τὰ παρεχόμενα ἐκάστοτε εἰς τοὺς ἐκπαιδευτικούς λειτουργοὺς τῆς Μέσης Ἐκπαιδευσεως καὶ αἱ βαθμολογικαὶ ἐξελίξεις ὡς καὶ εἰς τὸ προσωπικὸν αὐτῆς τῆς Γ' Κατηγορίας, παρέχονται ἀντιστοιχῶς καὶ εἰς τοὺς ἐκπαιδευτικούς λειτουργοὺς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαιδευσεως ὡς καὶ εἰς τὸ προσωπικὸν αὐτῆς τῆς Γ' Κατηγορίας.

Ἄρθρον 3.

Διὰ τοὺς μετατασσομένους ἐκπαιδευτικούς λειτουργοὺς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαιδευσεως εἰς τὰς Μέσην, Τεχνικὴν ἢ Ἐπαγγελματικὴν Ἐκπαίδευσιν, δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν ὁ περιορισμὸς τῆς παρ. 1 τοῦ ἄρθρου 37 τοῦ Ν.Δ. 3379/55.

Ἄρθρον 4.

Αἱ θέσεις τοῦ 25 Κλάδου Οἰκονόμων τοῦ ἄρθρου 28 τοῦ Ν.Δ. 3379/55 ὁρίζονται εἰς 17.

Ἐκ τούτων αἱ δύο θέσεις ἀνήκουν εἰς τὴν Ριζάρειον Ἐκκλησιαστικὴν Σχολήν.

Ἄρθρον 5.

Μετὰ τὸ ἄρθρον 28 τοῦ Ν.Δ. 3379/55 προστίθεται ἄρθρον 28α, ἔχον οὕτω :

Ἄρθρον 28α.

25α Κλάδος Γραφείων—Δακτυλογράφου.

1. Αἱ θέσεις τοῦ Κλάδου τούτου κατατάσσονται εἰς τὴν Β' Κατηγορίαν ὁρίζονται δὲ εἰς μίαν ἐπὶ βαθμοῖς 11φ—6φ.

2. Εἰσαγωγικός βαθμὸς ἐν τῷ κλάδῳ ὁρίζεται ὁ 11ος.

3. Ἡ θέσις αὕτη ἀνήκει εἰς τὴν Ριζάρειον Ἐκκλησιαστικὴν Σχολήν.

4. Κατὰ τὴν πρώτην ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος εἰς τὰς θέσεις οἰκονόμον καὶ γραφέως ἢ δακτυλογράφου τῆς Ριζαρείου Σχολῆς διορίζονται ἄνευ διαγωνισμοῦ οἱ ἐκ τῶν ὑπηρετούντων ὡς οἰκονόμων ἢ γραφέων ἢ δακτυλογράφων εἰς τὴν ἐν λόγῳ Σχολήν, κεκτημένοι τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὸν διορισμὸν εἰς Δημοσίαν θέσιν τυπικὰ προσόντα πλὴν τοῦ τῆς ἡλικίας, μετὰ γνώμην τοῦ Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου Ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαιδεύσεως ἀποφαινομένου περὶ τῆς καταλληλότητος αὐτῶν.

Ἐν Ἑλλ. Βασ. Πρεσβείᾳ Κοπεγχάγης τῇ 28 Ἰουλίου 1966

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β΄

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Εὐαγγέλιου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης, Κριτικὴ τοῦ «οὐμανιστικοῦ» ἢ ἀνθρωπιστικοῦ ἰδεώδους ἐξ ἐπόψεως χριστιανικῆς (Β΄).—**Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου**, Ἡ ἀξία τῶν Ἱερῶν κτ' ὅτι πρέπει νὰ τοὺς σεβώμαστε ἔστω κτ' ἂν ἔχουν κάποια ψεγάδια. Ἀπόδοση **Ἀνθίμου Θεολογίτη**.—**Ἀρχιμ. Νικοδήμου Γκατζιρούλη**, Ἱεροκήρυκος Ἱ. Ἀρχ/πῆς Ἀθηνῶν, Τὴν ἔζησα σὰν προσδοκία. — **Ἀρχιμ. Προκοπίου Παπαθεοδώρου**, Πλειότερον καὶ καθαρότερον φῶς στὴν νεολαία μας.—**Πρωθιερέως Νικολάου Παπαδοπούλου**, Γρηγόριος-Βενέδικτος, μονασταὶ Ἁγίου Παντελεήμονος.—Θρησκευτικὲς καὶ ἠθικὲς μελέτες τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν **Νεκταρίου**, Αἰγίνης, «Γνώρισε τὸν ἑαυτό σου» Ἀπόδοση Θεοδόση Σπεράντσα.—**Βασ. Ἡλιάδης**, Οἱ πρώτοι σκληροὶ μεταχριστιανικοὶ χρόνοι μὲ τὸν ἀγῶνα διὰ τὴν μεταβολὴν τῆς μορφῆς τοῦ θεάτρου. Πῶς ἐπεδιώχθη ἡ συμφιλίωσις σκηνῆς καὶ Ἐκκλησίας. Μία ὁσία ἡθοποιός.—«Φιλοθέου Ἀδολεσχίαν» μέρος πέμπτον. Ψυχοφελεῖς ἐπιστάσεις ἀπὸ τὸ «Δευτερονόμιον», ὑπὸ **Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρως**. Ἀπόδοση **Θεοδόση Σπεράντσα**. — **Φ.** Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὲς, κανονικὲς καὶ ἄλλες ἀπορίες.—Ακολουθία τῆς Ἁγίας Σκέπης τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας, ποιηθεῖσα ὑπὸ Γερασίμου Μοναχοῦ Μικραγιαννανίτου, Ὑμνογράφου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.—**Βασ. Μουστάκης**, Ἡ πνευματικὴ διαθήκη τοῦ Νικολάου Μπερτινιάφ. — Εἰδήσεις.

Τύποις : ΤΣΙΡΩΝΗ (Μονοτυπικὰ Συγκροτήματα)

Ὅδος Μενάνδρου 4, Ἀθῆναι — Τηλέφ. 311.121.

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου Γ. Σ. Χρυσάφης, Ἰασωνίδου 22, Σούρμενα